

Møte mandag den 19. mars 2012 kl. 12

President: Per-Kristian Foss

Dagsorden (nr. 62):

1. Interpellasjon fra representanten Rigmor Andersen Eide til utenriksministeren:
«Det er norske myndigheter som avgjør hvilke genmodifiserte produkter som kan utsettes, markedsføres og selges i Norge. Til tross for at regjeringen har vært tydelig på at den vil videreføre en restriktiv holdning til genmodifisert mat, har den, etter tre og et halvt års behandling, ennå ikke landet i spørsmålet om godkjenning av to genmodifiserte mais og en raps. Disse GMO-ene skiller seg ut ved at de er genmodifisert til å tåle sprøytemidler, hvorav det ene er så skadelig at det er forbudt i Norge og skal fases ut av EU innen 2017. Å godkjenne GMO-mais til mat og fôr vil være noe helt nytt i Norge, og det vil bryte en viktig barriere og gjøre det vanskelig for landbruket å forbli GMO-fritt, slik det er ønsket fra en samlet næring og fra forbrukerne.
Hvilke tiltak vil utenriksministeren iverksette for å opprettholde Norges restriktive GMO-politikk i det internasjonale handelsregimet?»
2. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om endringer i statsborgerloven (Innst. 181 L (2011–2012), jf. Prop. 50 L (2011–2012))
3. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om endringer i utlendingsloven (avvikling av åremålsordninga for nemndleiarar i Utlendingsnemnda og rett til representant for einslege, mindreårige asylsøkjjarar) (Innst. 203 L (2011–2012), jf. Prop. 51 L (2011–2012))
4. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om endringer i utlendingsloven (innføring av Schengenstandardisert oppholdskort med biometri) (Innst. 197 L (2011–2012), jf. Prop. 59 L (2011–2012))
5. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om en regularisering av papirløse innvandrere i Norge (Innst. 199 S (2011–2012), jf. Dokument 8:13 S (2011–2012))
6. Innstilling fra næringskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Harald T. Nesvik, Per Roar Bredvold, Torgeir Trældal og Åge Starheim om endring av bostedskravet i fiskeriforbudsloven (Innst. 161 S (2011–2012), jf. Dokument 8:19 S (2011–2012))
7. Innstilling fra næringskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Harald T. Nesvik, Per Roar Bredvold, Torgeir Trældal, Arne Sortevik, Ketil Solvik-Olsen og Oskar J. Grimstad om utsettelse av forskrift om særskilte krav til akvakulturrelatert virksomhet i Hardangerfjorden (Innst. 160 S (2011–2012), jf. Dokument 8:26 S (2011–2012))

8. Innstilling fra næringskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Frank Bakke-Jensen, Øyvind Halleraker, Bjørn Lødemel og Svein Flåtten om like struktureringsmuligheter for kystfiskefartøy over 15 meter (Innst. 213 S (2011–2012), jf. Dokument 8:33 S (2011–2012))
9. Innstilling fra næringskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Frank Bakke-Jensen, Ivar Kristiansen og Elisabeth Aspaker om økt tilgang til fersk fisk for norsk landindustri og forbrukere (Innst. 214 S (2011–2012), jf. Dokument 8:38 S (2011–2012))
10. Referat

Presidenten: Representantene Borghild *Tenden*, Inga-lill *Olsen*, Gunnar *Gundersen*, Karin S. *Woldseth*, Stine Renate *Håheim*, Anne Tingelstad *Wøien*, Trine Skei *Grande*, Tor *Bremer*, Geir Jørgen *Bekkevold*, Anne Marit *Bjørnflaten* og Per *Sandberg*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Fra den innkalte vararepresentant for Møre og Romsdal fylke, Ragnhild Aarflot *Kalland*, foreligger søknad om fritak for å møte i Stortinget under representanten Jenny *Klinges* permisjon, fra og med 19. mars og inntil videre, av velferdsgrunner.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Andre vararepresentant for Møre og Romsdal fylke, Knut *Sjømeling*, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Knut *Sjømeling* er til stede og vil ta sete. Det foreligger fire permisjonssøknader:

- fra representanten Freddy *de Ruiter* om foreldrepermisjon i tiden fra og med 19. mars til og med 1. april
- fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om sykepermisjon for representanten Laila *Gustavsen* fra og med 19. mars og inntil videre
- fra Høyres stortingsgruppe om sykepermisjon for representanten Ivar *Kristiansen* fra og med 19. mars og inntil videre
- fra representanten Jan Arild *Ellingsen* om permisjon i tiden fra og med 19. mars til og med 22. mars for å delta i møte i NATOs parlamentariske forsamling i Qatar

Disse søknader foreslås behandlet straks og innvilget. – Det anses vedtatt.

Fra første vararepresentant for Buskerud fylke, Kjell Børre *Hansen*, foreligger søknad om å bli fritatt for å møte i Stortinget under representanten Laila *Gustavsen* permisjon, av velferdsgrunner.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:

For Aust-Agder fylke: Line *Vennesland* 19.–30. mars

For Buskerud fylke: Nina *Mjøberg* 19. mars og inntil videre

For Nordland fylke: Jonni Helge *Solsvik* 19. mars og inntil videre og Kari *Storstrand* 19.–22. mars

Presidenten: Line Vennesland, Nina *Mjøberg*, Jonni Helge *Solsvik* og Kari *Storstrand* er til stede og vil ta sete.

Utenriksminister Jonas Gahr *Støre* overbrakte fire kgl. proposisjoner (se under Referat).

Presidenten: Representanten Øyvind *Håbrekke* vil fremsette et representantforslag.

Øyvind *Håbrekke* (KrF) [12:03:47]: Jeg vil på vegne av representantene Hans Olav *Syversen*, Rigmor *Andersen Eide*, Line *Henriette Hjemdal* og meg selv fremme representantforslag om å styrke korpsbevegelsen i Norge.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten informere om at møtet fortsetter utover kl. 16, til dagens kart er ferdigbehandlet.

Sak nr. 1 [12:05:04]

Interpellasjon fra representanten Rigmor Andersen Eide til utenriksministeren:

«Det er norske myndigheter som avgjør hvilke genmodifiserte produkter som kan utsettes, markedsføres og selges i Norge. Til tross for at regjeringen har vært tydelig på at den vil videreføre en restriktiv holdning til genmodifisert mat, har den, etter tre og et halvt års behandling, ennå ikke landet i spørsmålet om godkjenning av to genmodifiserte mais og en raps. Disse GMO-ene skiller seg ut ved at de er genmodifisert til å tåle sprøytemidler, hvorav det ene er så skadelig at det er forbudt i Norge og skal fases ut av EU innen 2017. Å godkjenne GMO-mais til mat og fôr vil være noe helt nytt i Norge, og det vil bryte en viktig barriere og gjøre det vanskelig for landbruket å forbli GMO-fritt, slik det er ønsket fra en samlet næring og fra forbrukerne.

Hvilke tiltak vil utenriksministeren iverksette for å opprettholde Norges restriktive GMO-politikk i det internasjonale handelsregimet?»

Rigmor Andersen Eide (KrF) [12:06:34]: Næringskomiteen har nettopp kommet hjem fra komitéreise i Brasil. Vi avsluttet turen med to dager som gjester hos Denofa, som baserer sine produkter på non-GMO – basert på soyabønner som ikke er genmodifisert. Vi opplevde enestående fokus og omfattende kontroll i alle ledd, fra soyabønnene ble høstet i Brasil, og fram til ferdig melprodukt i Norge. På denne måten kan forbrukerne være trygge på at produktet er trygt.

Ingen genmodifiserte organismer er foreløpig godkjent til mat i Norge. De multinasjonale selskapene Monsanto

og Bayer CropScience har søkt om å få selge to typer genmodifisert mais og en type raps. Disse er forskjellige fra vanlig mais og raps ved at de tåler sprøytemidler. Bayer CropScience står bak en genmodifisert maissort som tåler et sprøytemiddel som er så helseskadelig at det er forbudt i Norge. Årsaken er at dette sprøytemiddelet kan gi akutte og kroniske skadevirkninger på hjerne, på forplantningsevne og på foster i pattedyr, inkludert menneske. Den andre maisen og rapsen, fra Monsanto, er genmodifisert, så de tåler selskapets mestselgende sprøytemiddel.

Norge har en restriktiv politikk på GMO-området. Å godkjenne GMO-mais og GMO-raps til mat og fôr vil derfor være noe helt nytt i Norge, og det vil bryte en viktig barriere som sikrer norske forbrukere GMO-fri mat.

Jeg vil anta at utenriksministeren og jeg ikke har særlig lik garderobe, men det er i hvert fall én ting vi har til felles: Våre garderobeskap inneholder begge en T-skjorte med påskriften «Jeg elsker genteknologiloven», gitt av Nettverk for GMO-fri mat og fôr til politikere med et klart mål om å avverge at Norge for første gang vil importere genmodifisert mat.

Det er god grunn til at vi begge elsker genteknologiloven. Det er nemlig den som forplikter oss til å legge vesentlig vekt på også andre kriterier enn helse og miljø, nemlig etikk, bærekraft og samfunnsnytte, i vurderingen av om GMO-er skal bli godkjent i Norge.

Miljøvernministeren har på skriftlig spørsmål fra representanten Laila *Dåvøy* og en rekke andre representanter svart at «de aktuelle søknadene inneholder i liten grad informasjon som belyser våre», dvs. Miljødepartementets, «omfattende vurderingskriterier» på disse områdene. Miljøvernministeren viser videre til at Miljøverndepartementet har etterspurt ytterligere informasjon fra søkerne om etiske forhold og produktenes bidrag til bærekraftig utvikling og samfunnsnytte. Søkerne har ikke bidratt med informasjon som belyser saken. Jeg tar meg derfor den frihet å benytte den øredøvende stillheten til å belyse disse vurderingskriteriene.

Samfunnsnyttens av den genmodifiserte maisen er lik null. Den endrede egenskapen hos den genmodifiserte maisen har ingen anvendelse her hos oss, da sprøytemiddelet er forbudt. Økt bruk av skadelige sprøytemidler er ikke et bidrag til bærekraftig utvikling. Det er heller ikke etisk uproblematisk å tillate import av produkt som er så skadelige å produsere at vi ikke tillater produksjon i Norge.

Bioteknologinemnda er tilnærmet enstemmig – 15 stemmer mot 1 – med hensyn til at de tre søknadene ikke oppfyller genteknologilovens krav. Videre er det bred motstand mot GMO i Norge. Rundt 30 organisasjoner, inkludert alle bondeorganisasjonene, en rekke miljø- og solidaritetsorganisasjoner samt Forbrukerrådet, Nei til EU og Coop Norge Handel har gått imot godkjenning av disse GMO-ene. Den brede motstanden står i kontrast til stillheten på den andre siden. Ingen aktører har sagt offentlig at de vil ha disse GMO-ene.

Regjeringen har fått gode innspill fra vurderingskriteriene fra andre instanser og burde ha tilstrekkelig med kunnskap til å avvise de aktuelle GMO-ene. Jeg er glad for at re-

gjeringen i Soria Moria II-erklæringen skrev at regjeringen vil

«stå fast på det unntaket som vi fikk i EØS-avtalen om at det er norske myndigheter som avgjør hvilke genmodifiserte produkter som kan utsettes, markedsføres og selges i Norge. Vi skal videreføre en restriktiv holdning.»

Dette ble også fulgt opp i landbruksmeldingen, der det står: Regjeringen vil

«fokusere på produksjonsmetoder som anses som trygge og vise aktsomhet når ny teknologi tas i bruk, herunder videreføre en restriktiv GMO-politikk.»

Den slår også fast følgende:

«Utsettingsdirektivet, som omhandler regelverk for utsetting av levende GMO, er innlemmet i EØS-avtalen med tilpasninger som gjør at Norge kan ta hensyn til bærekraft, etikk og samfunnsnytte ved eventuell nasjonal godkjenning av GMO.»

Følger regjeringen opp sin egen politiske plattform om den blir den første regjeringen som godkjenner genmodifisert mat? Det er spørsmålet.

Genmodifiserte organismer er omstridt over hele verden, og en rekke land har vedtatt midlertidig eller permanent forbud mot bestemte genmodifiserte produkt. I Ungarn f.eks. har landets nye grunnlov innført en egen bestemmelse om at alle har rett til sunn mat som er fri for GMO. Moratoriet mot genmodifiserte planter og dyr i Sveits fra 2005 ble i 2010 forlenget i ytterligere tre år. Tyskland og Frankrike har forbudt dyrking av GMO. India innførte moratoriet mot genmodifiserte auberginer i 2010. Et nei vil derfor følgelig ikke gjøre Norge til et annerledesland, men snarere være i tråd med hva mange andre myndigheter beslutter.

Spørsmålet blir da hvilket handlingsrom vi har, hvilket handlingsrom vi ønsker oss, og hvordan vi akter å bruke det. I WTO-sammenhengen reguleres handlingsrommet i all hovedsak av Generalavtalen for toll og handel, GATT, og bestemmelsen i artikkel XI:1 om forbud mot å etablere importbegrensninger. Da bestemmelsene ikke gjelder landbruks- og fiskeriprodukter, vil ikke en norsk importbegrensning av GMO-raps og GMO-mais stride mot WTO-avtalen. Det er imidlertid et vilkår at importlandenes produksjon av den varen det etableres importbegrensninger for – i dette tilfellet GMO-mais og GMO-raps – er relativt ubetydelig. I og med at Norge verken produserer GMO-mais eller GMO-raps, skal ikke dette by på noe problem. Det er ikke et generelt forbud mot GMO Norge vil innføre, kun mot tre sorter GMO.

Vil utenriksministeren si seg enig i at WTO-avtalen i dette tilfellet gir Norge full frihet til å følge godkjenningskriterier i genteknologiloven? Å godkjenne GMO-mais til mat og fôr vil være noe helt nytt i Norge, og det vil bryte en viktig barriere og gjøre det vanskelig for landbruket å forbli GMO-fritt, slik ønsket er fra en samlet næring og fra forbrukerne.

Jeg vil derfor avslutte med å gjenta spørsmålet i interpellasjonsteksten: Hvilke tiltak vil utenriksministeren iverksette for å opprettholde Norges restriktive GMO-politikk i det internasjonale handelsregimet?

Jeg ser fram til utenriksministerens svar.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [12:15:56]: La meg først få lov til å oppklare en åpenbar misforståelse: Jeg tror det er få likheter mellom garderobene til interpellanten og utenriksministeren, men den ene likheten hun påpekte, har jeg nå fått brakt på det rene gjelder utviklingsministeren. Han har det fellestrekket. Jeg har foreløpig ikke den æren, men det kan kanskje bli rettet opp.

Siden genteknologiloven ble vedtatt i 1993 – i tråd med Stortingets ønsker – har Norge ført en restriktiv politikk med hensyn til utsetting, markedsføring og salg av genmodifiserte organismer, GMO-er. Dette er en politikk som trolig er blant de strengeste i verden, og regjeringen har ingen planer om å endre denne politikken – la meg slå det fast.

Det normale forløpet for godkjenning av nye produkter i EØS er at når en vare er godkjent i én del av EØS-området, er den også godkjent for bruk i resten av EØS-området. Dette gjelder ikke uten videre for GMO-er.

EUs utsettingsdirektiv, som er en del av EØS-avtalen, regulerer markedsføring og utsetting av levende GMO, herunder også dyrking. Ved søknader om godkjenning av en GMO vil det foretas en vitenskapelig risikovurdering av Den europeiske myndighet for næringsmiddeltrygghet, EFSA. Hvis omsetning av organismen godkjennes, vil den i prinsippet kunne kjøpes og selges i alle land innenfor EØS-området. Hvert land har imidlertid anledning til å bruke direktivets sikkerhetsklausul og reservere seg mot en slik omsetning dersom de mener at produktet utgjør en risiko for helse eller miljø.

Det har vært – og er – viktig for regjeringen å sikre grunnlaget for vår restriktive GMO-politikk. Derfor fikk vi på plass en tilpasningstekst da utsettingsdirektivet ble innlemmet i EØS-avtalen. Dette betyr at vi kan gjøre en egen norsk vurdering i henhold til genteknologiloven utover den vurderingen som er gjort i EØS, og loven pålegger oss å vurdere etikk, samfunnsnytte og bærekraftig utvikling, i tillegg til helse- og miljørisiko.

Utsettingsdirektivet, som omhandler markedsføring og utsetting av levende GMO, har vært en del av EØS-avtalen siden EØS-avtalens iverksettelse. Det arbeides nå i tillegg med innlemmelse av en annen rettsakt, forordningen om genmodifisert mat og fôr. Denne forordningen regulerer godkjenning av mat og fôr som består av, inneholder eller er produsert fra genmodifiserte organismer. Vi er ennå ikke ferdige med forhandlingene med EU om innlemmelse av denne forordningen. På norsk side har vi kommet til at innholdet i forordningen i hovedsak samsvarer med gjeldende norsk regelverk.

Men – og dette vil jeg understreke – vårt prinsipielle utgangspunkt er at vedtak fattet av EU-organene i disse sakene ikke skal ha direkte virkning i Norge. Vi har derfor foreslått at forordningen tilpasses i tråd med de rammer Grunnloven setter. I forhandlingene med EU har vi derfor fremlagt forslag til tilpasningstekst som bygger på den tilpasningen vi har fått til utsettingsdirektivet. Det er imidlertid klart at det vil stilles strenge krav til vitenskapelig begrunnelse for norske forbud. Men adgangen til å vekt-

legge etikk, bærekraft og samfunnsnytte – i tråd med genteknologiloven – vil gi et bredere grunnlag for forbud av formerings- eller spiredyktig GMO.

Det er en kjensgjerning at norsk opinion er meget skeptisk til bruk av GMO i Norge. Regjeringens restriktive praksis harmonerer godt med denne holdningen.

La meg gjenta at regjeringen vil videreføre følgende etablerte praksis, som vi også oppfatter har bred støtte i Stortinget: Utsetting eller annen bruk av GMO-er er forbudt i Norge dersom det etter grundige, selvstendige norske vurderinger konkluderes med at det foreligger risiko for miljø- og helsemessige skadevirkninger. Det skal vurderes om utsetting eller annen bruk er etisk forsvarlig, og det skal legges vesentlig vekt på om utsettingen har samfunnsmessig nytteverdi og er egnet til å fremme en bærekraftig utvikling. Regjeringen vil videreføre denne praksisen selv om GMO-ene skulle være tillatt i EØS-området for øvrig.

Regjeringen har for tiden flere søknader om godkjenning av GMO-er under behandling. Representanten Andersen Eide viser til søknader om godkjenning av to maislinjer og en rapslinje. La meg understreke at dette er søknader om utsetting, dyrking og bruk av GMO-er til fôr, og ikke søknader om godkjenning til bruk i mat, menneskeføde. Det er ikke fattet endelig beslutning i disse sakene, som forberedes av Miljøverndepartementet i henhold til genteknologiloven.

Representanten reiser spørsmål om hvilke tiltak jeg vil iverksette for å opprettholde Norges restriktive GMO-politikk i det internasjonale handelsregimet, og det spørsmålet ble gjentatt i interpellantens innlegg. Som ansvarlig for at Norge overholder sine internasjonale forpliktelser bl.a. på handelsområdet, anser jeg det som svært viktig at de tiltak som Norge innfører, er i samsvar med våre forpliktelser – herunder både EØS- og WTO-avtalen.

Avtaleverket i WTO gir mulighet til å forby GMO-er i Norge som innebærer helse- og/eller miljørisiko. Det er også adgang til å benytte føre-var-prinsippet og å innføre midlertidige tiltak. Det er opp til medlemslandene – i dette tilfellet Norge – selv å bestemme hvilket beskyttelses- eller risikonivå vi ønsker å legge oss på. Det kreves av oss at vi er konsistente, ikke-diskriminerende i gjennomføringen, og at beslutningen er basert på vitenskapelig grunnlag.

Etter regjeringens vurdering kan en restriktiv GMO-politikk ivaretas side om side med våre internasjonale handelsforpliktelser. I de tilfeller der det etter grundige vitenskapelige vurderinger konkluderes med at det ikke foreligger risiko for helse eller miljø i Norge ved utsetting eller bruk av en GMO, kan imidlertid et eventuelt forbud by på utfordringer i forhold til WTO-regelverket. Vi kan da komme i den situasjonen at vi vil kunne tape en sak for et eventuelt panel i WTO.

I slike tilfeller vil det eneste mulige grunnlaget være GATT-avtalens artikkel XX(a), som gir adgang til å innføre tiltak som er nødvendig for å beskytte offentlig moral. Det er ikke åpenbart hva som ligger i begrepet «offentlig moral», og dette har vært lite prøvet i WTO. Et WTO-panel har uttalt at offentlig moral omfatter et samfunns eller en nasjons rådende oppfatning av hva som er rett og gal atferd, og dette kan avhenge av kulturelle, etiske og religiøse

verdier. Selv med denne rettesnoren er det ikke åpenbart hvilke konkrete situasjoner som vil omfattes av et slikt begrep. De tvistesakene som til nå har berørt denne problemstillingen, har dreid seg om gambling og grenser for ytringsfrihet.

Vi erkjenner at vi står overfor et dilemma i disse sakene. På den ene siden har vi i Norge et sterkt behov for å beskytte miljøet og naturen mot genmodifiserte organismer, også der det ikke nødvendigvis er lett å dokumentere at det foreligger identifiserbare farer for skade på helse eller miljø. Derfor har vi en meget streng genteknologilov og en restriktiv praksis i tråd med denne. Samtidig står vi overfor internasjonale forpliktelser som setter grenser for hva som er tillatt av handelsrestriksjoner.

Men Norge er, som et åpent og sterkt eksportavhengig land, avhengig av at handelsregelverket blir fulgt av WTOs medlemmer, og det er i norsk interesse å ha forutsigbare og objektive rammer for handel og økonomisk aktivitet. I slike tilfeller må vi altså foreta en helhetlig vurdering av norske interesser.

Jeg vil avslutningsvis få gjenta det jeg sa da jeg begynte mitt svar: Norge har en politikk med hensyn til utsetting, markedsføring og salg av genmodifiserte organismer som er en av de strengeste i verden. Regjeringen vil gjøre sitt ytterste for å videreføre denne politikken, også innenfor det internasjonale handelsregimet.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [12:23:23]: Jeg vil takke utenriksministeren for svaret som vi har fått. Som utenriksministeren var inne på, er genteknologiloven innarbeidet i EØS-avtalen. Samtidig forhandles det nå i Brussel på en tilpasningstekst, knyttet til EØS-forordningen om mat og fôr.

Når en GMO er prosessert, vil denne i Norge bli godkjent under matloven, som forvaltes av Helse- og omsorgsdepartementet og Mattilsynet. Det som blir ansett som særlig positivt med matloven, er at førforskriften har et forbud mot alle GMO-er som inneholder intakte antibiotikaresistensgener. EU har ikke et slikt forbud. Det er derimot klassifisert antibiotikaresistens-DNA i ulike farlighetsgrader. I harmoniseringsprosessen er det derfor en fare for at Norges generelle forbud mot GMO som inneholder intakte antibiotikaresistensgener, ikke blir videreført. Den norske matloven har i dag i førvareforskriften forbud mot å tilvirke, importere og framby førvare som inneholder gener som koder for antibiotikaresistens, der disse genene er tilført ved genmodifisering og kan påvises i sluttproduktet. Stortinget har også tidligere gitt klare føringer til regjeringen om arbeidet for internasjonalt forbud på dette området.

Slik jeg leser det, gir internasjonale handelsforpliktelser nasjonalt handlingsrom til å avslå dyrking og import av GMO. Genteknologiloven er innarbeidet i EØS-avtalen, slik at Norge står fritt til å avgjøre hvilke genmodifiserte produkt som kan utsettes, markedsføres og selges her til lands. Også Verdens handelsorganisasjon, WTO, gir stater lov til å ta hensyn til miljø og etikk ved importbegrensninger. Det gjør at behandlingen av den aktuelle maisen og oljerapsen står og faller på politiske veivalg. Vil utenriksministeren si seg enig i at en restriktiv GMO-politikk

innebærer å holde norsk mat GMO-fri? Hva vil utenriksministeren gjøre videre for å opprettholde forbudet i den norske fôrvarerforskriften ved norsk innlemmelse av EU-forordningen om mat og fôr?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [12:26:23]: Bare litt på det formelle: Det er vel ikke slik at genteknologiloven er innarbeidet i EØS-avtalen, den anses å være i tråd med EØS-avtalens bestemmelser. Men det er nå en detalj fordi det forutsetter vi at norsk lovverk er, i henhold til våre internasjonale forpliktelser, enten det er EØS eller WTO.

Jeg kan egentlig svare på spørsmålet veldig enkelt med at jeg tror regjeringen har akkurat den samme holdningen som det brede stortingsflertallet har, som er – etter vårt anslag – en av de mest restriktive i verden. Vi mener vi har et godt grunnlag for det både i nasjonal lovgivning og per i dag i det som også gjelder i internasjonal lovgivning. Men det gjelder å følge nøye med på det, for det er i vår interesse at den lovgivningen vi har utført på disse områdene, lar seg forsvare i de internasjonale organene vi deltar i, og i henhold til de internasjonale avtalene vi er forpliktet på. Da er det slik at vi må, så langt råd er, bygge på vitenskapelige fakta knyttet til innholdet i de enkelte GMO-ene. Så kan vi – slik jeg la vekt på i mitt innlegg – også få en utfordring med å argumentere for dette i forhold til offentlig etikk og moral. Jeg valgte å være åpen på det i mitt innlegg, at i forhold til enkelte av disse konkrete sakene kan vi få større utfordringer enn i andre, bl.a. i forhold til WTO-regelverket.

Når det gjelder EU, vet vi jo der at det gjør seg gjeldende ulike syn, og det er ganske sterke motsetninger mellom ulike land ut fra hvilke forutsetninger de har på landbrukssiden og på industrisiden, og hvilke holdninger som gjør seg gjeldende i opinionen. Men jeg vil velge å tro at veldig langt på vei vil det være tilstrekkelig mange som deler det norske grunnsynet på dette spørsmålet, til at vi kan arbeide også med dem og forsøke å gjøre det til en del av vår aktive europapolitikk når det gjelder EUs egen arbeidsform.

Oppsummeringsmessig har vi til hensikt å opprettholde et meget strengt regime, kanskje blant de strengeste i verden. Vi ønsker å gjøre det ved å følge de prosessene som er i det nærmeste området for oss, nemlig EØS, sørge for at våre posisjoner lar seg godt forsvare innenfor WTO, og så være i forkant av det som måtte være av utvikling av nytt regelverk, som i noen tilfeller er ganske teknisk, men hvor det å ha en ganske formulert grunnholdning, som vi har på dette området, er en god kompassnål for norske holdninger i disse diskusjonene.

Arne L. Haugen (A) [12:29:12]: Jeg vil takke interpellanten for at hun setter dette temaet på dagsordenen. Det er ingen tvil om at genmodifisering er både et vanskelig og et kontroversielt tema, og det er et tema som reiser en del prinsipielle spørsmål.

Jeg synes utenriksministerens redegjørelse her var både grundig og utfyllende og viser at regjeringen håndterer dette på en betryggende måte. Blant de sakene som nå er til behandling her i landet, er hvorvidt det skal gis tillatel-

se til import av genmodifisert mais. Det er et produkt som Direktoratet for naturforvaltning i 2008 godkjente i Norge til prosessering, mat og fôr. Dette vil innebære at maislinjene godkjennes til bruk som all annen mais, bortsett fra til dyrking. Disse genmodifiserte linjene har fått innsatt gener som gjør dem sprøytemiddeltolerante. Jeg har merket meg at det er mange som står på barrikadene mot innføring av genmodifisert mais her i landet. Jeg har selv hatt møte med Nettverk for GMO-fri mat og fôr, som består av 16 organisasjoner, bl.a. Bondelaget og Naturvernforbundet. Jeg ser at motstanderne har stor støtte i deler av befolkningen.

Vi har her i landet en praksis med at genmodifiserte organismer risikovurderes grundig før de eventuelt godkjennes for import eller dyrking. Det er Vitenskapskomiteen for mattrygghet som gjør det på oppdrag fra Mattilsynet og DN, for deretter å gi en endelig anbefaling til departementene. Norske vedtak skal fattes i medhold av genteknologiloven, som gir oss adgang til å legge vesentlig vekt også på andre kriterier enn helse og miljø, nemlig etikk, bærekraft og samfunnsnytte.

Jeg har merket meg at utenriksministeren sier at et eventuelt norsk forbud mot genmodifisert mais blir verdert nøye opp mot internasjonale forpliktelser og avtaler. WTO-avtalen stiller krav om at eventuelle handelshindrende tiltak skal være basert på en vitenskapelig vurdering av helse- og miljørisiko. Jeg merker meg at utenriksministeren slår fast at etter regjeringens vurdering kan en restriktiv GMO-politikk ivaretas side om side med våre internasjonale handelsforpliktelser. Det er viktig for et lite land som Norge med en åpen økonomi.

Jeg må innrømme at jeg personlig er sterkt skeptisk til GMO. Fra Arbeiderpartiets side har vi inntatt en restriktiv holdning til genmodifisert mat, og det er en politikk som videreføres. Men jeg er ikke enig med Kristelig Folkeparti dersom de mener at det haster med å fatte en avgjørelse i denne konkrete saken med mais. Jeg synes det er viktig at vi tar den tiden vi trenger for å fatte en avgjørelse på dette feltet.

Jeg slutter meg til den positive beskrivelsen Andersen Eide også har til næringskomiteens besøk i Brasil i forrige uke, der vi fikk inngående beskrevet situasjonen for å skaffe Norge tilgang på GMO-frie produkter. Det er åpenbart, slik jeg ser det, at alle de store matproduserende land i verden nå i stor grad går over til å produsere genmodifiserte produkter. Norges muligheter til å unngå genmodifiserte produkter i framtiden vil derfor bli utfordret. Brasil er et av de landene som har størst eksport av landbruksprodukter, men bare 20 pst. er GMO-frie. I forhold til det landets totale produksjon representerer 20 pst. selvsagt enorme volumer, men likevel er det denne andelen som er vår mulighet, og som vi må arbeide aktivt med.

Hvorvidt GMO skal tillates eller ikke, er muligens ikke et dilemma som skal avgjøres en gang for alle med et enkeltvedtak, men at det tas forsvarlige beslutninger fra sak til sak på basis av de faglige rådene som gis – at risiko for miljø og helse må vurderes opp mot en eventuell nytteverdi på hvert saksområde etter en grundig gjennomgang, slik det gjøres nå.

Jeg tror det kan være behov for mer forskning på dette området.

Det er et tankekors at det nå vises til at landbruk over hele kloden har utfordringer, og at en milliard av verdens folk sulter. Det er kanskje et av de største etiske dilemmaer verden står overfor.

Denne debatten må vi ta, derfor er denne interpellasjonen viktig. Målet er vi alle enige om: at vi vil ha en bærekraftig matproduksjon for å sikre trygg mat til norske forbrukere.

Torgeir Trældal (FrP) [12:34:34]: Først vil jeg takke interpellanten for å ta opp en viktig sak, en sak som ikke har vært så aktuell for folk flest i Norge. Når det gjelder kompetanse på GMO ute blant forbrukerne, tror jeg personlig det også er viktig at man prøver å drive forebyggende arbeid i skoleverket, forklare hva GMO er, og hvordan det fungerer. Jeg tror at dersom man spør folk flest, folk på videregående skole, om dette, har de ikke hørt hva GMO er. Her har vi en viktig ting.

Jeg er ikke enig i det Kristelig Folkeparti sier om at det haster, som også Haugen sa. Jeg synes faktisk utenriksministeren svarte veldig godt, bl.a. det han presiserte med hensyn til WTO-forhandlingene. Det er det det går på hele veien, at det vi gjør, må være faglig og kunnskapsrikt. Der vil jeg be om at man kanskje legger inn muligheter for å forske mer for å bli bedre på dette. Hvis man skal bruke det mot WTO, som utenriksministeren sier, er det viktig å kunne dokumentere dette med forskningsrapporter.

Hvis man går til EU-rapporten om GMO, sier den at ingen skadelige virkninger av genmodifiserte organismer, GMO, er påvist. Man vet også at i dag er det ingen vitenskapelige bevis som assosierer GMO med høyere risiko for miljøet eller mat- og fôrtrygghet enn for vanlige planter og organismer. Det sier den også noe om. Man sier også i EU-rapporten at GMO er et viktig verktøy i kampen mot global fattigdom og manglende matsikkerhet i verden. Om ikke vi tar dette inn til Norge, må vi også se på at GMO kan være en mulighet for å få økt matproduksjon. Der mener jeg Norge kan gå foran og være en primus motor og forske og se på om dette er skadelig eller ikke. Det må ikke bli slik at det er en religiøs overbevisning om at dette er galt, for det kan også være bra for å få mer matproduksjon og få den til å fungere.

Jeg tror også det er viktig at hvis man eventuelt vil løse på dette gjennom å begynne med dyrefôr, som ministeren var inne på, kunne man kanskje åpne for dyrefôr, men ikke for menneskeføde. Det er viktig å ha informasjon og kunnskap og kunne forsvare dette faglig. For vi må bare ta inn over oss at vi er en del av Europa, og vi vil også kunne tilpasse oss det Europa gjør.

Hvis vi eventuelt finner ut at vi skal la dette komme inn i det norske markedet, tror jeg det er veldig viktig at vi får merking. Vi har fått kritikk i Norge for at vi har dårlig merking, f.eks. når det gjelder kylling. Og se bare på tilsetning av vann – hvor mange prosent vann er tilsatt? Hva inneholder den maten vi kjøper? Der har EU kommet lenger enn oss. Det viktige er at man har sporbarhet og merking, og at forbrukeren til enhver tid vet hva han eller hun får i seg.

Så jeg støtter det som utenriksministeren sier, og det man har kommet fram til med forhandlinger, at vi går for kunnskap. Hvis vi får forskning som tilsier at dette ikke er farlig, bør man kunne gå inn på en faglig måte og vurdere om det kan være en mulighet også å slippe dette inn i Norge. Inntil videre synes jeg for så vidt utenriksministeren svarte godt på det.

Svein Flåtten (H) [12:38:47]: Representanten skal ha stor ros for å ta opp kanskje et av de største dilemmaer som er i ferd med å komme når det gjelder produksjon av mat, nemlig bruken av GMO. Jeg synes debatten så langt har vist hvilke viktige dilemmaer vi står overfor her når det gjelder helse, miljø, etikk, samfunnsnytte og bærekraft.

Jeg tror at den norske befolkningen og forbrukerne, som det også har vært pekt på her, er veldig opptatt av dette. Kanskje kan kunnskapen være mangelfull, men slik er det jo ofte hos forbrukerne, at kunnskapen til å begynne med er mangelfull. Nettopp derfor tror jeg det er viktig å bruke tid på dette området.

Vi har en restriktiv lovgivning, hvor vi har muligheter til selv å påvirke innenfor de avtaler vi har med andre land. Men det er heller ingen tvil om det er viktig å holde orden på og håndtere på en riktig måte de handelsforbindelser vi har både i EU og EØS og overfor WTO. Når utenriksministeren snakker om hvilke konsekvenser som kanskje kan dukke opp f.eks. om våre egne avgjørelser ikke skulle bli godkjent av WTO, om man skulle komme i det han kaller et panel, og hvor man bruker begrepet «offentlig moral», skal en spørre seg: Hva er offentlig moral i denne sammenhengen? Jeg tror at offentlig moral veldig fort kan dreie seg om en verden som mangler mat, og som regjeringen i sin egen landbruksmelding har understreket sterkt mangler mat, og at vi må ta vårt ansvar – at det trengs større avlinger, at det trengs et mer lønnsomt landbruk, ikke bare i Norge, men over hele verden, og at det selvsagt trengs større motstand mot plantesykdommer, slik at flere mennesker kan ernæres, og det samme ved f.eks. å gjenvinne tapt land. Det er et etisk dilemma og et spørsmål om offentlig moral. En skal heller ikke se bort fra at i en fremtid vil også Norge kunne være i en sånn situasjon at en utvikling av genteknologien kanskje kan hjelpe norsk landbruk.

Men jeg tror det er om å gjøre å skynde seg svært langsomt i denne sammenhengen. For vi må vite hva vi gjør, og selv om avgjørelsene i disse enkeltsakene har tatt lang tid, vil heller ikke jeg kaste meg på denne vognen med å kritisere dette, i hvert fall ikke under forutsetning av at jeg vet at det gjøres en jobb for å finne ut hva som ligger i det, og hva som kan komme i fremtiden.

Jeg tror vi – i hvert fall for Høyres vedkommende – står igjen med at ja, vi har et dilemma når det gjelder våre internasjonale forpliktelser. Dem må vi passe på. Så har vi et handlingsrom som vi skal bruke til beste for den norske befolkningen, til beste for den matsikkerheten som vi er opptatt av. Og så har vi liksom over det hele den etiske forpliktelsen, den offentlige moralen, som går på at verden på sikt kanskje vil forandre seg i en retning som gjør at også vi må se på om nye metoder som kan være sikre, etter hvert må testes ut, og om det kan være holdbart også for oss.

Alf Egil Holmelid (SV) [12:43:26]: Først vil eg takke representanten Rigmor Andersen Eide for å ta opp ei viktig og svært alvorleg sak – å manipulere med genane i levande organismar kan få store konsekvensar for livet på jorda. I dag har vi lite oversikt over langtidskonsekvensane av det som no er i ferd med å skje.

Noreg har vore eit føregangsland i arbeidet med å sikre ei miljømessig berekraftig utvikling, heilt frå Gro Harlem Brundtland leidde den internasjonale kommisjonen som la vekt på ei berekraftig utvikling. Derfor er det viktig at vi vidarefører den restriktive linja når det gjeld GMO, som Noreg har ført hittil. Når vi veit så lite om langtidskonsekvensane, må vi ha svært gode grunnar for å akseptere genmodifiserte organismar, og vi må vere heilt sikre på at det vi gjer, er berekraftig og etisk forsvarleg. Naturen er komplisert, og det tek ofte lang tid før vi ser konsekvensane av det vi gjer.

Det er dei store internasjonale såkornprodusentane som pressar fram utviklinga av GMO, bl.a. for å få kontroll over verdas kornproduksjon. Dei har spesielt satsa på å utvikle korn som toler giftige sprøytemiddel. Eit av dei kornslaga som ein ønskjer innført til Noreg, er modifisert for å tole eit sprøytemiddel som er så giftig at det ikkje er tillate her i landet. Det kan vel knapt seiast at det finst sterke argument for å godkjenne den typen produkt i Noreg, når vi ikkje kan akseptere konsekvensar av bruken av det produktet.

Også GMO som er modifisert for å tole mindre giftige sprøytemiddel, har store negative langtidskonsekvensar. Næringskomiteen var nyleg i Brasil. Der såg vi på industriell produksjon av soya og mais. Der fekk vi oppleve at også bruk av det som blir rekna som lite giftige sprøytemiddel, har langtidseffektar som gjer at jorda blir øydelagd på sikt. Det har ført til at ein del produsentar, bl.a. i USA, har gått bort frå genmodifiserte såkorn og mais nettopp for å sleppe å bruke så mykje sprøytemiddel, sjølv om det er godkjende sprøytemiddel. Så der ser vi at langtidseffektane av noko som blir oppfatta som uskuldig, faktisk er slik at produsentane sjølve går bort frå genmodifisert såkorn. Her er eitt av mange eksempel på at vi ikkje har visst nok om konsekvensane når vi har teke det i bruk.

Etter norsk lov skal kvar enkelt GMO vurderast med omsyn til miljø og helse. I tillegg er det lagt vekt på at vi skal kunne vurdere etiske forhold, berekraft og samfunnsnytte som sjølvstendige vurderingskriterium. Bioteknologinemnda meiner, som det har blitt sagt før her i dag, at dei tre produkta som er aktuelle å vurdere no, ikkje tilfredsstillar den norske lovgivinga.

Ingen GMO-ar er så langt godkjende for bruk i Noreg. Det er ein praksis som det i Soria-Moria-erklæringa er lagt vekt på skal vidareførast. Det er ingen grunn til å endre på den praksisen. Enkelte har uttrykt uro for at vi kan kome i konflikt med WTO i forhold til dei restriksjonane som vi har lagt på GMO. Då er det viktig å vere klar over at i tillegg til miljø og helse, som er objektive vurderingar til ein viss grad, og som kan gjerast på vitenskapleg basis, har vi også moglegheit til å leggje vekt på etikk og berekraft. Det er ei vektlegging som er viktig å ta med i dei vidare vurderingane. Då er det interessant å merke seg at firma ikkje bryr seg om å informere om etikk og berekraft når dei blir

spurde om det. Så er det også viktig å merke seg at det er veldig mange andre land som har ein streng praksis når det gjeld GMO, bl.a. er det fleire land som har moratorium. Så det faktum at det er fleire andre land som har ei streng lovgiving, bl.a. moratorium, burde tilseie at det ikkje burde vere nokon fare for å kome i konflikt med WTO ved å vidareføre den praksisen som vi har ført hittil, og som er forankra i Soria Moria-erklæringa.

Erling Sande (Sp) [12:48:22]: Senterpartiet deler motstanden mot utsetjing, import og omsetjing av genmodifiserte organismar. Eg er glad for at denne interpellasjonen gir moglegheit til å setje saka på dagsordenen.

Noko av det viktigaste for oss er at vi kan levere denne jorda vidare til etterkommarane våre i minst like god stand som vi sjølve overtok ho i. Til den forvaltninga må vi bruke all den kunnskapen vi har. Vi må få fram ny kunnskap og kanskje viktigast, når vi ikkje har nok kunnskap, må vi vise aktsemd, vi må vere føre-var.

Ei av dei største utfordringane verda står overfor, ikkje berre no, men også i framtida, er matkrisa. Allereie no er det slik at ein milliard menneske går svoltne til sengs kvar dag. I 2050 skal vi etter berekningane vere meir enn ni milliardar menneske på denne jorda. Alle har krav på og rett til nok, trygg og næringsrik mat.

Mattryggleik er noko av det mest grunnleggjande i eit samfunn – òg i Noreg i dag. I dag passerer vi fem millionar innbyggjarar i landet vårt. I 2030 kan vi vere ein million innbyggjarar meir. Desse skal ha mjølk til frukosten, pålegg på brøskiva, middagsmat osv.

Etter Senterpartiets syn er ikkje genmodifiserte matvarer den beste løysinga på desse utfordringane. Farane ved utsetjing av genmodifiserte organismar i naturen er store, og kunnskapen vår om det er framleis liten. Vi veit ikkje nok om kva effektar GMO vil ha på naturen eller på folk si helse. Omsynet til negative effektar på helse og miljø tilseier strenge krav også i laboratorieverksemd på desse organismane.

Så er det heller ikkje noko folkekrav, korkje nasjonalt eller internasjonalt, å liberalisere dette lovverket. Nokre store internasjonale selskap pressar på for ei liberalisering, mens massane av forbrukarorganisasjonar, landbruksorganisasjonar, miljøorganisasjonar er sterkt imot. Også norske forbrukarar er imot dette. Representanten Trældal viste til at det ikkje var mange på vidaregåande som visste kva GMO var. Vel, det trur eg er feil. Eg trur det kanskje er der ein vil lære mest om kva GMO er, men det er uansett viktig også å opplyse meir og ha meir kunnskap på dette feltet. Det er eg einig i.

Heldigvis er det få funn av genmodifisert materiale på den norske marknaden, men på verdsmarknaden er GMO-frie råvarer stadig vanskelegare å finne. Derfor er det viktig for Senterpartiet at regjeringa påverkar utviklinga i EUs regelverk, slik at ein får minst mogleg innblanding av GMO i tradisjonelt GMO-frie innsatsvarer. Mellom anna blir det jobba for ei nullgrense når det gjeld innblanding i såfrø. Det er i dag slik at ingen GMO-vekstar er godkjende for dyrking i Noreg, og for Noreg er det derfor viktig med merking av GMO-varer på den internasjonale marknaden.

Vi har, som utanriksministeren gjorde greie for, eit restriktivt lovverk og ei restriktiv haldning til desse produkta. Det meiner vi i Senterpartiet er viktig at vi held fast ved. Der er Soria Moria-erklæringa tydeleg. Vi ynskjer frå Senterpartiets side at regjeringa fører ein aktiv og tydeleg politikk med omsyn til avvising av GMO – ikkje berre i arbeidet gjennom EØS-avtalen, men også i forum som WTO og FN.

Dagrun Eriksen (KrF) [12:52:25]: Utvikling av ny teknologi gir oss noen fantastiske muligheter, men det gir oss også noen utfordringer. Det bør derfor være et grunnprinsipp for oss at det er etikken som bør styre teknikken, og ikke omvendt.

På dette feltet som vi diskuterer i dag, vet vi fremdeles lite om skadevirkningene knyttet til GMO. I vurderingen av helserisiko er det store sprik mellom forskerne. Noe av den uavhengige forskningen indikerer at det er forskjell mellom GMO og ikke-GMO. For eksempel sier Gro Ingunn Hemre ved Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning at føringsforsøkene de har gjort, viser at mais genmodifisert til å produsere insektgift kan ha en negativ virkning på vekst og immunforsvar hos fisken, men at det er behov for mer forskning før en kan konkludere.

Professor Per Brandtzæg ved Rikshospitalet sier følgende:

«Vi vet at de siste 10 årene har forekomsten av allergi økt kraftig i USA og Australia, samtidig som befolkningen spiser stadig mer genmodifiserte mais- og soyaprodukter. Jeg ser det som sannsynlig at det er en sammenheng her, men det må selvsagt bevises vitenskapelig.»

Det er nettopp denne usikkerheten som er en av hovedårsakene til den brede enigheten i Stortinget om at man skal ha en føre-var-holdning til genmodifiserte produkter, og en av grunnene til at regjeringen har et uttalt mål, bl.a. gjennom Soria Moria-erklæringen, om at det skal føres en restriktiv politikk på området. Jeg er glad for at utenriksministeren så tydelig i dag har understreket at det også skal være veien videre.

I tillegg til de store usikkerhetsmomentene om hvilken helserelatert påvirkning GMO vil ha på det norske folk, må også det solidariske hensynet til land der man dyrker GMO-produkter som tåler sterke sprøytemidler, tas i betraktning. Representanten Andersen Eide gjorde rede for noen av de helsekonsekvensene som finnes ved de sprøytemidlene som tas i bruk. Befolkningen i disse jordbruksområdene blir utsatt for flysprøyting med ugressmiddel, og det er funnet helseskader hos lokalbefolkningen relatert til sprøytemidlene.

Disse GMO-ene er nettopp resistente mot sprøytemidler som er forbudt i Norge, på bakgrunn av de helserelaterte skadevirkningene de har. Kan vi da tolerere at Norge gjennom sin import gir legitimitet til bruk av sprøytemidler som skader lokalbefolkningen, mennesker og dyr i de landene vi importerer fra? Skal en giftfri hverdag kun være forbeholdt oss?

Da statsråd Lars Peder Brekk hadde sitt lyttemøte på Sørlandet angående landbruksmeldingen, var et av de kraf-

tigste innleggene fra en ung jente som utfordret landbruket til å stå veldig mye mer på barrikadene mot genmodifisert mat, men kom også med en klar henstilling til regjeringen. Jeg tror hun uttalte det ønsket som jeg også ønsker for meg selv. Jeg ønsker å være sikker på at maten jeg spiser, er trygg. Jeg ønsker også at maten jeg spiser, skal være etisk forsvarlig. Derfor mener jeg og Kristelig Folkeparti at vi må ta usikkerheten knyttet til GMO på alvor og benytte oss av de mulighetene vi har gjennom genteknologiloven og de internasjonale avtalene, til å reservere oss mot GMO-produkter.

Trine Skei Grande (V) [12:56:34]: Jeg vil også takke interpellanten for å løfte en så viktig problemstilling.

Venstre har, senest for noen måneder siden, stilt spørsmål til regjeringa om framdriften i disse sakene fordi det har store perspektiver over seg, sjøl om det ikke er noe som vi går og tenker over til daglig. Derfor er det viktig å få kunnskap, det er viktig å få bredde i kunnskapen, og det er viktig at vi også utvikler merkeordninger som gjør at når vi som forbrukere skal handle i dette markedet, både har kunnskap og et merkeordningssystem som gjør at vi kan velge også ut fra disse indikatorene.

Det virker som det er bred enighet om å holde føre-var-prinsippet høyt, for det kan ha stor rekkevidde. Vi har i dag snakket om organismer som er resistente mot ulike sprøytemiddel, men det er også sånn at det også kan føre til store virkninger for de organismene som lever rundt. Vi kan få utviklet ugress som har den samme motstandsdyktighet som det produktet som har blitt utviklet med GMO. Det kan også oppstå resistens og GMO-endringer hos insekter, som kan påvirke avlinga, og det kan gå over til beslektede organismer. Hvis man får en genmodifisert mais, kan man få andre maissorter som kan få de samme endringene. Det kan føre til økt ubalanse i naturen. Sjøl om noen også er utviklet for å øke produksjonen på mindre areal – som har gode hensikter ved seg – kan det føre til andre ikke-tilsiktete hensikter. Derfor er det viktig å få kunnskap om dette. Det er viktig å forske på det. Det er viktig å få til merkeordninger, slik at vi som forbrukere kan velge. Det er også viktig å holde føre-var-prinsippet gjennom hele prosessen. Venstre er nok blant de mest restriktive på dette feltet, men det er viktig å ha kunnskap før vi drar konklusjoner.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [12:59:01]: Jeg vil takke alle som har holdt innlegg i denne viktige debatten, og for svarene som har kommet fra utenriksminister Gahr Støre. Som det kommer fram her, er vi alle enig om at målet for norsk landbruk bl.a. er bærekraftig matproduksjon. Vi er heldigvis enig om det meste, om at det er føre-var-prinsippet som gjelder med tanke på GMO. Men jeg vil nok si at jeg opplever meg selv som litt mer utålmodig enn de fleste med hensyn til å få fram en avgjørelse. Jeg mener at dersom helse, miljø, samfunnsnytte, bærekraft og etikk skal være viktige vurderingskriterier, vil den store usikkerheten knyttet til GMO om akkurat disse kriteriene gjøre det uaktuelt å godkjenne disse GMO-ene – vi snakker om tre stykker.

Dette må gjøre det mulig å konkludere, og jeg hører

som sagt at de andre partiene ikke er fullt så utålmodige som meg. Jeg mener at vi selvfølgelig skal ha kunnskap – vi skal fundere det vi mener, på kunnskap og fakta. På den måten haster det ikke å komme med en avgjørelse, men det at det bør være så enkelt med en avgjørelse ut fra disse kriteriene, gjør at det er utrolig at det har tatt så lang tid. Så min utfordring og min oppfordring til utenriksministeren er at her bør det skje en fortløpende, for dette er en viktig sak.

Takk for debatten!

Øyvind Korsberg hadde her overtatt presidentplassen.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [13:01:20]: La meg få takke interpellanten for å ha stilt et spørsmål som er viktig, aktuelt og godt, og også takke for en god debatt.

Jeg tror vel at det vi har hørt i salen i dag, viser at vi er helt samlet om hovedsaken i den restriktive politikken Norge i dag fører: betydningen av å ha en restriktiv linje, føre-var-holdningen og betydningen av kunnskap. Kunnskap tror jeg er viktig på to områder. Som vi har vært inne på, er det viktig at vi har god kunnskap for å ta avgjørelser på et område som er i teknologisk utvikling, som jeg oppfatter at det er bred enighet om. Det er også viktig på det feltet som kanskje er viktigst for mitt fagområde, nemlig måten vi kan forsvare våre interesser på i internasjonale organisasjoner opp mot et internasjonalt regelverk. Det er kunnskap som må ligge til grunn for måten vi argumenterer for våre saker på. Jeg tror vi har fått tydeliggjort at på den ene siden er det et regelverk som gjelder med hensyn til om det kan være til skade for miljø, natur, mennesker. Så er det det andre, det litt mer brede feltet, som går på etikk og moral. Men på begge områder er det viktig å ha en godt gjennomtenkt politikk.

Representanten Skei Grande sa at Venstre hadde den strengeste linjen. Det er ikke lett å si hvem som er strengest her nå, for jeg oppfatter at alle i grunnen har vært enige om én streng linje, og som interpellanten sa, går kanskje diskusjonen litt på taktikken med hensyn til hvorvidt dette haster. Jeg konstaterer at vi i dag opprettholder et robust regelverk og en robust praksis. Det er det vi ønsker. Da blir det en vurdering hva som haster i forhold til det. Vi har i alle fall fra regjeringens side lagt opp til å ta den tiden vi trenger for å kunne ta gode beslutninger.

Så vil jeg til sist bare si at representanten Flåtten var inne på et poeng som jeg tror vi også skal ha med oss, for dette er en debatt som lett blir en global debatt. Det går selvfølgelig på den situasjonen at sult er et fenomen i verden, og at det kommer til å bli diskusjoner om hvordan man kan produsere mer mat med mindre energi og på et mer utsatt landbruksområde verden rundt. Det er ikke noe som direkte berører norske forhold på kort sikt, men vi er en del av den internasjonale sammenhengen og må også være med i den debatten. Men jeg tror det er et viktig bidrag i den debatten at vi har et strengt regelverk, og at det er et regelverk som lar seg presentere og argumentere for i internasjonale sammenhenger.

Takk for en god debatt!

Presidenten: Dermed er debatten i sak nr. 1 avsluttet.

Sak nr. 2 [13:03:55]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om endringer i statsborgerloven (Innst. 181 L (2011–2012), jf. Prop. 50 L (2011–2012))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Heikki Holmås (SV) [13:04:54] (komiteens leder og ordfører for saken): Saken vi behandler i dag, Innst. 181 L, med utgangspunkt i saken fra regjeringen, lovforslaget Prop. 50 L, er et forslag som gjør en del oppryddinger i det eksisterende regelverket. Det har vært lenge ute på høring, og det har vært en god runde med behandling, som har ført fram til opprydding i det eksisterende regelverket pluss et par viktige politikkendringer som vil gjøre livet bedre for en god del mennesker.

Mange mennesker som kommer til Norge, har problemer med å få dokumentert identiteten sin på en tilstrekkelig god måte. Jeg var selv med på å behandle utlendingsloven her i Stortinget for noen år siden, da vi innførte og på mange måter hevet terskelen for hva det var som skulle til for å få statsborgerskap. Den gangen hevet vi terskelen til avklart identitet. Det skulle ikke være slik at det var tilstrekkelig å ha fått legge til grunn den identiteten man hadde i bosettingstillatelsen sin; man skulle ha strengere identitetskrav enn det. Den gangen må jeg innrømme at vi så for oss at det ville føre til at kun noen få mennesker ikke ville få klargjort identiteten sin og ha identiteten sin lagt til grunn ved innvilgelse av statsborgerskap. Men det skjedde ikke. Det ble et ganske betydelig antall mennesker som fikk problemer med at de ikke hadde en tilstrekkelig godt klarlagt identitet.

Det som vi har gjort fra regjeringens side – som jeg er veldig glad for, og som jeg vil rose statsråden og regjeringen for å ha gjort – er å sørge for å lage ordninger som sikrer at mennesker som kommer til Norge, som har til hensikt å bli boende i Norge, og som for alle praktiske hensyn er norske, skal få muligheten til også å få norsk statsborgerskap. Dette er en styrke både for det enkelte individet og for samfunnet Norge, for vi har godt av å kunne forholde oss til mennesker med utgangspunkt i at de faktisk har fulle rettigheter, fulle muligheter, til å virke i Norge som statsborger.

La meg ta ett eksempel. Hvis du er ung og foreldrene dine ikke har avklart identiteten sin, vil du heller ikke selv

få norsk statsborgerskap, og du har mindre mulighet til å være med klassekamerater, idrettslag og andre på skoleturer til utlandet – selv om du er norsk, du selv føler deg norsk og du for alle praktiske formål er norsk.

Det er det tilsvarende for bedrifter som har tatt inn arbeidstakere, som har fulle rettigheter til å jobbe og virke i Norge. Disse bedriftene opplever likevel når de skal delta innenfor hele EU- og EØS-området, at det er trøblete å få med seg arbeidstakerne til utlandet, rett og slett fordi de ikke har norsk statsborgerskap.

Bakgrunnen for at man ikke får avklart dette statsborgerskapet, som har skapt en nærmest Catch 22-situasjon, er at Norge og norske myndigheter knytter lav grad av notoritet til de dokumentene som utstedes. Dette gjelder for en rekke land. Komiteen besøkte det nasjonale ID-senteret og fikk nettopp der en introduksjon til en god del av de problemstillingene som ligger rundt dette problemfeltet. Alle er vi enige om at mennesker som skal bo i Norge, er vi interessert i å vite hvem er. Men det må være mulig for mennesker å avklare sin identitet, selv om det på et eller annet tidspunkt har oppstått en uklarhet rundt det – gjerne en uklarhet som skyldes at de på et tidspunkt har vært i en fluktsituasjon og oppgitt feil identitet selv, og opplever at det er vanskelig å avklare dette på et senere tidspunkt.

Ungene ordner vi nå opp for. Vi sørger for at ungene skal få muligheten til å få lagt identitet til grunn. Vi har vært i den – hva skal jeg si – litt byråkratiske situasjonen at selv om mors identitet er klarlagt, fars identitet ikke har vært klarlagt, så har barnas identitet vært regnet som uklarlagt. Det er en situasjon som de fleste ser på som direkte urimelig, at det skal ramme en del unger.

Dette rydder nå regjeringen opp i for ungene. Det som regjeringen også har varslet, er at vi kommer til å gjøre det samme som vi gjorde når det gjaldt de irakisk-kurdiske gruppene, de såkalte MUF-erne. Vi fikk til en avklaring av identiteten for en del av de menneskene, som det var et krav om for å få innvilget opphold. Man kan gjennomgå dette og prøve å få på plass en tilsvarende prosedyre, slik at flere av de menneskene som er voksne og som ikke kommer innunder ordningen med barn, også skal få muligheten til å klarlegge sin identitet.

Lise Christoffersen (A) [13:10:15]: Beregninger fra Statistisk sentralbyrå, basert på ferske befolkningstall, viser at vi egentlig burde hatt en skikkelig markering her i dag. Mandag 19. mars 2012 er den dagen SSB har beregnet at vi runder 5 millioner innbyggere i Norge. Vi kommer dessverre aldri til å bli kjent med innbygger nr. 5 millioner, for SSB har ikke data til å si oss hvem denne personen kan være. Det kan være ett av de barna som fødes i dag, eller det kan være en innvandrer som kommer til Norge akkurat i dag. Det som uansett er sikkert, er at vi hadde måttet vente enda lenger på det magiske tallet 5 millioner om vi ikke hadde hatt innvandring til Norge.

Det er i dag om lag 600 900 personer bosatt i Norge, som enten har innvandret selv, ca. 500 000, eller som er født i Norge med innvandrerforeldre, ca. 100 000. Til sammen utgjør disse gruppene 12,2 pst. av befolkningen, og noe under 40 pst. av dem har norsk statsborgerskap. De

siste årene har ca. 12 000 nye innvandrere per år valgt å bli norske borgere, med det dette innebærer av både rettigheter og plikter. Selv har jeg hatt gleden av å være til stede ved flere statsborgerseremonier i eget fylke. Det er ganske flott å se Drammen Teater fylt opp av personer som i tillegg til å få beviset på at de er norske statsborgere, også ønsker å markere det ved en seremoni med høytid og etterfølgende heilnorsk selskap med snitter og bløtkake.

Denne saken handler imidlertid ikke om fest, men kanskje forløperen til en sånn fest. Som saksordføreren har gjort rede for, snakker vi om diverse endringer i statsborgerloven, som bl.a. har som siktemål å gjøre regelverket for statsborgerskap enklere og tydeligere, og derved lettere å forholde seg til, for noen av forslagene del også mer rettferdig, f.eks. når det gjelder bestemmelsen om karenstid, men kanskje aller viktigst de endringene som gjør at flere personer som er født i Norge, eller har kommet til Norge i ung alder, kan bli norske statsborgere. Som en samlet komité, med unntak av Fremskrittspartiet, sier:

«Det å sørge for at barn som hører hjemme i Norge får norsk statsborgerskap er viktig både for barna og for samfunnet de lever i.»

Regjeringen sier i proposisjonen at den ønsker «at personer som bor permanent i Norge blir norske statsborgere, deltar i det norske samfunnet, har tilhørighet til Norge og ivaretar rettigheter og plikter overfor den norske staten».

Det er de fleste her på Stortinget helt enig i. Samtidig vet vi at statsborgerskap i seg selv ikke er nok for å få til en god integrering, men det kommer vi til å få mange anledninger til å debattere senere, bl.a. når integreringsmeldingen legges fram. I dag er det deler av statsborgerloven det gjelder, og regjeringens forslag kommer til å bli vedtatt med overveldende flertall – og det er bra.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [13:13:33]: Det skal ikke være noen menneskerett å få norsk statsborgerskap, men noe man må kvalifisere seg til gjennom å beherske det norske språk, akseptere norsk kultur, norske tradisjoner og respektere norske lover.

Fremskrittspartiet mener at innvilgelse av norsk statsborgerskap har vært altfor lemfeldig. Vi har norske statsborgere som ikke prater norsk og har liten eller ingen vilje til å tilpasse seg det norske samfunnet. Hvis det er så attraktivt å bli norsk borger, er det ikke urimelig å kreve at den som vil bli det, må anstrenge seg litt for å bli det.

Fremskrittspartiet har i mange år tatt til orde for å innføre strenge krav til dem som ønsker å bli norske statsborgere. En skal ikke bare gjennomgå opplæring i norsk, men en skal avlegge eksamen for å vise at en kan norsk. Det samme gjelder kunnskap om det norske samfunn, på felter som f.eks. demokrati, rettsstatens prinsipper, likestilling mellom kjønnene samt norske kulturelle og religiøse tradisjoner. Fremskrittspartiet vil faktisk stemme for forslaget fra kommunal- og forvaltningskomiteen. Vi mener at enkelte av forslagene er et skritt i riktig retning, og vi vil særlig understreke at det aldri må innvilges statsborgerskap til noen vi ikke med sikkerhet vet hvem er, samt at det burde være en ufravikelig hoved-

regel at kriminalitet diskvalifiserer for norsk statsborgerskap.

Fremskrittspartiet er som sagt positiv til en del av de forslagene som har kommet. Vi mener det er skritt i riktig retning.

Fremskrittspartiet vil selvfølgelig også komme med forslag til en del endringer i egne Dokument 8-forslag av det vi ikke er så fornøyd med. Men de klargjøringene som departementet har lagt fram, er Fremskrittspartiet rimelig godt fornøyd med.

Michael Tetzschner (H) [13:15:28]: Proposisjonen innleder med å peke på statsborgerskapet som en formalisering av en samfunnskontrakt, nemlig kontrakten mellom staten og dens borgere. Det er mulig man legger litt mye i disse forhåpningene om at hver enkelt ved å bli statsborger automatisk slutter seg til de grunnleggende verdier som demokrati og ytringsfrihet og andre bærende elementer ved det politiske fellesskapet, som samfunnet bygger på. Det er jo å håpe! Muligheten for at dette faktisk er tilfellet, øker ved å stille krav og ha terskler for det å bli statsborger i Norge.

For Høyre er ikke statsborgerskap et av flere underveis-tiltak i integreringen, men en anerkjennelse av at integrering i rimelig grad har funnet sted.

Så mer til de enkelte endringene i statsborgerloven. Man foreslår at man i statsborgerloven § 7 erstatter formuleringen identiteten må være «dokumentert eller på annen måte klarlagt» med identiteten må være «klarlagt». Man foreslår altså at kravet nå blir at man har klarlagt sin identitet. Departementet mener at slik identitetskravet er formulert i dag, kan det skape inntrykk av at det for å oppfylle identitetsvilkåret skal være tilstrekkelig at det fremlegges identitetsdokumenter. Men det er jo ikke tilfellet. Når det legges frem identitetsdokumenter, vil myndighetene alltid måtte gjøre en vurdering av om det er hold i dokumentene, og avgjøre om de, sammenholdt med andre opplysninger i saken, klarlegger søkerens identitet på tilfredsstillende vis. Så det vil alltid måtte skje en slik bevisvurdering.

Etter vår vurdering er denne lovendringen unødvendig. Den tar ikke sikte på å endre gjeldende rett, men sies å gjøre loven mer pedagogisk. Klarheten skal oppnås ved en sammenholdt lesing av statsborgerforskriften med den nye formuleringen i statsborgerloven § 7. Det er også slik at man har tenkt å omtale kravet til bevisstyrke i forskriften og ikke i loven. En forskrift lar seg lettere endre enn selve loven og kan derfor endre seg. Hvis man argumenterer med å vektlegge størst mulig forutsigbarhet, burde beviskravet vært skrevet inn i loven.

Ut fra en lovgivers synspunkt, som jeg mener at Stortinget bør tillate seg å innta når det gir lover, stusser jeg over den lov- og regelteknikk som brukes i denne loven, og i og for seg i en rekke andre saker også som forelegges Stortinget.

I en rekke tilfeller velger departementet å foreslå vage uttrykk i selve hjemmelsloven som Stortinget vedtar, mens realitetene kommer til syne i forskriftene. Dette betyr, fra et forfatningsmessig synspunkt, at man flytter vesentlige deler av regelproduksjonen fra Stortinget til regjeringen.

Det er selvsagt behov for utstrakt bruk av delegering av myndighet i et moderne samfunn. Men det er av hensyn til både demokrati og rettssikkerhet stor grunn til å vise mer tilbakeholdenhet ved bruk av forskriftshjemler. Et utgangspunkt må være at alle spørsmål som er av en slik karakter at Stortinget bør ta stilling til dem, burde vært regulert i formell lov og ikke overlates til forskrift.

Jeg vil også peke på hensynet til borgernes rettssikkerhet. Jo mer inngripende tiltak som iverksettes, desto større grunn er det til at Stortinget har tatt uttrykkelig stilling til det konkrete tiltaket. For å illustrere dette poenget vil jeg peke på om spørsmålet om beviskrav når det gjelder bedømmelse av identitet, er klarlagt. Det er oppstått en ulikhet i UDIs og i UNEs praktisering. UDI har lagt til grunn sannsynlighetsovervekt, mens UNE har krevet kvalifisert sannsynlighetsovervekt.

Høyre støtter kravet til kvalifisert sannsynlighetsovervekt, men mener det skulle ha vært skrevet direkte inn i loven. Likeledes virker det unødvendig å hjemle en plikt til å fremlegge opplysninger så lenge man setter krav til klarlegging av identitet som vilkår for å oppnå statsborgerskap.

Bestemmelsen er og blir uten selvstendig betydning. Noen vil kunne finne på å argumentere med at bruddet på opplysningsplikten kan være et grunnlag for straffesanksjoner mot uriktige opplysninger, i tillegg til at man da selvfølgelig ikke oppnår statsborgerskap. Men en slik sanksjonsmulighet finnes allerede et annet sted i loven, nemlig i § 33.

Jeg vil så langt oppsummere med å si at vi støtter de andre endringene, men vi kommer til å stemme imot forslag til endringer i § 7, i § 28 og i § 29.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [13:20:45]: En etter hvert relativt stor gruppe voksne og barn – hovedsakelig fra land som Irak, Afghanistan og Somalia – er altså i dag avskåret muligheten til å få norsk statsborgerskap. Bakgrunnen er at det er blitt etablert tvil om deres fremlagte identitet. Samtidig har de – i hvert fall mange av dem – ikke mulighet til å dokumentere eller sannsynliggjøre sin identitet, da dokumentasjon fra hjemlandet ikke anses å ha tilstrekkelig notoritet hos utlendingsforvaltningen.

Det kan bl.a. skyldes at hjemlandet over lengre tid har vært i krig eller i en krigsliknende situasjon, og/eller det skyldes fravær av sentralmyndigheter i hjemlandet. De det gjelder, har blitt innvilget permanent opphold i Norge, og således har deres identitet blitt lagt til grunn av norske utlendingsmyndigheter i forhold til utlendingsloven.

De fleste av irakere og afghanere som er rammet av denne praksisen, har fått utstedt hjemlandets pass fra deres respektive ambassader i Norden. Noen har også fått utstedt norsk utlendingspass for å reise til hjemlandet og anskaffe seg hjemlandets pass. Både irakiske og afghanske pass er anerkjent som gyldige reisedokumenter av både norske myndigheter og EU. Et ikke ubetydelig antall somalier har fått utstedt norske utlendingspass. Således har svært mange av de voksne i denne gruppen anerkjente reisedokumenter med innstemplet oppholdstillatelse som medfører at de har rett til å reise rundt i Europa uten restriksjoner.

sjoner. Det som dog er problematisk, er at de blir nektet demokratiske rettigheter i landet som de har bosatt seg i, og hvor deres barn er født og vokser opp, herunder retten til å stemme i stortingsvalg. De er videre ekskludert fra enkelte yrker og utdanningsmuligheter.

Hvem er disse? Det er viktig å ha i minne at det her dreier seg om mennesker bosatt i Norge over svært mange år, som har fått innvilget permanent opphold her, de har etablert familie, og oftest er de også yrkesaktive. De kom til Norge – ofte som asylsøkere – og fikk innvilget opphold på humanitært grunnlag på bakgrunn av situasjonen i hjemlandet. Nettopp på bakgrunn av situasjonen i hjemlandet må man se på hvilke land det her er snakk om, nemlig Irak, Afghanistan og Somalia. Da de kom, dvs. for åtte år eller lenger siden, var landet deres enten i en krigssituasjon eller i en krigslignende situasjon.

For å bruke en litt slitt frase: Dette er mennesker som har gjort og gjør sin plikt, nå krever de også sin rett.

Jeg er veldig glad for at man nå med dette lovforslaget ordner opp for barna. Det har vært en ulykksalig situasjon for disse barna, fordi tvil om foreldrenes ID går i arv til barn, noe som gjør at heller ikke de får statsborgerskap. Jeg er glad for at man nå rydder opp i dette. Jeg håper også at arbeidet når det gjelder de voksne, ikke stopper opp nå, men at departementet jobber videre for å kunne rydde opp når det gjelder de voksne vi her snakker om.

Dette er mennesker som ønsker å få delta i det norske samfunn på alle plan – landet deres barn er født i, vokser opp i og skal etablere seg i. De ønsker at deres barn og de selv skal ha like rettigheter som andre borgere i dette landet, og de ønsker å få lov til å delta i stortingsvalg, fritt kunne velge yrke, utdanning osv. Å bli nektet statsborgerskap er å bli avvist fra samfunnet som man har bidratt i, og kommer til å bidra i også i svært mange år fremover. Derfor er det mange som føler at de rammes på en urettferdig måte.

Som sagt: Kristelig Folkeparti støtter lovforslagene som er fremmet. Vi er glad for at man har ryddet opp når det gjelder barna, men håper også at arbeidet når det gjelder de voksne, vil fortsette.

Statsråd Kristin Halvorsen [13:25:06]: Gjennom innlegg fra flere representanter for regjeringspartiene og representanten Bekkevold er egentlig sakskomplekset i denne saken godt belyst. Jeg er veldig enig i de perspektivene som representanten Bekkevold fremmer her, men jeg har lyst til å legge til ett: Det er i vår egeninteresse at mennesker som oppholder seg her, er fullverdige medlemmer av vårt samfunn. I tillegg til at det gir tidligere asylsøkere som har opphold i Norge, fulle rettigheter som norske borgere, er det også i den norske statens egeninteresse at disse menneskene behandles som fullverdige medlemmer – de er her, og de blir her.

Statsborgerskapet kan ses på som en formalisering av den uuttalte samfunnskontrakten som finnes mellom stat og borger. Gjennom tilknytning til Norge gis borgeren rettigheter og pålegges plikter overfor den norske staten. Det norske statsborgerskapet markerer, symbolsk og faktisk, at statsborgerne slutter seg til de grunnleggende verdiene

som det politiske fellesskapet bygger på, som demokrati og felles politiske spilleregler. Regjeringen ønsker derfor at personer som bor permanent i Norge, blir norske statsborgere, deltar i det norske samfunnet, har tilhørighet til Norge og ivaretar rettigheter og plikter overfor den norske staten.

Regjeringen fremmer nå forslag om en rekke endringer i statsborgerloven. Det fremmes forslag om

- å gjøre endringer i formuleringen av identitetsvilkår
- å presisere søkerens opplysningsplikt
- en bred revisjon av bestemmelsene om karenstid etter ilagt straffereaksjon
- å regne med i oppholdstiden visse typer oppholdstillatelser gitt for mindre enn ett år
- å utvide overgangsbestemmelsen for adopterte barn
- å gjøre gjenerverv mulig for barn av norske statsborgere, selv om de er under 12 år
- at alderen på søknadstidspunktet skal være avgjørende for om en søker skal behandles som under 18 år når det gjelder reglene om norskopplæring, statsløse og bipersoner
- å ikke stille krav om oppholdstid for barn under to år som søker om gjenerverv eller som biperson til sine foreldre
- å erstatte begrepet «rikets sikkerhet» med «grunnleggende nasjonale interesser»
- noen mindre endringer i statsborgerloven § 14 og § 27 tredje ledd

Forslagene vil samlet føre til en bedre og mer rettferdig behandling og et mer rettferdig regelverk når det gjelder vilkårene for erverv av norsk statsborgerskap.

Et av formålene med statsborgerloven er at den skal bidra til mer deltakelse blant dem som søker norsk statsborgerskap. Vi jobber nå med en stortingsmelding om integrering som skal legges fram i 2012. Meldingen skal danne det politiske grunnlaget for integreringspolitikken framover. I meldingen vil vi diskutere hva vi vil at statsborgerskapet skal være og hvilken rolle statsborgerskapet skal spille i integreringsprosessen. Regjeringen mener at statsborgerskap i dag ikke utnyttes godt nok som et virkemiddel i arbeidet med integrering.

Mange av komiteens kommentarer knytter seg til at det skal innføres nye forskriftsbestemmelser om klarlegging av identitet for visse grupper søkere. Disse forskriftsendringene vil tre i kraft før ikrafttredelsen av lovforslagene i denne proposisjonen. Forskriftsendringene er ikke en del av lovforslaget, men omtales i proposisjonen.

Det er et problem at mange av dem som søker statsborgerskap, får avslag fordi de ikke klarer å klarlegge sin identitet. Departementet vil gjøre endringer i statsborgerforskriften, slik at det under visse vilkår kan gjøres unntak fra beviskravene i statsborgerforskriftens §§ 1-1 og 1-2 for personer som etter gjeldende praksis ikke anses å fylle identitetsvilkåret. Endringene vil under visse vilkår gjelde personer som er født her eller som har kommet til Norge i ung alder, som flere av talerne har vært inne på. Jeg er glad for at komiteens flertall – alle unntatt Fremskrittspartiet – er enig i at dette er viktig både for barna og for samfunnet de lever i.

Det samme flertallet i komiteen viser til at regjeringen ikke fremmer forslag i forskriften om en tilsvarende ordning for personer som har kommet til Norge etter fylte 17 år. Jeg tar med meg tilbake at flertallet i komiteen mener det er viktig at regjeringen ser på ordninger for denne gruppen for å gjøre det enklere med identitetsavklaring.

Presidenten: Det blir åpnet opp for replikkordskifte.

Michael Tetzschner (H) [13:29:48]: Statsråden var inne på de velsignelser og fordeler som ville følge av lovendringsforslagene, hvis Stortinget vedtar dem. Allikevel er jeg så frimodig at jeg stiller spørsmål ved vinningen ved å omformulere det velkjente «rikets sikkerhet» til det nye «grunnleggende nasjonale interesser». Det synes jeg er en underlig øvelse. Man erstatter rett og slett en rettslig standard med en annen rettslig standard, som faktisk dekker det samme forhold.

Det står i proposisjonen at departementet mener at ««rikets sikkerhet» er, hvis det tolkes i snever forstand, noe utdatert (...), særlig når det gjelder terrorvirksomhet». Da er mitt spørsmål til statsråden: Mener man virkelig ikke at det å beskytte alminnelige menneskers dagligliv, sikre deres trygghet og sikre interessene til sivil sektor i Norge er en del av «rikets sikkerhet»?

Statsråd Kristin Halvorsen [13:30:48]: Slik jeg har forstått bakgrunnen for forslagene til endringer på dette området, er det viktig at man har samme type begrepsbruk når det gjelder utlendingsloven og statsborgerloven – man bør bruke de samme begrepene. Derfor synes jeg at begrepet «grunnleggende nasjonale interesser» er dekkende. Jeg tror folk stort sett forstår hva som ligger i det. At det skulle være så veldig stor forskjell mellom hva som er «rikets sikkerhet», og hva som er «grunnleggende nasjonale interesser» – jeg tror kanskje representanten Tetzschner og jeg kan være enige om at jeg ikke ser den veldig store forskjellen i dette, men jeg synes det er en viss betydning at en har harmonisert språkbruken.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [13:31:39]: Aller først vil jeg bare si meg helt enig med statsråd Halvorsen i at statsborgerskap handler ikke bare om dem som får, det handler også om samfunnet, at vi som storsamfunn er tjent med det. Så er det sagt.

Denne saken har det blitt jobbet med fra departementets side i lang tid. Det er lenge siden saken var ute på høring, og den har ligget i departementet i lang tid. Jeg er, som sagt, veldig glad for at man har ryddet opp når det gjelder barna, men det er en utålmodighet også når det gjelder de voksne. Så jeg lurer på om statsråden kan si noe om tidsperspektivet, i og med at dette er en sak man nå har jobbet lenge med, slik at man også kan få løst situasjonen for mange av disse voksne.

Statsråd Kristin Halvorsen [13:32:25]: Jeg takker Bekkevold for dette spørsmålet. Jeg sjekket senest ved slutten av forrige uke: Hvordan er det mulig å få behandlet de sakene som angår barn, først? Har vi kapasitet,

osv.? Mange har forventninger til at dette skal løse seg raskt.

Jeg må bare opplyse om at dette kan ta litt tid, fordi hver enkelt sak skal behandles, og det er mangel på kapasitet. De som har forhåpninger om at ting ordnes i morgen den dag, må ha litt tålmodighet med at vi får unna søknader.

Når det gjelder de voksne, kan jeg bare si at vi har lagt merke til og er enig i det komiteen sier. Det betyr at vi ønsker å sette i gang en prosess med hensyn til identitetsavklaring av de gruppene som representanten Bekkevold var innom, og som vi har felles engasjement for å få avklart situasjonen for.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Heikki Holmås (SV) [13:33:31]: Jeg vil bare gjøre oppmerksom på en endring i innstillingen som vi legger opp til bør gjøres fram mot den andre behandlingen av loven i Stortinget. Det er rett og slett at § 9 i statsborgerskapsloven, som gir regler for beregning av karenstid, og som gjelder de menneskene som søker om statsborgerskap, forsto vi – under komiteens tolkning av lovteksten – dit hen at gjeldende annet ledd i § 9 skulle «dyttes» nedover og bli nytt fjerde ledd i lovteksten. Departementet har gjort oss oppmerksom på at dette ikke var departementets intensjon. Ved nærmere gjennomlesing ser også vi at det ikke er hensiktsmessig å gjøre det på den måten, rett og slett fordi en vil få to ledd som omtaler det samme forhold. Det vi legger opp til, er at denne setningen nå strykes, og at vedtaket til lovendringer knyttet til § 9 vil lyde:

«§ 9 annet og nytt tredje ledd skal lyde:

Karenstiden regnes fra den dag endelig dom er avsagt. Ved ilagt forelegg regnes karenstiden fra vedtakelsestidspunktet.

Den som er ilagt straff eller strafferettslig særreaksjon, har ikke rett til norsk statsborgerskap før denne er gjennomført og all prøvetid er utholdt.»

Det punktet som heter «§ 9 nåværende annet ledd blir fjerde ledd», strykes.

Presidenten: Da har saksordføreren redegjort for endringer i innstillingen.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Sak nr. 3 [13:35:14]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om endringer i utlendingsloven (avvikling av åremålsordninga for nemndleiarar i Utlendingsnemnda og rett til representant for einslege, mindrearige asylsøklarar) (Innst. 203 L (2011–2012), jf. Prop. 51 L (2011–2012))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på takerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [13:36:08] (ordfører for saken): Vi behandler en proposisjon med to forskjellige forslag. Det ene handler om å avvike åremålsordningen for nemndledere i Utlendingsnemnda, og det andre forslaget handler om retten til representant for enslige, mindreårige asylsøkere.

Til det første forslaget: Justis- og politidepartementet foreslår å fjerne åremålsordningen for nemndledere, slik at hovedregelen i tjenestemannsloven om ansettelse i fast stilling blir gjeldende for disse stillingene. Departementet foreslo ikke å endre ansettelsesforholdet for direktørstillingen, som nå er lyst ut. Vi får håpe at vi får gode, kvalifiserte søkere til den stillingen.

Med unntak av NOAS og Advokatforeningen var høringsrunden positiv til forslagene om å avvike åremålsordningen for nemndledere. Med unntak av Fremskrittspartiet og Høyre stiller komiteen seg bak regjeringens forslag om å avvike åremålsordningen for nemndledere i UNE. Flertallet ser det slik at en nemndledergruppe med større innslag av langvarig og bred erfaring ikke vil være dårligere rustet til å møte disse utfordringene enn en mindre rutinert gruppe. Nemndledere med lang erfaring og spisskompetanse vil styrke nemndledergruppen og UNE som helhet. Nemndledergruppen er mer enn doblet i størrelsen siden 2001. I en så stor gruppe vil det med stor grad av sikkerhet være en ikke ubetydelig utskifting selv om flere sitter lenger i stillingen. Det er også grunn til å tro at UNE vil få flere godt kvalifiserte og erfarne søkere til nemndlederstillinger. Større stabilitet og kompetanse i nemndledergruppen vil trolig ha en positiv effekt på UNEs produktivitet, ettersom problemene i nemndlederleddet utgjorde den viktigste enkeltårsaken til nemndas manglende måloppnåelse i 2010.

Til det andre, rett til representant for enslige, mindreårige asylsøkere: At enslige, asylsøkende barn kommer til Norge, er et relativt nytt fenomen, som dagens lovgivning i liten grad tar høyde for. Det har en periode vært en kraftig økning i tallet på enslige, mindreårige asylsøkere som kommer til Norge, noe som har ført til ekstra utfordringer og gitt økt press på ordningen. Det er store forskjeller mellom den tradisjonelle vergerollen, med fokus på ansvaret for de økonomiske forholdene til den mindreårige, og de spesielle interessene og behovene som enslige, mindreårige asylsøkere har. Disse barna trenger en juridisk erstatting for foreldrene, som kan være talsperson overfor utlendingsmyndigheter, skole, helsetjeneste, asylmottak/omsorgssenter osv. Det er viktig at rettighetene som barna har etter utlendingslovgivningen, blir sikret, samtidig som rettighetene de har etter ulike internasjonale konvensjoner, blir tatt vare på.

Komiteen støtter forslaget om at reglene om represen-

tant for enslige, mindreårige blir plassert i utlendingsloven og ikke i en egen lov, som Vergemålsutvalget foreslo. En plassering av representasjonsreglene i utlendingsloven vil gjøre regelverket mer tilgjengelig, samtidig som det blir enklere å se sammenhengen med andre regler på rettsområdet.

Komiteen mener det er viktig at enslige, mindreårige asylsøkere ikke får dårligere representasjon enn andre vergetrengende. Barna er i en svært sårbar situasjon, hvor det også ofte er kort tid til myndighetsalder, da barnet ikke lenger vil ha noen representant å forholde seg til. Derfor er det også viktig at representanten involverer barnet i de ulike prosessene og bidrar til selvstendigjøring. Til grunn for representantens utførelse av oppdraget må en alltid ta hensyn til den nasjonale, språklige, religiøse og kulturelle bakgrunnen til barnet.

Vi tilrår Stortinget å gjøre de vedtak som er fremmet i denne saken.

Lise Christoffersen (A) [13:40:08]: Som saksordføreren har gjort rede for, inneholder denne saken to ulike forslag. Det gjelder åremålstilsettingene i Utlendingsnemnda og saksbehandlingen i asylsaker for enslige, mindreårige asylsøkere.

Den første saken, erstatning av dagens åremålstilsettinger for nemndledere i Utlendingsnemnda med en ordning med fast tilsetting, kan kanskje virke som en rent administrativ sak. Men erfaringene med åremålsordningen, som ble innført da Utlendingsnemnda ble opprettet i 2001, viser at denne saken også, i det minste indirekte, har hatt betydning for kvaliteten i klagesaksbehandlingen i utlendingssaker. Allerede etter to år, i 2003, viste en evaluering av UNE at åremålsordningen var lite heldig, som det sies i rapporten. Likevel valgte den forrige regjeringen å la være å gjøre endringer. De uheldige sidene er blitt tydeligere etter hvert. Nå er det på tide å gjøre noe med det.

UNE opplyser selv at ordningen førte til stor utskifting av nemndledere i 2010. Det fikk betydelige konsekvenser for framdriften i saksbehandlingen, kanskje på det verst tenkelige tidspunktet. Vi hadde hatt en betydelig økning i antall asylsøkere like før. Restansene hadde hopet seg opp i Utlendingsdirektoratet. Regjeringen iverksatte tiltak og satte inn betydelige ressurser, både på å få ned antall søkere uten behov for beskyttelse og på å få unna restansebunken i UDI. Begge deler lyktes vi med. Det førte igjen til en forskyvning av restanser fra UDI, som etter hvert behandlet flere saker enn de fikk inn, og over til UNE. UNE uttalte selv at den store utskiftingen av nemndledere gjorde at UNE ble en flaskehals. Og ikke nok med at mange sluttet samtidig, UNE viser også til at det er vanskelig å rekruttere tilstrekkelig mange erfarne jurister med relevant bakgrunn til disse nemndlederstillingene.

En rettfærdig asylpolitikk er helt avhengig av en rask og effektiv saksbehandling med god kvalitet, noe ikke minst de siste ukers debatt har vist klart og tydelig. Det kommer vi tilbake til i en senere sak i dag, men jeg mener det er et viktig poeng også i denne saken. Vi må gjøre det som sikrer den beste saksbehandlingen. Flertallspartiene støtter derfor regjeringens forslag. Høyre går imot faste stilling-

ger nå, som de gjorde i 2003. Det er for så vidt en konsekvent holdning, men vanskelig å forstå når erfaringene er så lite positive. Fremskrittspartiet går også imot, men ønsker en omlegging av systemet tilbake til der vi var før, med at klagesaker skal underlegges Justisdepartementet. Men slike beslutninger har ingenting i et politisk system å gjøre. Vi får holde oss til å lage reglene, så får fagfolk ta seg av enkeltbeslutningene.

Vi behandler i denne saken også den nye representantordningen for enslige, mindreårige asylsøkere. Det handler også om rettsikkerhet og kvalitet i behandlingen av en svært sårbar gruppe av asylsøkere. Noen av disse barna har et beskyttelsesbehov, mens andre søker en bedre framtid. Men felles for mange av disse er at de er sendt ut på reise av sin egen familie. Vi kan vel bare forestille oss hva det gjør med et barn. De blir lett offer for menneskesmuglere underveis, særlig i tilfeller der reisen er betalt i avdrag. Barn som selv må finansiere reisen underveis, er spesielt sårbare. Noen av dem har opplevd at søsken har blitt tatt i pant, og er av den grunn utsatt for et enormt press. Er det i noen saker der barns beste må tillegges vekt, er det overfor disse barna. Det aller viktigste er å føre en asylpolitikk som forebygger at stadig flere barn opplever en slik skjebne. Men de som først har kommet hit, har krav på en skikkelig behandling. Vi ser at innvilgelsesprosenten er høyere for barn enn for voksne. For de enslige, mindreårige som blir vurdert til ikke å ha behov for beskyttelse, vil sterke menneskelige hensyn veie tungt. Tall fra UDI viser at ca. 90 pst. av dem etter hvert får bli.

Den nye representantordningen skal bidra til at barnas interesser blir ivaretatt på en bedre måte enn i dag mens saken deres er til behandling. Vi ønsker derfor den nye ordningen velkommen. Det er gledelig at en samlet komité stiller seg bak forslaget.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [13:44:42]: Det blir sagt at åremålsordningen for nemndledere i Utlendingsnemnda ikke fungerer som den skal. Fremskrittspartiet kommer til å stemme imot forslaget fra regjeringen og det som er tilrådingen fra flertallet i kommunal- og forvaltningskomiteen.

Fremskrittspartiet mener at den store innvandringen dramatisk forandrer Norge. Jeg er langt fra overbevist om at denne forandringen ubetinget er til det beste. Det er mye som tyder på noe annet. De som er for høy innvandring, forteller at Norge trenger innvandrernes arbeidskraft. Jeg er enig i at Norge trenger arbeidskraft, men da trenger vi innvandrere som arbeider. Dessverre er det altfor mange innvandrere som har gjort altfor lite for å kvalifisere seg til det norske arbeidsmarkedet, og jeg vil gå så langt som til å si at det synes å være grupper av innvandrere som ikke virker påfallende interessert i å arbeide.

Dette betyr at de må forsørges av de norske skattebetalerne. Jeg vil anta at det også i de partier som stiller seg positive til høy innvandring, er en viss forståelse for at det faktisk finnes en grense for hvor mange mennesker norske skattebetalere er i stand til å forsørge. Ubegrenset innvandring av mennesker som ikke er innstilt på å forsørge seg selv, men som ønsker å bli forsørgt av

oss, vil bety slutten for vår velferdsstat slik vi kjenner den.

Fremskrittspartiet mener at innvandring er et for viktig spørsmål til å bli overlatt til nemnder. Vi ønsker politisk kontroll på dette feltet. Derfor kan vi ikke se at avviklingen av åremålsordningen for nemndledere i Utlendingsnemnda løser noe problem, og vi vil derfor stemme imot tilrådingen i innstillingen, som den foreligger fra komiteen.

Når det gjelder enslige, mindreårige asylsøkere, stiller det seg noe annerledes. Som det har blitt sagt her, er dette en spesielt utsatt gruppe som ofte blir forsøkt utnyttet ved at de skal være forløpere for andre som ønsker å komme til Norge. Det er derfor viktig at de får noen å snakke med som kan være uavhengige, og som kan tale barnas sak, men som også kan få fram bakgrunnen for at disse barna blir sendt rundt i verden for å søke asyl – igjen som jeg sa, for kanskje å være forløpere for foreldre eller andre.

Fremskrittspartiet vil stemme for § 98 og utover, men vi vil stemme imot endringen av åremålstilsetting.

Michael Tetzschner (H) [13:47:09]: To poeng i en sak som ikke er altfor vidtrekkende og prinsipiell. Først: Høyre støtter forslaget om oppnevning av en representant for enslige, mindreårige asylsøkere etter prinsippene som vi finner i vergemålsloven. Vi tror det styrker den individuelle rettsikkerhet for de mindreårige som står alene i sitt møte med norsk forvaltning, og med et regelverk som avgjør deres fremtid.

Det andre poenget er åremålsstillinger. Høyre er imot å avvikle åremålsordningene for nemndlederne i Utlendingsnemnda. Vi mener at stillingene er i en annen kategori enn de som vanligvis ligger under tjenestemannsloven. Nemndlederne utøver tilnærmet domstolmyndighet i den forstand at det er sterke begrensninger i overprøvningsmuligheten overfor beslutninger gjort av nemndene og nemndlederne. Hensynet til faglig oppdatering innen et felt som er i bevegelse lovgivningsmessig, konvensjonelt – altså innenfor konvensjonsretten – både i Norge og internasjonalt, gjør at dette er et rettsområde som ikke ligger i ro, og som man må holde seg løpende oppdatert i.

Dette, sammenholdt med hensynet til selvstendige avgjørelser, tilsier uavhengighet i perioden, men perioden kommer selvfølgelig også til en ende. Høyre ønsker derfor å ha nemndledere på åremål i fortsettelsen.

Vi merker oss med glede at det i proposisjonen er tatt inn et forslag om at direktøren i Utlendingsnemnda fortsatt skal oppnevnes på åremål. Vi støtter også dette, men mener at det kan argumenteres godt for at direktør og nemndledere bør ha noenlunde samme ansettelsesgrunnlag. Derfor vil vi altså utvide vår positive holdning til åremålsstillinger til også å gjelde nemndledere, og vi vil stemme i samsvar med det.

Heikki Holmås (SV) [13:49:38] (komiteens leder): Som saksordføreren har gjort rede for, er dette en sak som handler om to ting – grovt sett. Det ene handler om ansettelsesforholdene for folk som jobber i Utlendingsnemnda, og det andre gjelder opprettelsen av en representantordning.

Jeg vil først bare si at det å få på plass en representantordning og det at den begynner å gjelde, trer i kraft, fra 1. januar neste år, er et voldsomt løft for rettssikkerheten for enslige, mindreårige asylsøkere. Når vi er ute og møter folk som ivaretar interessene til enslige, mindreårige asylsøkere, er de opptatt av at man gjennom hele prosessen har én representant som er voksen, til stede, og at det er ekstremt viktig. Det handler om å sørge for at de barna vi snakker om, får trygghet til systemet – får trygghet for rettfærdig behandling og alt mulig sånn som man får ved at man helt konkret har en hånd å holde i.

Det som selvfølgelig blir utfordringen, og som justisministeren får ansvaret for å sørge for at vi får fulgt opp på en ordentlig måte, er det som ligger i de flytende overgangene når barna beveger seg rundt omkring i landet. Vi vet at i dag er det problematisk at barn kan få mange å forholde seg til. Ved å få på plass gode rutiner og gode ordninger for denne representantordningen, får vi et system som sikrer barna en representant gjennom det hele. Vi må sørge for at de får mulighet til å bygge opp trygghet og tillit til noen uten at de blir overlatt til seg selv for kortere eller lengre tid. Det er viktig. Det er klart at dette er vanskelig, all den tid mennesker skal bevege seg rundt i hele landet, men det å få på plass denne ordningen er i hvert fall en stadfesting av regjeringens ønske om å få dette til. Og så gjelder det å følge dette opp i praksis.

Når det gjelder nemndledere, vil jeg si at jeg vil bruke Michael Tetzschers argumenter for nettopp å avskaffe åremålsordningen. Jeg vil si at uavhengigheten hos nemndlederne er et argument som taler for å avskaffe åremålsordningen. Alt det som handler om at man nettopp er nødt til å holde seg à jour med hele utlendingsfeltet – som jo er et komplisert felt som ligger i skjæringspunktet mellom det internasjonale og det nasjonale – gjør at det er gode grunner for å avskaffe en åremålsordning.

Det er også et problem, som har vært pekt på av både de tillitsvalgte og UNEs direktør, at man utover i åremålsperioden opplever at nemndledere søker seg videre til andre steder, slik at åremålsperioden i realiteten ikke blir to fulle perioder, men en periode som etter hvert tar slutt, og der man har et sakte frafall i løpet av perioden.

Jeg mener at vi nå får en ordning der man sikrer at folk blir der. Folk kommer, folk blir værende der og blir en del av utviklingen og kompetansen innen feltet over tid og sikrer sin uavhengige stilling. Det sikrer i realiteten bedre ansettelsesvilkår, noe jeg også tror vil bidra til at det vil bli enda mer attraktivt å søke på stillingene i Utlendingsnemnda enn det er i dag.

Til slutt vil jeg si til Morten Ørsal Johansen at nå la han jo opp til å ta den store innvandringsdiskusjonen her. Jeg vil bare si helt enkelt at et forslag om å flytte vedtak og ankesmuligheter tilbake til Justisdepartementet er noe jeg vil advare sterkt mot. Erfaringen vår med å behandle asylsaker og klagebehandlingen i Justisdepartementet er veldig negativ. Min erfaring fra den tiden er veldig negativ. Man risikerer å få vedtak i Justisdepartementet der man godkjenner eller ikke godkjenner et vedtak, litt avhengig av hvilket politisk press det er på en sak, og så må man i ettertid finne ut hva som var de gode argumentene for å sikre

at den saken skulle godtas. Det er ikke ønskelig. Vi ønsker en likebehandling av likelydende og likeverdige saker, og da er det å ha en politisk avgjørelse av dette ikke ønskelig.

Et annet punkt er den lave terskelen. Du kan jo se for deg at du får en fremskrittspartijustisminister som skal sitte i regjering og være den som har avgjørelsesmyndighet. Men det er jo også slik at Fremskrittspartiet, så vidt jeg vet, respekterer både Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen og flyktningkonvensjonen, som legger gulvet for hva det er som skal til. Det er altså ikke noe som er opp til politikerne å ta stilling til. Det er internasjonale rettsprinsipper.

Presidenten: Presidenten vil bare minne om at all tale skal rettes til presidenten.

Heidi Greni (Sp) [13:55:03]: I denne saken diskuterer vi to viktige spørsmål: hvordan vi best sikrer at UNEs nemndledere har nødvendig kompetanse og erfaring til å fylle vervet, og enslige, mindreårige asylsøkeres rett til representant.

For Senterpartiet er det helt sentralt å ha en balansert og konsekvent flyktning- og innvandringspolitikk. Menneskeverd, humanistiske tradisjoner og vårt internasjonale arbeid for å hjelpe mennesker som er forfulgt, ligger til grunn for vår politikk. Utlendingsmyndighetene må organiseres på en måte som sikrer en rask og forsvarlig saksbehandling, der den enkeltes rettssikkerhet ivaretas.

Det er ikke tvil om at UNEs nemndledere har en krevende og viktig jobb. Rask og forsvarlig saksbehandling for alle søkere krever at nemndens ansatte innehar stor og bred kunnskap og erfaring. Nemndlederne har et stort ansvar og må holde seg oppdatert på både ny landinformasjon og utviklingen i nasjonal og internasjonal rett. Verden er i stadig endring, og det er helt sentralt at nemndlederne innehar den nødvendige kompetansen og erfaringen for å kunne bidra til at de riktige avgjørelsene fattes. For å sikre god saksbehandling er det avgjørende at nemndlederne har evne til faglig nytenkning. Senterpartiet har som komiteens flertall konkludert med at en ordning uten åremål for nemndledere totalt sett vil være den beste løsningen for å oppnå dette.

Det andre temaet er enslige, mindreårige asylsøkeres rett til representant. Det er ingen tvil om at barn som kommer alene til Norge som flyktninger, er i en svært sårbar situasjon. Derfor har Senterpartiet programfestet at vi vil sikre en god oppfølging av enslige, mindreårige asylsøkere, og at vergerollen skal være klar, god og tydelig. Det er viktig.

Det er stor forskjell på å være verge for sin egen gamle mor og for en enslig, mindreårig asylsøker med til dels tung bagasje. Det er også stor forskjell på den tradisjonelle vergerollen for mindreårige barn og vergerollen for enslige, mindreårige asylsøkere. Derfor ser jeg klare fordeler ved å skille rollen gjennom å opprette en representantordning for enslige, mindreårige asylsøkere.

Samtidig er det helt sentralt at det tydeliggjøres både hvor rollen som representant begynner, og hvor den slutter. Det er en forutsetning at de som påtar seg rollen, får den

kompetansen som er nødvendig for at de skal kunne føle seg trygge i rollen, og at de har god oversikt over barnets rettigheter – gode nok til å kunne skaffe ytterligere støtte hvis det er nødvendig.

Det er viktig at det ikke bare oppnevnes nok representanter, men at det oppnevnes representanter som er egnet. Det betyr ikke bare at de gis nødvendig opplæring, men også at det fremskaffes politiattest. Jeg er opptatt av at det gjøres et systematisk arbeid for å rekruttere flere, gjerne i samarbeid med frivillige organisasjoner og organisasjoner med eksempelvis barnefaglig kompetanse.

Samtidig vil jeg understreke behovet for at barna får faste voksenpersoner som følger dem over tid. Med dagens vergeordning har dette vært utfordrende ettersom barna flyttes mellom mottak, og nye verger oppnevnes. Kontinuitet er sentralt for å oppnå tillit og for å kunne gjøre en god jobb som representant.

Trine Skei Grande (V) [13:59:07]: Dette var opprinnelig tenkt bare som en enkel stemmeforklaring, for Venstre kommer til å stemme sammen med Høyre om å beholde åremålsstillinga også for nemndledere. Det har for oss alltid vært et viktig prinsipp at når folk forvalter så mye makt, gjør man ikke det i en fast stilling. Når man blir tildeelt en så stor og mektig rolle som det å være nemndleder, utfordres man faktisk også maktpolitisk. Jeg tror det er sunt i et demokrati at stillinger som innebærer så mye makt, også er åremålsstillinger. Jeg er glad for at regjeringa også endte opp med det når det gjaldt ledelsen for dette feltet. Det var klokt av regjeringa. De burde også ha gjort det når det gjaldt nemndlederne, for de forvalter mye makt over mange menneskers liv. Derfor mener vi prinsipielt, som vi alltid har ment, at det fortsatt bør være slik, og vi skal stemme for det.

Så må jeg bare ha en liten bemerkning til Fremskrittspartiets representant, som mente at alle som ikke var født i Norge, var arbeidssky. Det er jo en uttalelse som man ikke vet om man skal le eller gråte av, men jeg har valgt å le av det i dag, og jeg kunne tenke meg at det hadde vært interessant – gjennom presidenten, så klart – å invitere representanten en tur på byen i Oslo og se hvor mange taxier vi hadde fått, eller hvor mye mat vi hadde fått på en restaurant hvis vi bare skulle bli servert av folk som har foreldre – og aller helst også besteforeldre – som er født i Norge.

Men kanskje enda mer alvorlig: Jeg hadde opplevelsen av å bli lagt inn på sykehus i denne byen, og jeg må si at det hadde blitt en dårlig behandling hvis man bare skulle ha folk med norsk statsborgerskap til å utøve behandlingen, for i løpet av en ukes opphold på Lovisenberg sykehus opplevde jeg å ha én sykepleier fra Oppdal, og det var det mest etnisk norske jeg i det hele tatt opplevde. Ellers syntes jeg det var fascinerende å oppleve å være på et kristent privat sykehus i Oslo med en overlege med hijab. Det var flott.

Statsråd Grete Faremo [14:01:48]: Når det gjelder avvikling av åremålsordningen for nemndledere i Utlendingsnemnda, har jeg merket meg at komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, slutter seg

til de sentrale momentene framhevet i proposisjonen. Flertallet uttaler at avvikling av åremålsordningen vil bidra til at nemndledergruppen får større innslag av langvarig og bred erfaring, ved at erfarne nemndledere beholdes, og at framtidige utlysninger vil tiltrekke flere godt kvalifiserte søkere. Dette vil i sin tur styrke UNEs kompetanse og saksavvikling.

Komiteens medlemmer fra Høyre konkluderer likevel med at stillingene etter en samlet vurdering bør være på åremål, og det hørte vi også Venstre framføre. Medlemmene viser til at nemndlederne har stor innflytelse på utvikling av praksis på utlendingsfeltet og til at hensynet til faglig nytenking er viktig på et dynamisk fagfelt.

Jeg kan ikke se at en nemndledergruppe med større og bredere erfaring skulle være dårligere rustet til å møte utfordringene på et krevende og dynamisk fagfelt. Jeg kan heller ikke se at systematisk utskifting av nemndledere er et nødvendig og spesielt tjenlig tiltak for å stimulere til faglig nytenking. Dessuten er det ikke slik at gruppen vil bli fullstendig statisk dersom åremålsordningen avvikles. Det er for tiden 32 nemndledere ansatt i UNE, og i en såpass stor gruppe vil det alltid være en viss utskifting.

Det er riktig, som medlemmene fra Høyre bemerker, at nemndlederne i UNE har en spesiell rolle som uavhengige beslutningstakere i et domstollignende organ. Jeg mener imidlertid at denne rollen taler for å avvikle åremålsordningen. Nemndledernes uavhengighet er bestemt av Stortinget, og innføring av faste stillinger verner om denne uavhengigheten. Dersom UNEs praksis ønskes justert fra politisk hold, skal det skje gjennom lov og forskrift – ikke gjennom utskifting av beslutningstakerne.

Jeg merker meg at komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ikke ønsker endringer i nemndledernes ansettelsesforhold. Dette begrunnes imidlertid ikke med innvendinger mot de foreslåtte endringene, men med at Fremskrittspartiet ønsker å avvikle Utlendingsnemnda som sådan. Det er et annet spørsmål, som ikke er temaet i dag.

Avslutningsvis vil jeg understreke at ansettelse i åremål er unntaket, ikke regelen. Ingen bør ansettes i midlertidige åremålsstillinger med mindre særlige grunner taler for det. Jeg mener at det i nemndledernes tilfelle ikke er grunn til å fravike tjenestemannslovens hovedregel.

Med hensyn til forslaget om representasjon for enslige, mindreårige asylsøkere, har jeg merket meg at en samlet komité slutter seg til de sentrale momentene framhevet i proposisjonen. Regjeringen foreslår å gi egne lovregler om enslige, mindreårige asylsøkeres rett til representant. Det nye regelverket skal erstatte dagens ordning med verge for denne gruppen og vil synliggjøre at det er klare forskjeller mellom et oppdrag som verge og et oppdrag som representant for en enslig, mindreårig asylsøker.

Enslige, mindreårige asylsøkere skal ha et like sterkt rettsvern som norske barn. Det er imidlertid viktig med et regelverk som ivaretar de særskilte behovene til en gruppe særlig sårbare barn.

Den nye representantordningen understreker at alle enslige, mindreårige asylsøkere har krav på respekt og vern om sine rettigheter. Regjeringens forslag vil, sammen

med den nye vergemålsloven som ble vedtatt våren 2010, sørge for økt rettssikkerhet til sårbare grupper, sikre kompetanseheving og bidra til en mer enhetlig vergeordning. De særskilte reglene om representant for enslige, mindreårige asylsøkere vil gi klarere retningslinjer for hva som skal være representantens oppdrag, og sikre at representantene får nødvendig og kvalitativt lik opplæring.

Representantene skal i tilstrekkelig grad være kjent med asylsaksgangen og de særlige forhold som er knyttet til rollen som representant for enslige, mindreårige asylsøkere, og den foreslåtte representantordningen skal også sikre barna kontinuerlig oppfølging dersom barnet flytter, eller dersom det av andre årsaker er nødvendig å oppnevne ny representant.

Enslige, mindreårige asylsøkere er sårbare for å bli utsatt for overgrep og rekruttering til kriminelle miljøer. Det skal derfor stilles krav om at alle som skal oppnevnes som representant, framlegger en politiattest i samsvar med reglene om barneomsorgsattest i ny politiregisterlov. Loven stiller krav om at representanten skal være egnet, og politiattesten inngår i denne vurderingen.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Ingalill Olsen (A) [14:07:19]: I denne proposisjonen foreslås det bl.a. at åremålsordningen for nemndledere i Utlendingsnemnda skal avvikles og endres til faste stillinger. Utgangspunktet for at det tidligere var valgt åremål, var å sikre utskifting av nemndledere med jevne mellomrom. Åremålet var på fire år, med mulighet for gjenoppnevning.

Det er viktig å rekruttere erfarne jurister med relevant og god erfaring til nemndlederstillingene. Dette kravet kan være vanskelig å kombinere med åremålsstillinger, i dette tilfellet begrenset til maks åtte år, muligens bare fire.

Min erfaring med åremål er at det kan være en egnet ansettelsesform knyttet til enkelte lederstillinger, men åremål kan faktisk virke negativt når det gjelder å rekruttere bredt til stillinger. Jeg skal ikke konkludere med hensyn til om det har vært tilfellet i Utlendingsnemnda, men attraktiviteten til stillingen er viktig for å kunne tiltrekke seg flest mulig kvalifiserte søkere.

Jeg registrerer at Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre er imot å avvikle åremålsordningen for nemndledere. Et av argumentene er å holde seg løpende oppdatert på feltet. Jeg vil si at det er fullt mulig å holde seg oppdatert selv om man ikke er åremålsansatt. Implisitt i argumentasjonen kan man lese det som at en ville gjøre et dårligere håndverk dersom man var fast ansatt. Jeg tror erfaring og kontinuitet vil være bra for dem som skal vurderes som nemndledere.

Jeg tror det er et riktig grep å endre stillingen fra åremål til fast stilling. Jeg tror også det er riktig å tilsette fast etter utlysning, slik at man får en ryddig og korrekt overgang til den nye stillingsformen – altså ingen automatisk overgang fra åremålsstilling til fast stilling.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

Sak nr. 4 [14:09:43]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om endringer i utlendingsloven (innføring av Schengen-standardisert oppholdskort med biometri) (Innst. 197 L (2011–2012), jf. Prop. 59 L (2011–2012))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte tale-

tid. Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Første taler er Heikki Holmås, som er sakens ordfører. Presidenten kan ikke se at Holmås er til stede. Da går vi videre til neste taler, Lise Christoffersen – deretter Morten Ørsal Johansen.

Presidenten registrerer at Heikki Holmås nå er kommet i salen, så han er da neste taler etter Lise Christoffersen.

Lise Christoffersen (A) [14:11:02]: Jeg forberedte meg nå på å tre ned igjen for å slippe til saksordføreren, for jeg hadde egentlig tenkt å vurdere å trekke innlegget mitt i denne saken etter å ha hørt saksordføreren innlegg, men nå får jeg holde det, som et lite pliktlop, og så får vi håpe at det er i samsvar med det saksordføreren kommer med etterpå.

Jeg har ikke tenkt å hale tiden unødig ut i denne saken. Det er en samlet komité som står bak de særdeles knappe komitémerknadene. Uansett ståsted i den løpende asyl- og innvandringsdebatten er vi alle opptatt av betydningen av å kjenne identiteten til dem som til enhver tid oppholder seg i landet. Vi er opptatt av å bekjempe illegal innvandring og illegalt opphold.

Med det nye Schengen-standardiserte oppholdskortet blir det vanskeligere å forfalske oppholdstillatelser eller forfalske sin identitet ved å bruke andres papirer. De som tjener aller mest på det, er jo de med lovlig opphold og de som søker beskyttelse i Norge. Jo mindre ressurser vi bruker på å oppklare ID og avsløre falske dokumenter, jo mer ressurser kan vi bruke på dem som har krav på vår oppmerksomhet. Samtidig presiseres det at å låne ut kortet til andre, som misbruker det, kan straffes med bøter eller fengsel. Det igjen kan få konsekvenser for den enkeltes muligheter for videre opphold. Så muligheten for slike reaksjoner kan kanskje også bidra til å forebygge misbruk. For alle dem som forholder seg til de lover og regler som gjelder på utlendingsfeltet, vil imidlertid de praktiske fordelene ved kortet være det som er viktig.

Om vi skulle mene at alle fordelene ved det nye kortet for både myndigheter og brukere ikke er nok, er vi altså forpliktet til å innføre det nye kortet i henhold til EØS-avtalen, så vi har egentlig ikke noe valg!

Presidenten: Neste taler er Heikki Holmås. Mens Holmås går opp til talerstolen, vil presidenten minne om at representantene skal være i salen når de skal ha ordet.

Heikki Holmås (SV) [14:13:01] (komiteens leder og ordfører for saken): Det er jeg helt enig i. Noen ganger går sakene lite grann fortere enn det man har beregnet, og det er bare å beklage. Eller: Det er jo bra at det går fortere enn man har beregnet, men det er jo dumt at man er ute og blir tatt på sengen på grunn av det. Så da er det sagt.

Komiteens merknader i denne saken er uhyre korte, og det er rett og slett fordi vi er helt enige med departementet. Her foreligger det et godt forslag fra regjeringen. Det er noe vi må gjøre, og det er noe som er bra. For noe av det som i hvert fall jeg har fått mange henvendelser fra folk om, er jo problemet med å få på plass grunnleggende banktjenester. Hvis man ikke har en ID som er avklart godt nok til at man kan få godkjent alt man trenger, hvis man ikke har fått fastlagt ID fra statens side, har man ofte problemer. Jeg tror det mest spesielle tilfellet jeg var borte i, var en dame som hadde studierettigheter i Norge, hadde rett på penger fra Statens lånekasse, men som ikke fikk opprettet bankkonto og dermed heller ikke fikk ut pengene fra Lånekassen, fordi vi har lyktes så godt med å effektivisere Statens lånekasse at alt dermed går automatisk.

Det viser noen hverdagsproblemer som er veldig fjernt fra oss som er stortingsrepresentanter, men som altså noen av dem som kommer til Norge, opplever, av forskjellige grunner, og som vi nå prøver å få ordnet opp i.

Jeg har stor forståelse for at vi ikke kan gjøre banknæringen ansvarlig for å utstede det som de facto er identitetskort for en god del mennesker som oppholder seg i Norge. Det er ikke banknæringens jobb. Det er statens jobb. Derfor er det veldig bra at vi nå får på plass dette oppholdskortet.

Det er bra for folk, for det betyr at de har muligheten til å integreres bedre i Norge. Jeg er sikker på at til og med Morten Ørsal Johansen fra Fremskrittspartiet er enig i at når innvandrere virkelig har stå-på-vilje, sånn at de vil ta utdanning og komme seg i jobb, er det dumt hvis mangler fra det offentliges side er det som hindrer dem fra å gjøre jobben selv.

Men det får vi altså ordnet opp i nå, og det er veldig bra!

Morten Ørsal Johansen (FrP) [14:15:49]: Undertegnede var her da det var hans tur til å stå på talerstolen.

Jeg kan si meg enig med representanten Holmås i at de som kommer til Norge, har stå-på-vilje, ønsker å ta en utdanning, ønsker å bidra i det norske samfunnet, dem støtter også Fremskrittspartiet 100 pst. opp om. Det er klart at sånne innvandrere er heller ikke noen utfordring for det norske samfunnet. Snarere tvert imot, de kan være en berikelse for det norske samfunnet.

Når vi nå skal innføre et slikt system gjennom Schengen for biometriopplysninger i oppholdskort, er vi positive til det. Det er en samstemt komité som er positiv til det. Det er et skritt i riktig retning. Det er ikke minst viktig å vite hvem som kommer til Norge – og eventuelt blir her.

Det som også er positivt med ordningen, er at departementet nå går inn for at det skal være en plikt å avlevere biometriopplysninger til oppholdskortet. Men det er også en plikt å avgi fingeravtrykk for kontroll opp mot de opplysningene som ligger i kortet.

Men så har vi sett en del utfordringer når det gjelder fingeravtrykk. En del personer ønsker tydeligvis ikke å være hjelpeløse med identiteten sin. De filer vekk fingeravtrykk, de brenner dem vekk. Endog er det oppdaget at en del får utstyrt seg med falske fingeravtrykk. Derfor ønsker Fremskrittspartiet i neste omgang å gå enda lenger når det gjelder de biometriske opplysningene som skal være i et slikt kort, nemlig at det også legges inn en DNA-profil. DNA-profilen er det nye fingeravtrykket. Muligheten for å endre DNA-profilen sin er lik null, i motsetning til fingeravtrykk.

Men Fremskrittspartiet synes at dette er en forbedring. Det er positivt at vi nå går inn for å få slike opplysninger som gjør at det blir en sikrere hverdag, for norske myndigheter og ikke minst for de innvandrerne som er i Norge. Vi håper at innføring av DNA-profiler er det neste riktige skrittet som blir tatt.

Trond Helleland (H) [14:18:11]: Det er positivt at vi nå får et oppholdskort som er standardisert innenfor Schengen-området. For noen år siden besøkte jeg ventemottaket – som det het den gangen – i Lier. Da kunne han som ledet mottaket, fortelle at den karen som satt der borte, hadde vært i Norge under 14 forskjellige identiteter. Men han hadde ikke noe oppholdskort, så de måtte avklare det hver gang.

Dette er også et veldig viktig skritt i raskt å kunne kartlegge identiteten til dem som kommer tilbake gang etter gang, etter avslag på asyl. Det er et viktig element. Så det er på en måte den innvandringsregulerende delen av det som er viktig. Men det er også veldig viktig, som andre har vært inne på, at de som kommer til Norge, og som faktisk skal fungere som en del av det norske samfunnet, har et dokument som gir dem muligheten til f.eks. å benytte seg av banktjenester og kunne vise hvem de er. Så det er viktig. Det er lengre passuser i proposisjonen om personvernforhold. Det mener komiteen er godt ivaretatt, sånn som det nå er utformet. Det har vært noen diskusjoner om hva Datatilsynet mener, men stort sett er dette godt ivaretatt – også personvern hensyn – bl.a. ved at fingeravtrykkene og biometrien lagres i kortet. I den forstand skal det ikke kunne misbrukes.

Så jeg hilser dette velkommen. Det var jo veldig korte merknader til denne saken. Det var fordi vi fikk beskjed om at dette var en sak som hastet veldig. Så da håper jeg at det blir raskt iverksatt, og at en snart får utstedt disse kortene.

Statsråd Grete Faremo [14:20:23]: Jeg er glad for at komiteen slutter seg til regjeringens forslag om å innføre Schengen-standardisert oppholdskort med biometri.

Lovendringen etablerer en ordning som innebærer at det skal utstedes oppholdskort med elektronisk lagret biometri til alle som innvilges oppholdstillatelse i Norge. Dette vil øke sikkerheten rundt dokumentasjon på oppholdstillatelse, og dermed bidra til å forebygge illegal inn-

vandring og illegalt opphold. Det er hensyn som det er viktig for regjeringen å ivareta.

Samtidig vil kortene også kunne gjøre det enklere for brukerne å dokumentere oppholdstillatelsen overfor andre aktører enn myndighetene, så som arbeidsgivere, banker mv.

Dette vil også gjøre det enklere for utlendinger som er innvilget oppholdstillatelse i Norge, men som av ulike grunner ikke har identifikasjonsdokumenter. Blant annet vil oppholdskortet kunne anses som tilstrekkelig dokumentasjon for å etablere grunnleggende banktjenester, noe som er viktig i hverdagen for alle som har fått innvilget oppholdstillatelse og som skal fungere i det norske samfunnet.

Som det framgår i proposisjonen, er departementet også i gang med å utrede om alle fingeravtrykk som opptas i forbindelse med utstedelse av oppholdskort og visum, også bør lagres i et nasjonalt register eller en såkalt database. De ulike fordelene og ulempene ved å opprette et slikt register må avveies, og det må utredes hvilke økonomiske og administrative kostnader og gevinster en slik etablering vil innebære. Samtidig er det viktig å se hen til personvern-hensyn – også ved denne vurderingen. Dette er spørsmål det må arbeides videre med.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Ingalill Olsen (A) [14:22:20]: Endringer i utlendingsloven knyttet til å innføre Schengen-standardisert oppholdskort med biometri vil øke sikkerheten rundt dokumentasjon på oppholdstillatelse og på den måten bidra til å bekjempe illegal innvandring og ulovlig opphold. Dokumentasjonen forbedres, og rettsikkerheten for enkeltindivid knyttet til ID-fastsettelse styrkes. Denne endringen vil bedre vår utlendingsforvaltning og er udelte positiv.

Denne typen oppholdskort kan bl.a. være aktuell for utlendinger som får innvilget grenseboerbevis. I november 2010 ble det undertegnet en avtale om grenseboerbevis mellom Norge og Russland. Når avtalen trer i kraft, vil innbyggerne i grensenære områder på norsk og russisk side etter søknad kunne få utstedt et grenseboerbevis.

Den norsk-russiske grensen var stengt i om lag 70 år. At vi nå kan få til en smidig trafikk over grensen for dem som bor grensenært, er utrolig gledelig. Det betyr en ytterligere styrking og videreutvikling av Sør-Varanger som brohode inn til Russland. Det kan bety økt næringsutvikling i området, det vil bety økt folk-til-folk-samarbeid og en ytterligere videreutvikling av nordområdepolitikken.

Vi ser at regjeringens arbeid på dette feltet manifesterer seg i praktisk gjennomført politikk, til det beste for innbyggerne i nordområdene.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [14:24:19]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine

Skei Grande og Borghild Tenden om en regularisering av papirløse innvandrere i Norge (Innst. 199 S (2011–2012), jf. Dokument 8:13 S (2011–2012))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil fire replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Trond Helleland (H) [14:25:05] (ordfører for saken): I representantforslaget fra Venstre fremmes fire forslag. Det siste av disse fire forslagene er det mest vidtgående. Her foreslås det at Stortinget skal be regjeringen «gjennomføre en regularisering for papirløse innvandrere» – altså amnesti. Venstre fremmet et forslag som på mange måter er sammenfallende med dette forslaget, Dokument 8:69 for 2010–2011, og et bredt flertall i komiteen viser til sine merknader i den innstillingen – Innst. 283 S for 2010–2011.

Komiteen har forelagt forslagene fra Venstre for regjeringen og har mottatt et fyldig svarbrev, signert justisminister Grete Faremo. Det normale er da at en fra komiteens side henviser til brevet fra statsråden i innstillingen, noe jeg som saksordfører naturligvis også har gjort. Det oppsiktsvekkende er at regjeringspartiene ikke vil være med på å vise til brevet fra justisminister Grete Faremo. Det er altså ikke en forglemmelse – regjeringspartiene har flere ganger blitt spurt om de vil være med på en merknad som viser til brevet fra statsråden. Svaret har vært det en kan kalle mumling, uten klar konklusjon. Vel, Høyre og Fremskrittspartiet har i alle fall vist til svarbrevet. De rød-grønne har i sin svært knappe merknad vist til at regjeringens politikk, herunder Soria Moria-erklæringen, ligger fast, og at de ikke har ytterligere merknader.

Et mer tydelig uttrykk for at det er fullstendig intern splittelse blant regjeringspartiene om hvordan en skal håndtere saker om ulovlige innvandrere, skal en lete lenge etter. Det er jo påfallende at debatten om disse spørsmålene raser utenfor denne sal, mens man i landets lovgivende forsamling opplever at regjeringspartiene overhodet ikke tar stilling til realitetene i Venstres forslag.

Høyre har sammen med Fremskrittspartiet valgt å kommentere hvert av forslagene fra Venstre, men vi har naturlig nok ikke hatt anledning til å gå inn på alle de tilleggsforslagene som kom på bordet fra Venstre i dag.

Forslag nr. 1:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå asylpolitikken med utgangspunkt i de papirløses situasjon og gjennomføre nødvendige endringer for å sikre mennesker i

Norge grunnleggende humanitære rettigheter, trygghet og forutsigbare liv.»

Høyre vil peke på at Norge bestreber seg på å føre en human, rettferdig og streng asylpolitikk som følger opp de internasjonale konvensjonene Norge er forpliktet av. Vi deler regjeringens syn på at det ikke er behov for en større gjennomgang av asylpolitikken på bakgrunn av situasjonen til de papirløse – eller returnekterne, som jeg foretrekker å kalle dem.

Forslag nr. 2:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at papirløse innvandrere mottar nødvendig fysisk og psykisk helsehjelp, selv om de mangler identifikasjonspapirer.»

Et lignende forslag var oppe i fjor da vi behandlet det tidligere nevnte forslaget. Da ble det vist til en høring. Den 3. november 2011 ga Helse- og omsorgsdepartementet nye retningslinjer for helsehjelp til personer uten fast opphold i riket og personer uten lovlig opphold i riket. Her framgår det at alle har rett til øyeblikkelig hjelp. Videre framgår det at alle har rett til helsehjelp som er helt nødvendig og ikke kan vente. Det går også fram at uavhengig av oppholdsgrunnlag har barn og gravide tilnærmet full rett til helsehjelp. Vi mener derfor at forslag nr. 2 er overflødig, og at det allerede er ivarettatt.

Forslag nr. 3:

«Stortinget ber regjeringen legge forholdene til rette for at papirløse innvandrere kan arbeide lovlig og betale skatt inntil kjent utreisedato.»

Høyre ønsker ikke å utvide muligheten for at personer uten lovlig opphold skal kunne arbeide. Å gi arbeidstillatelse for personer uten lovlig opphold vil være selvmotsigende og bidra til å undergrave respekt og tillit til asylinstituttet. Plikten og incentivene til å returnere frivillig ville undergraves fullstendig. Men vi vil peke på at det kan gis arbeidstillatelse hvis avslaget foreløpig ikke skal iverksettes. Det forutsetter at asylsøkeren har fått arbeidstillatelse mens asylsøknaden var under behandling, og kan være aktuelt der hvor asylsøkeren samarbeider med utlendingsmyndighetene om retur og identitet.

Så er det da det siste forslaget, nemlig forslag om en regularisering for papirløse innvandrere.

Vi ønsker ikke fra Høyres side å gi et amnesti for returnektere. Det er ikke ønskelig at mennesker oppholder seg ulovlig i Norge, med de uheldige konsekvensene dette har for samfunnet og for de berørte personer. Å gi oppholdstillatelse til denne gruppen kan føre til at stadig flere unnlater å reise til hjemlandet etter endelig avslag, og vil undergrave tilliten til asylinstituttet.

Vi har i dag en regulariseringsordning. Utlendingsforskriften § 8-5 fastslår at barns tilknytning til Norge skal tillegges særlig vekt ved vurderingen av opphold på humanitært grunnlag.

Jeg ser at jeg ikke rekker å gå inn på de nye forslagene som Venstre har fremmet. Jeg vil komme tilbake til det i et annet innlegg senere, men jeg vil allerede nå signalisere at Høyre kun ønsker å støtte forslag nr. 9, fra Venstre. De andre forslagene vil vi gå imot.

Dag Terje Andersen hadde her overtatt presidentplassen.

Lise Christoffersen (A) [14:30:43]: Saksordføreren har redegjort for deler av – i hvert fall det han rakk – innholdet i representantforslaget fra Venstre. Men han rakk også en liten tur innom regjeringspartiene og kommenterte at her er det fullstendig intern splittelse. For min egen del har jeg registrert en smule intern splittelse også i Høyre, hvor representanten Helleland åpenbart ikke er helt i takt med sin partileder Erna Solberg når det gjelder en ny gjennomgang av sakene til lengeværende barn. Men nok om det. Vi får sikkert mulighet til å komme tilbake til det senere i debatten.

Tilbake til Venstres forslag: Det handlet altså opprinnelig om en utvidelse av rett til helsetjenester, om forlenget arbeidstillatelse og om en såkalt regularisering for personer uten lovlig opphold i Norge. Det er mindre enn ett år siden Stortinget behandlet likelydende forslag fra de samme representantene. Forslagene ble da nedstemt med et litt vekslende, men klart flertall her i Stortinget. Ett av forslagene fra Venstre i fjor lød altså slik:

«Stortinget ber regjeringen vurdere saken om permanent oppholdstillatelse av lengeboende i Norge i lys av de ulike modellene som andre europeiske land har brukt.»

Det forslaget fikk bare sju stemmer, fra Venstre og Kristelig Folkeparti. Det er vanskelig å se hva som har endret seg på disse få månedene, bortsett fra at det i den siste tiden har vært en offentlig debatt om temaet lengeværende barn, som Venstre ønsker å presse fram en votering på allerede i dag gjennom sine forslag over bordet. Men såpass store krav må en vel ha lov til å stille til oss som stortingsrepresentanter, i alle partier, at det viktige spørsmålet om lengeværende barn også var en del av våre vurderinger da vi behandlet saken for kort tid siden – i hvert fall var det det da for oss i Arbeiderpartiet, på samme måte som det er det i dag.

Tillat meg derfor et kjapt tilbakeblikk på hva vi sa i den forrige debatten. Det forelå også da et brev fra statsråden, som understreket at

«det ikke er noen tvil om at det kan være en stor belastning å befinne seg i en situasjon der livet er satt på vent, særlig når dette innebærer å oppholde seg i skjul og med begrensede velferdsgoder. Særlig for barn er dette en uholdbar tilværelse. Barn er ikke skyldig i sine foreldres valg, men blir ofte en skadelidende part. Selv om det i dagens regelverk og praksis legges særlig vekt på barns tilknytning til riket, ønsker regjeringen å se ytterligere på situasjonen for barn som har levd lenge i Norge ulovlig. Regjeringen vil legge frem en stortingsmelding hvor det vil bli gitt en bred og samlet gjennomgang av sentrale problemstillinger knyttet til barn på flukt. Meldingen vil drøfte nærmere situasjonen for lengeværende barn og om det eventuelt er grunnlag for en oppmykning av praksis for denne gruppen, slik at betydningen av ulovlig oppholdstid i mindre grad enn i dag skal tale mot at det kan gis en oppholdstillatelse. Dette er således spørsmål regjeringen vil komme tilbake til.»

Det er slik vi fortsatt ønsker å ha det. Vi ønsker å behandle denne saken med det alvor det fortjener, i en samlet vurdering av situasjonen for barn på flukt. Vi kommer ikke til å stemme for Venstres forslag her i dag. Vi støtter innstillingen om at representantforslaget vedlegges protokollen. Arbeiderpartiets stortingsgruppe skal få muligheten til å vurdere saken nøye når stortingsmeldingen om barn på flukt kommer.

Vi vil imidlertid signalisere at vi fortsatt ønsker å ha en rettferdig asylpolitikk, basert på våre internasjonale forpliktelser om beskyttelse for dem som trenger det. Det betyr at det er utlendingsmyndighetene som skal vurdere om et slikt beskyttelsesbehov foreligger. Det kan ikke være slik at bare du har barn og har klart å oppholde deg i Norge et visst antall år, så får du bli uansett. Da har vi ikke lenger noen asylpolitikk, men i praksis fri innvandring for barnefamilier. De færreste mener vel det, men mange mener at vi midlertidig skal avvike fra asylpolitikken og finne en løsning for de barna som er her nå. Det engasjementet er forståelig. Disse barna er uforskyldt havnet i en umulig situasjon, men vi har altså prøvd den oppskriften før, i 2004. Det gikk bare tre år, så var vi der igjen – med nye lengeværende barn. Den nye utlendingsforskriften ble så endret i 2007, og nå er vi der igjen, i 2011–2012.

En midlertidig regularisering løser ingenting. Vi må finne andre virkemidler som er varige, hvis det er mulig. I fotballen snakker vi om «overgangsvindu». Jeg lurer på når Venstres «overgangsvindu» i denne saken stenges – for det vil måtte stenges. Venstre sier selv at det er et forslag av midlertidig art. Dette kan kanskje Trine Skei Grande svare på selv: Når stenger Venstres «overgangsvindu» for dem som ikke var så heldige at de rakk å få begge bein over vinduskarmen?

Morten Ørsal Johansen (FrP) [14:36:07]: Den 31. desember 2011 bodde det 3 807 barn på norske asylmottak. Noen er enslige, mindreårige asylsøkere, mens en rekke bor der sammen med foreldrene sine. De er enten blitt født mens foreldrene bodde i asylmottaket, eller de er såkalt medfølgende barn. Noen har også norsk mor eller far, som asylsøkerne har møtt i Norge.

Både i 2004 og i 2006 fattet regjeringen et vedtak som ga asylsøkere med botid på over tre år muligheten til ny saksbehandling, noe som for de fleste førte til opphold i landet. Effekten i etterkant har vært at Norge mottok langt flere asylsøkere, fordi noen oppfattet beskjeden slik at blir du lenge nok i Norge, får du til slutt opphold.

2004 var som sagt første gang at Stortinget fikk et forslag om å vedta et amnesti for asylsøkere med lang botid. Da støttet Fremskrittspartiet forslaget om en unntaksbestemmelse for å løse et problem som hadde oppstått på grunn av Bondevik-regjeringens liberale asylpolitikk. De turte ikke å sende ut avviste asylsøkere og lot dem i stedet bo på asylmottak i årevis. Vår forutsetning var at politikken så måtte legges om. Asylsøkere med avslag måtte raskt sendes ut av landet eller plasseres i lukkede mottak, slik at de ble oppfordret til å forlate landet og reise hjem frivillig, noe de fleste faktisk kan. Det skjedde ikke.

Da den rød-grønne regjeringen tok over, vokste proble-

mene med asylpolitikken, og i 2006 var situasjonen akkurat den samme. Fortsatt ble asylsøkere boende i lang tid på mottakene, og igjen kom forslaget om et amnesti. Fremskrittspartiet avviste da forslaget med en henvisning til at amnestiet fra 2004 var en unntaksløsning. I 2009 kom situasjonen enda en gang. Da var det over 300 avviste irakiske kurdere som måtte få bli fordi de hadde bodd så lenge på asylmottak. Tilhengerne kalte det en unntaksløsning for å løse et uvanlig problem. Nå er situasjonen her igjen. 450 unger, både med og uten foreldre, har bodd i norske asylmottak i over tre år fordi regjeringen ikke har framforhandlet returavtaler, eller fordi de ikke er tvangsreturnert eller har reist frivillig. Fremskrittspartiet er imot å gi nok et amnesti for asylsøkere. Det er regjeringens ansvar at det nå er 450 asylunger som ikke er sendt ut umiddelbart etter at avslag er gitt. Arbeiderpartiet er tøff i medieutspillene sine, men i handling er de svake. Familiene dette gjelder, har trodd at de skal få opphold, siden ingen har greid å sende dem ut av landet. Det er et stadig tilbakevendende problem, som forteller om alvorlige mangler i norsk asylpolitikk. Det er galt å belønne barnefamilier som gjennom egne, selvstendige valg har valgt å bli boende i asylmottak i tre år eller lenger. Det er foreldrene som må bære hovedansvaret for at de har satt ungene i denne situasjonen. Det gjelder, med andre ord, ikke bare 450 unger, men også foreldrene deres.

Historien med amnesti viser at asylsøkere har sterke incentiver til å bli boende i mottak og motsette seg frivillig retur. Blant de 450 asylungene kan det selvsagt finnes personer som det er utført et for strengt skjønn overfor. Det er kanskje også noen som nå har grunnlag for å bli værende i Norge fordi situasjonen i hjemlandet har endret seg. Det er det i så fall UNE som må avgjøre.

Fremskrittspartiet har fremmet en rekke forslag om hvordan asylsøkere skal behandles og ivaretas når de kommer til Norge, f.eks. at asylsøkere uten sikker ID skal plasseres i lukkede mottak, og at asylprosessen må være mye, mye mer effektiv. Lange ventetider er ikke bra, verken for søkeren eller for Norge. Fremskrittspartiet mener også at avviste asylsøkere umiddelbart skal plasseres i utreisemottak eller i lukkede mottak i påvente av retur. Det oppfordrer og motiverer til frivillig retur. Vi har videre foreslått at asylsøkere ikke skal få anledning til å jobbe, ta utdanning eller lære norsk i påvente av retur. Det oppfordrer ikke til frivillig retur. Når en person kommer til Norge og søker asyl, kan han eller hun etter en lang og omstendelig behandling i UDI klage på vedtaket. Dersom de ikke får medhold, kan de klage til UNE, og får de ikke medhold i UNE, kan de sende så mange omgjøringsbegjæringer de bare orker.

I 2010 behandlet UNE 4 074 omgjøringsbegjæringer. Dersom en legger til grunn at 140 omgjøringsanmodninger krever ett årsverk, måtte 29 personer hver eneste dag jobbe med å behandle omgjøringsbegjæringer. Nesten ingen av de som søker om omgjøring, får medhold. Tallet 140 er forresten hentet fra NOU-en fra 2010 om klagesaker i utlendingsforvaltningen. Dette utvalget foreslår å stramme inn adgangen til å sende omgjøringsbegjæringer. At saken fortsatt er til behandling hos regjeringen, sier i grunnen det

meste om hvor tafatt den rød-grønne regjeringen har vært når det gjelder norsk asylpolitikk.

Jeg vil til slutt ta opp forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet.

Presidenten: Representanten Morten Ørsal Johansen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Heikki Holmås (SV) [14:41:30] (komiteens leder): SV har i en årrekke jobbet for at asylsøkernes unger som har vært lenge i Norge, skal få bli i landet. Jeg vil gjerne rose Venstre, som fremmer forslag og dermed bidrar til å holde denne debatten varm. Vi jobber nå for å få til en løsning i regjeringen for disse ungene.

Første gang vi fremmet forslag om dette, var jeg selv med på det. Den gangen satt Venstre i regjering, Kristelig Folkeparti likeså. Jeg satt i opposisjon. Vi ønsket den gangen en varig ordning som sikret at barn fikk opphold. Den gangen gikk alle partiene på Stortinget istedenfor inn for en amnestilignende ordning som sikret over 200 barn muligheten til å bli værende i Norge. Problemet var at året etter var det like mange barn som hadde sittet lenger enn tre år i asylmottak. Den gangen fremmet vi også et forslag, men den gangen fikk vi ikke med oss flere enn Senterpartiet. De andre stemte imot.

Å styre gjennom en slik type enkeltopprydning i enkeltsaker er dårlig politikk. Det sank inn blant alle partiene på Stortinget året etter. I 2006, da vi hadde rød-grønn regjering, fremmet Kristelig Folkeparti det samme forslaget som jeg tidligere hadde vært med på å fremme. Da framforhandlet Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet et nytt regelverk for å imøtekomme Kristelig Folkepartis forslag. Jeg var selv en del av den diskusjonen og den forhandlingen med de andre partiene i regjering, forhandlet med Bjarne Håkon Hanssen og Senterpartiets Magnhild Meltevit Kleppa. Det var da to ting som var viktige for oss. Det ene var at vi skulle ha et regelverk som tok sterkere hensyn til ungene. Det andre var å lage en varig ordning og ikke et amnesti. Den varige ordningen ble en styrking av barnets beste i den nye utlendingsloven og det som i dag er § 8-5 i utlendingsforskriftene. Den sier: «Ved vurdering av sterke menneskelige hensyn etter § 38, skal barns tilknytning til riket tillegges særlig vekt.» Hør på det: Særlig vekt skal det tillegges, barns tilknytning til riket. Bjarne Håkon Hanssen sa i den debatten flere forskjellige ting. Han trakk fram at det var bedre å ha en generell ordning enn en ordning som gikk helt eksplisitt på antall år, for, som han sa:

«Vi kunne da ha fått en situasjon der en familie med barn som hadde vært på et asylmottak i tre år og noen dager, men som egentlig hadde et svakere grunnlag for opphold, enn en familie som hadde vært der i to år, elleve måneder og noen uker, hadde fått det. Det ville altså vært tilfeldigheter som avgjorde hvorvidt man fikk opphold eller ikke.»

Derfor ville han ha en generell ordning, og det var det vi gikk inn for. Han sa også følgende:

«Samtidig er vi klar over at f.eks. sterk tilknytning til riket er et grunnlag for opphold, og at det må ligge til grunn at barn ofte vil opparbeide slik tilknytning raske-

re enn voksne. Det er derfor Regjeringens politikk at vi ønsker at barns tilknytning til riket skal tillegges større vekt enn i dag, altså at vi skal justere regelverket slik at barns tilknytning til riket skal tillegges større vekt enn i dag.»

Det sa Bjarne Håkon Hanssen den gangen, og Kristelig Folkepartis Bjørg Tørresdal fulgte opp med å si:

«Det er gledelig at regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre på Stortinget har blitt enige om en ny politikk for mindreårige asylsøkere. Jeg har tro på at vi gjennom de foreslåtte endringer ikke vil komme i samme situasjon med at hundrevis av barn sitter i årevis i en uavklart livssituasjon.»

Det var Stortingets intensjon å gjøre noe med det den gangen, men nå er vi igjen i en situasjon der det sitter hundrevis av barn her lenge. Bakgrunnen for det er at regelverkets praktisering i Utlendingsnemnda er mye strengere enn det vi forutsatte den gangen vi fattet vedtakene om endring. Flere ganger senere har vi derfor tatt opp bekymringen for lengeværende barn med tidligere justisminister Knut Storberget. Han satte i gang arbeidet med stortingsmeldingen om barn på flukt og uttalte i den forbindelse at to–tre år er et hav av tid i et barns liv. Meldingen som kommer, skal kartlegge disse barnas situasjon og derfor åpne for en bredere debatt.

Regjeringen jobber for å få på plass en permanent ordning for asylbarna, men så lenge vi ikke får til en enighet om en ny politikk i regjeringen, stemmer vi derfor imot forslaget som er framlagt fra Venstre her i dag. Det å samarbeide i regjering innebærer at partiene blir enige om alt gjennom forhandlinger i regjeringen. Det er i SVs interesse, det er i barnas interesse. Bryter vi denne samarbeidsformen, vil det ikke nødvendigvis være flertall for ting som det er nødvendig å bli enige om her i Stortinget.

Det foregår en stor debatt ute i samfunnet som vekker sterkt engasjement – fra Fremskrittspartiet og helt til venstre i norsk politikk. Vi har en god debatt, vi har et sterkt press for å endre praktiseringen av dagens regelverk, og vi er optimistiske med tanke på at vi skal få til en løsning som er bra for barna.

Heidi Greni (Sp) [14:46:49]: Senterpartiet vil ha en innvandrings- og integreringspolitikk som setter menneskeverd i fokus, der enkeltmennesket har klare rettigheter og plikter. Alle som søker asyl i Norge, skal ha en trygghet for at rettssikkerheten ivaretas. Senterpartiet ønsker en klar praksis, slik at man ikke gjennom uklare signaler bidrar til å øke tilstrømmingen av folk som ikke har grunnlag for beskyttelse, og dermed ikke får opphold.

Jeg legger til grunn at asylsøkere som har et beskyttelsesbehov, får asyl. Når det ikke foreligger beskyttelsesbehov og det heller ikke er grunnlag for opphold på humanitært grunnlag, innvilges det ikke asyl. Konsekvensen må selvfølgelig være at vedkommende må returnere til hjemlandet.

De fire forslagene fra Venstre omhandler papirløse innvandrere, et begrep jeg har slitt med å forstå definisjonen av helt siden jeg begynte å jobbe med innvandringspolitikk. Slik jeg tolker begrepet «papirløse asylsøkere»,

må det gjelde dem som ikke klarer å framskaffe nødvendig dokumentasjon på identitet fordi de kommer fra land med uklare fødselsregistre, eller fordi de kommer fra land som ikke utsteder pass. Noen bruker begrepet om dem som selvforskyldt er uten innreisedokument fordi de har tilintetgjort passet ved ankomst, eller om dem som har oppgitt flere forskjellige identiteter.

I dette representantforslaget brukes begrepet om personer uten lovlig opphold i Norge, altså returnektere som ikke har oppfylt plikten de har til å returnere til hjemlandet når endelig avslag på asylsøknad foreligger. Dette er en gruppe hvor de fleste har avklart identitet, altså er de ikke papirløse.

Venstre ønsker at alle som oppholder seg ulovlig i Norge, skal få arbeidstillatelse inntil kjent utreisedato. For meg ville det være en stor selvmotsigelse om alle som får avslag på asyl, skulle konkurrere i arbeidsmarkedet på lik linje med dem som har fått innvilget asyl. Hovedprioritet må være bosetting og god integrering av dem som har fått oppholdstillatelse.

Forslagsstillerne ber regjeringen gjennomføre en regulering for papirløse innvandrere. Jeg legger til grunn at Venstre med papirløse her mener asylsøkere som har fått avslag og oppholder seg ulovlig i Norge. Å gi oppholdstillatelse til den gruppen vil føre til at stadig færre med avslag vil returnere frivillig.

Senterpartiet vil føre en rettferdig asylpolitikk. Er det rettferdig at returnektere, f.eks. etter å ha oppholdt seg fire–fem år i Norge, automatisk skal få oppholdstillatelse, mens en annen i akkurat samme situasjon, som valgte å følge norsk lov og returnere til samme hjemland etter avslag på asylsøknad, ikke får opphold i Norge? På ingen måte – vi kan ikke belønne noen for å trenere et lovlig fattet utvisningsvedtak. I dag foreligger det enda åtte forslag fra Venstre i tillegg til de fire opprinnelige. Jeg har bare tid til å kommentere noen av dem.

Et forslag går ut på å gi familier med barn automatisk oppholdstillatelse dersom de har oppholdt seg i Norge i mer enn tre år. Det ville medføre en liberalisering av norsk asylpolitikk, som etter all sannsynlighet ville øke tilstrømningen av asylsøkere uten reelt beskyttelsesbehov. Det betyr ikke at jeg ikke er bekymret for unger som oppholder seg i mottak over lang tid. Asylmottak er ikke et godt sted å vokse opp. Men en automatisk oppholdstillatelse for alle barnefamilier som har vært i Norge i mer enn tre år, ville oppleves dypt urettferdig for andre unger i nøyaktig samme situasjon, men der foreldrene valgte å følge norsk lov og returnere ved avslag. Jeg ønsker ikke å legge til rette for en politikk som kan gi oss en stadig større gruppe lengeværende barn i årene framover fordi tilstrømningen øker.

Tilliten til asylinstituttet vil bli svekket dersom avslag på asyl i praksis ikke får andre konsekvenser enn at man ikke får tildelt bolig før etter tre år.

Saksbehandlingstiden er nå nede i ca. ett og et halvt år, dvs. at barnet ikke opparbeider seg sterk tilknytning til riket i saksbehandlingstiden. Målet må være å redusere saksbehandlingstiden ytterligere og sørge for rask retur,

slik at vi unngår at unger i framtiden blir sittende lenge i mottak.

Når det gjelder spørsmålet om de 450 lengeværende barna som er i Norge i dag, skal få bli, er ikke svaret ja eller nei. Svaret er at noen bør få bli og noen bør sendes ut av landet. Onsdag kom f.eks. Utlendingsnemnda fram til at Nathans sak skal vurderes nærmere – individuelle vurderinger er og blir gjort. Jeg har full tillit til forvaltningen og til at barns beste vil bli tillagt stor vekt. Det er ikke vår rolle som politikere å behandle enkeltsaker.

Senterpartiet er opptatt av situasjonen til de lengeværende barna, og vi vil se grundig på hva som er riktig løsning for disse familiene. Det vil bli et viktig tema i stortingsmeldingen om barn på flukt.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [14:52:02]: Aller først til frykten for at mer hensyn til barna skal føre til at Norge oversvømmes av asylsøkere. Den frykten er ikke reell. Hvis man ser på den endringen som skjedde i 2004, der representanten Heikki Holmås spilte en vesentlig rolle, kan vi se at det i 2005 og 2006 overhodet ikke førte til at det kom en flom av nye asylsøkere. Vi har aldri hatt så lave asyltall som vi hadde i 2005 og 2006. I 2005 kom det 5 402 asylsøkere, i 2006 5 320. Når det gjelder asylsøkere i 2008 og 2009 – ja, det kom mange asylsøkere den gangen – tror jeg vi må lete etter andre årsaker enn at man gjorde en regelendring i 2007. Blant annet endret Sverige sin praksis overfor irakiske flyktninger, og hvis man ser på dem som kom til Norge, så var det ikke i hovedsak familier som kom. Det var asylsøkere fra Afghanistan, Somalia, Eritrea, Iran og Irak. Så det å påstå at resultatet av å ivareta asylbarn på en bedre måte enn det vi gjør i dag, blir en flom av nye asylsøkere, er å leke med tall. Det har i hvert fall ikke rot i virkeligheten.

Vi går og venter og venter og venter på å få stortingsmeldingen Barn på flukt. Den ble varslet for over ett år siden. I forkant av den meldingen sa Knut Storberget nettopp det som ble presisert, at to–tre år i et barns liv er et hav av tid. Det gjorde at veldig mange av oss håpet på at denne meldingen skulle komme med noen nye endringer som kan gjøre at vi ivaretar asylbarna på en bedre måte enn vi gjør i dag.

Før jul stilte jeg justisministeren et skriftlig spørsmål hvor jeg spurte om de ville berostille alle saker som gjaldt lengeboende barn, til vi har behandlet denne stortingsmeldingen. Svaret var definitivt nei, noe som også er blitt gjentatt senere. Jeg frykter at meldingen, basert på det svaret jeg fikk, og det som er blitt uttalt senere, ikke kommer til å inneholde særlig mye nytt.

I 2007 vedtok Stortinget altså en ny forskrift, som Heikki Holmås har redegjort for, hvor det bl.a. slås fast at barns tilknytning til riket skal legges vekt på i behandlingen av asylsaker. Det handler om lengeboende asylbarn, som er i Norge, og som Norge av ulike årsaker ikke har kunnet returnere. Min og Kristelig Folkepartis bekymring er at praksisen har endret seg. Det står i utlendingsloven at man skal ta hensyn til barns beste, og så står det at man kan ta innvandringsregulerende hensyn. Praksis i dag er at man har snudd dette på hodet. Jeg har lest flere avslag fra UNE

hvor UNE for så vidt innrømmer at her er det grunnlag for å legge vekt på barns beste, men innvandringsregulerende hensyn må allikevel veie tyngre.

Igjen har vi altså en debatt om papirløse. Vi hadde det også for ett år siden i kjølvannet av Maria Amelie-saken. Det er ikke kommet noe nytt. Det er ikke blitt gjort noen endringer siden den gang. Derfor har vi saken her igjen, og derfor utfordrer vi igjen regjeringen til å se på de papirløses situasjon i Norge – når det gjelder både retten til arbeid, retten til helsehjelp og det å kunne gi flere opphold på humanitært grunnlag.

Vi må huske på at mange av de papirløse vi her snakker om, har bodd i Norge i veldig mange år. Jeg har hørt om papirløse som har bodd her i 17 år. Hva har man tenkt å sende vedkommende tilbake til? Andre land i Europa har gjort dette. Norge er i ferd med å bli et utenforland. Vårt svar – regjeringens svar – har hele tiden vært retur, retur, retur, selv om de ikke har kunnet returnere dem.

Fokuset nå har vært på lengeboende asylbarn. Jeg og Kristelig Folkeparti deler Venstres syn i denne saken. Vi må ha en politikk som ivaretar asylbarna på en bedre måte, og vi må gå tilbake til forskriften som Stortinget vedtok i 2007, der vi igjen sier klart ifra om at barns beste skal ivaretas – ikke *kan*, men *skal* ivaretas.

Jeg kommer til å be om ordet igjen, for jeg ble overhodet ikke ferdig.

Jeg tar opp de forslag som Kristelig Folkeparti har fremmet i denne saken, og jeg varsler også at Kristelig Folkeparti kommer til å støtte Venstres forslag ...

Presidenten: Det får vi komme tilbake til, men representanten Geir Jørgen Bekkevold har altså tatt opp de forslag som han refererte til.

Trine Skei Grande (V) [14:57:32]: Grunnen til at Venstre fremmer forslaget om papirløse på nytt, kunne Arbeiderpartiet ha funnet ut ved å lese starten på forslaget. Vi er nemlig så pass godtroende på demokratiets vegne at vi har tro på at partiene endrer seg når lokale politikere engasjerer seg og står i front for å endre politikk. Når man har tatt opp dette i Bergen, Stavanger, Trondheim og en rekke andre steder, at man må gjøre noe, og når alle partiene i denne salen har gått for, ja så trodde jeg faktisk at det kom til å endre politikken til partiene. Derfor fremmet vi forslaget. Det er mulig at noen har mindre tro på eget partidemokrati, men jeg kommer aldri til å gi meg i kampen for at partidemokratiene også skal fungere. Vi ble nedstemt sist, men jeg hadde altså trodd at partiene hadde endret politikk ut fra hvordan partiene stemmer lokalt. Derfor fremmet vi dette Dokument 8-forslaget.

Det ga oss også sjansen til å se på en annen side av saken når det gjelder de papirløse. Husk at de temaene som vi har oppe her i dag, både når det gjelder barn, og når det gjelder papirløse, plasserer Norge i et ytterpunkt i europeisk innvandringsdebatt. Det er sånn at regulariseringsvedtak er gjort i de fleste europeiske land – ja sjøl de med høyrepopulister ved makten har skjønnet at man må gjøre det.

Når det gjelder f.eks. forslaget om tre års botid for at

barn skal få fast opphold: Det er ikke sånn at innvandringsssystemet i Sverige bryter sammen sjøl om en borgerlig regjering faktisk styrer etter det prinsippet, har det i sitt regelverk og håndhever det. Det har ikke ført til noen flom av barnefamilier som ønsker å bo i Sverige. Nei, det har ikke ført til det, men det har ført til at mange barn får muligheten til å planlegge framtida si ut fra det.

Jeg tror på SVs oppriktige engasjement i denne saken og ser ikke på dem som noen fiende. De som vel kanskje har dobbeltkommunisert mest i dag, er Senterpartiet, som jeg etter partilederens uttalelse virkelig ikke fatter og begriper hva egentlig mener i denne saken.

Så til de forslagene som vi har lagt fram i dag. Vi har lagt fram hele smørbrødlista, i håp om at noen av forslagene kan få støtte – bl.a. om å stille sakene i bero inntil vi får stortingsmeldinga. I min naivitet trodde jeg at man fremmet stortingsmeldinger fordi man ønsket å endre politikk, ikke fordi man ønsket å drøfte en sak med parlamentet. Jeg trodde det var poenget med å fremme stortingsmeldinger, og jeg går fortsatt ut fra at det faktisk fortsatt er slik.

Det å ha en midlertidig forskrift er ikke det Venstre opprinnelig ønsket seg. Vi ønsker at det barnerettslige perspektivet skal veie mer enn innvandringsregulerende hensyn. Vi fikk inkorporert barnekonvensjonen i norsk lov da vi satt med justisministeren, og vi mener at det barnerettslige perspektivet må mye sterkere inn i lovverket på dette området enn det vi ser. Vi foreslo da utlendingsloven ble behandlet, at botid i riket faktisk skulle telle. Det ble nedstemt – nå ser vi konsekvensene av det.

Så må jeg si noen ord om helsehjelp – det er vanskelig når vi bare har 5 minutter. Jeg syns det er ganske nedverdiggende å besøke de helsetilbudene vi har for papirløse i Norge. Den stemninga du får inn når du besøker dem, er en stemning fra et helsesystem som jeg trodde var langt unna det norske. Det regelverket vi nå har, betyr bl.a. at ingen får helsehjelp innenfor psykiatri eller psykologhjelp på skikkelig vis. Det syns jeg er skummelt at folk ikke får. Det får de ikke med dagens regelverk. Det er det vi ønsker å gjennomføre med vårt forslag. Når det gjelder barn, mener jeg at barn skal få fastlege sånn som alle andre – uansett hvilket opphold de har.

Jeg vil fremme de forslagene som vi har lagt fram i salen. Jeg vil be om punktvis votering.

Så må jeg avslutte: I april i 1915 i denne salen vedtok vi de Castbergske barnelover. De Castbergske barnelovene bestemte at du aldri skal dømme barn for noe som foreldre har gjort, sjøl om du syns det er umoralsk og feil. Castbergs ånd har definitivt sivet ut av denne salen, og det er ikke mye igjen av den når vi ser at vi fortsatt dømmer barn – og har gjort det i generasjoner. For mange av disse ungene er det ikke de som har rømt, det er ikke foreldrene som har rømt, men det er besteforeldrene som har rømt fra et land, men vi vil fortsatt ikke gi dem papirer. Vi skal fortsatt dømme dem for besteforeldrenes handlinger!

Presidenten: Da har representanten Trine Skei Grande tatt opp de forslag hun refererte til. Forslagene er nummerert fra 5–12 og er omdelt på representantenes plasser i salen.

Statsråd Grete Faremo [15:03:12]: Siden årtusenskiftet har det kommet mer enn 135 000 asylsøkere til Norge. Med unntak av dem som har kommet helt nylig og ennå ikke har fått sine saker behandlet, har alle disse fått sine asylsøknader grundig vurdert etter norsk lov og internasjonale konvensjoner.

De som har hatt behov for beskyttelse, eller der det er særlig sterke humanitære grunner til å få bli, har fått en oppholdstillatelse. Men noen har også fått avslag. Noen mener at denne vurderingen er for streng, andre mener den er for lite streng. Det tallene viser oss, er at mellom 40 pst. og 50 pst. av dem som søker asyl i Norge, får bli. Få land har en så høy innvilgelsesprosent som Norge.

Men det vi nå i realiteten diskuterer, er: Hva skal vi gjøre med dem som ikke trenger beskyttelse, som har fått avslag, som har plikt til å forlate Norge? Vi tilbyr dem en generøs tilbakevendingsstøtte hvis de reiser frivillig. I fjor reiste 1 812 avviste asylsøkere frivillig tilbake til hjemlandet, og aldri har så mange reist frivillig tilbake som i fjor.

Hva gjør vi med dem som ikke reiser tilbake frivillig? Hva gjør vi med dem som har fått avslag, og som ikke har lagt fram noe som kan dokumentere deres identitet eller nasjonalitet? Noen har oppgitt ulike identiteter i ulike europeiske land. Hva gjør vi med dem som norsk politi ikke klarer å sende tilbake, f.eks. fordi deres hjemland bare vil ta imot dem som kommer tilbake frivillig? Skal vi si at du får bli i Norge utelukkende fordi du har oppholdt deg her en viss tid? Skal dette eventuelt bare gjelde for de familiene som har barn?

Jeg nevner dette for å illustrere hvilke vanskelige dilemmaer vi må forholde oss til. Jeg vil virkelig advare mot å raljere med det engasjementet for personer som mange har der hvor personene har en vanskelig livssituasjon, og det er svært lett å forstå at mange lar seg berøre av enkeltsakene. Denne regjeringen, som tidligere regjeringer, må likevel forholde seg til helheten. Dette er et problem alle regjeringer har stått overfor de siste 25 årene. Derfor har også barnefamilier blitt sendt tilbake med tvang hvert år i disse 25 årene. Noen ganger har ulike regjeringer endret spillereglene for at en definert gruppe skal få bli i Norge – en form for amnesti. Det skjedde under denne statsråden i 1993, det skjedde i 1997, i 2004 og i 2007.

Har vi lært noe av dette? Ja, jeg tror vi må innrømme at vi har lært at ad hoc-løsninger kan løse noen problemer her og nå, men vi har også lært at det skaper enda flere. Ad hoc-løsninger skaper forventninger om at hvis ikke min sak løses nå, så får jeg vente på neste amnesti. Det skaper også et bilde av at norsk asylpolitikk er ad hoc-preget og lite konsekvent – et bilde av at selv om du får avslag, så er det likevel godt mulig at du får bli. Det kan igjen føre til at Norge oppfattes som et attraktivt land å søke asyl i, også for dem som ikke trenger beskyttelse. Erfaringene fra de siste 15 årene viser det med all tydelighet.

Noen mener at problemet «lengeværende barn» løses hvis sakene blir behandlet raskere. Jeg tror ikke det. I dag tar det halvannet til to år fra søknad til endelig avslag. Da er saken vurdert tre ganger – to ganger i Utlendingsdirektoratet og en gang i Utlendingsnemnda. Saksbehandlingstid er

viktig, og jeg håper og tror at vi skal redusere denne tiden. Men vil raskere avslag føre til at flere velger frivillig retur hvis de vet at de etter tre år vil få en oppholdstillatelse?

Det har kommet krav om at sakene må stilles i bero og vurderes på nytt. La meg da understreke det som burde være kjent, men som åpenbart ikke er det: Alle som har endelig avslag, kan fremme en omgjøringsbegjæring. Mange gjør det, og mange gjør det flere ganger. I veldig mange saker er oppholdsgrunnlaget vurdert både seks og syv ganger, og noen ganger flere.

Som jeg har sagt flere ganger den siste tiden, er jeg åpen for å diskutere justeringer. Jeg ser argumenter for å justere dagens regelverk, men det er også gode argumenter mot å gjøre det. Jeg vil advare mot en regel som sier at etter en bestemt tid i Norge får alle en oppholdstillatelse.

Regjeringen har varslet at vi vil legge fram en melding om barn på flukt før sommerferien, og dette står ved lag.

Presidenten: Det blir åpnet for replikkordskifte.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [15:08:30]: Det er i grunnen et forslag fra Venstre som gjør at jeg tar replikken.

Jeg vil stille et spørsmål til statsråden, for det er interessant hva regjeringen mener. Utgangspunktet er forslag nr. 9 fra Venstre. Mitt spørsmål er følgende: Hva mener statsråden – jeg gjentar hva mener statsråden – med begrepet «innvandringsregulerende hensyn»?

Statsråd Grete Faremo [15:09:15]: Det vurderes grundig på individuelt grunnlag om det foreligger grunnlag for beskyttelse og dermed opphold i Norge. Det kan også være humanitære årsaker som gir grunnlag for opphold. Vi har også snakket om hvor viktig det er at hensynet til barns situasjon tas med i denne vurderingen. Så er det likevel slik at det som kan betinge et avslag, kan være fundert i, som jeg nevnte, manglende opplysninger om identitet og nasjonalitet. Det kan være falsk dokumentasjon. Det kan også være unndragelse av å opprettholde en bopel eller et bosted og at man opptrer på skjult adresse. Det kan også være andre brudd på utlendingsloven eller straffeloven.

Trond Helleland (H) [15:10:27]: Mange av, eller alle, de sakene vi nå diskuterer, skyldes i veldig stor grad lang saksbehandling og i tillegg manglende etterlevelse av lovlig fattede vedtak.

I desember 2010 la Øystein Mæland fram en NOU om en mer effektiv saksbehandling i utlendingsforvaltningen. Den var ute på høring – i hvert fall i høst, og spørsmålet er: Jobbes det – parallelt med denne – for å få på plass en mer effektiv saksbehandling? Som statsråden selv pekte på, er det ofte seks og sju behandlinger av saker, og den tiden det tar å behandle dette, gjør at barn og andre blir en del av det norske samfunnet.

Det siste spørsmålet gjelder folk som faktisk har samarbeidet om retur, og som da har krav på å jobbe mens de venter på det. Har statsråden oversikt over hvor mange dette dreier seg om?

Statsråd Grete Faremo [15:11:28]: Det er riktig at Mæland-utvalgets innstilling har vært på høring, og vi jobber selvsagt med oppfølgingen av den i departementet.

I tilknytning til det spørsmålet vi har til behandling i dag, er det likevel slik at det som er helt sentralt, er å sikre god og grundig individuell saksbehandling, sikre at sakene håndteres på en effektiv måte både i UDI og UNE. Her er det gjort mye godt arbeid for å få ned saksbehandlingstiden. Så ligger det likevel, selvsagt, tunge forpliktelser på oss for å sikre at grunnlaget for retur er til stede. Vi må også åpne for omgjøringsbegjæringer, slik internasjonale konvensjoner og forpliktelser tilsier. Jeg er redd for at vi fortsatt vil sitte med en del av de samme utfordringene, men jeg håper at vi får til en vel så smidig løsning som den vi har i dag. Målet er selvsagt å kunne gi beskyttelse til dem som trenger det, og sikre at rammer for retur er som forutsatt.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [15:12:34]: Norske myndigheter har nå inngått en returavtale med Etiopia, et regime der menneskerettighetsutviklingen har gått fra vondt til verre. Vi vet også at etiopiske myndigheter har brukt store ressurser på å holde sine egne under oppsikt også i andre land, herunder Norge.

Den 15. mars åpnet regjeringen for å tvangsreturnere etiopiske flyktninger til Etiopia. Kan justisministeren garantere at mennesker som tvangsreturneres til Etiopia, ikke blir utsatt for forfølgelse, fengsling og tortur?

Statsråd Grete Faremo [15:13:32]: Det er riktig at vi har fått på plass en returavtale med Etiopia, og den løper nå som forutsatt. Det er også slik at det nå har tegnet seg noe mer enn 50 personer for frivillig assistert retur, og det gir også et godt grunnlag for reetablering av deres liv i landet de kommer fra.

Vi har returavtaler med land hvor situasjonen absolutt ikke på alle måter er som den burde være. Regimet i Etiopia har vi snakket om før. Vårt mål er å sikre at disse returavtalene fungerer etter hensikten. Så er det likevel slik, som jeg også har sagt, at vi har begrensede muligheter for å følge opp situasjonen etter hjemkomst. Det handler selvsagt om at norske myndigheter ikke har fullmakt til å gjøre tiltak på fremmed jord, og heller ikke at vi ser hvem som i så fall skulle ha løst en slik oppgave på en god måte.

Trine Skei Grande (V) [15:14:55]: De forslagene som Venstre legger fram i dag, er lover og regler som den borgerlige regjeringa i Sverige forvalter. Men Arbeiderpartiet legger seg på ytterste høyre fløy, europeisk, på en rekke områder når det gjelder innvandringspolitikken – eller for å sitere Arne Strand i Dagsavisen:

«Ap er derimot blitt drevet til høyre av Frps retorikk og spill på folks innvandringsfrykt. Etter hvert som Frp vokste på meningsmålingene og gjorde det bra ved valgene, har Ap ikke bare skiftet retorikk, men også politikk. Resultatet er blitt at Ap har havnet til høyre for Høyre i asylpolitikken. Arbeiderpartiet har dratt den rødgrønne regjeringen langt over mot høyresiden.»

Hvordan føles det å være justisminister og forvalte en politikk som gjør at Norge blir plassert bortenfor ytterste høyre fløy i europeisk innvandringspolitikk?

Statsråd Grete Faremo [15:15:48]: Jeg går ut fra at representanten Skei Grande har gått tilbake og analysert hvordan utviklingen var i de årene da Venstre satt i regjering. Under Bondevik I-regjeringen gikk tallene fra 1997 og fram til 2002 radikalt opp. Vi hadde det høyeste tallet noensinne i 2002, snaue 17 500. Da strammet den regjeringen som Venstre var med i, inn. Hvis vi også ser på hvordan det tidsvinduet som ble åpnet for barn høsten 2004, fungerte – etter min oppfatning grunnleggende urettferdig – vil jeg advare mot å tro at man sitter med en fasit på både hvor gjerdestolpene skal stå, og hvordan det er mulig på en rettferdig måte å praktisere en asyl- og innvandringspolitikk hvor man så å si flytter stolpene på dato.

Jeg sier ikke at dette området er lett å forvalte, men vi skylder ikke minst barna å finne gode, robuste, varige løsninger.

Presidenten: Replikskordskiftet er over.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Håkon Haugli (A) [15:17:15]: For et år siden besøkte kommunalkomiteen et senter for foreldreløse barn i flyktningleiren Shatila i Beirut. Vi møtte barn født som fjerdegenerasjons flyktninger: statsløse, uten tilhørighet til det samfunn de vokser opp i, prisgitt FNs hjelpearbeid og uten reell mulighet til bosetting i et nytt land. Barna hadde malt et norsk flagg på det ene kinnet og et palestinsk på det andre, og ønsket oss velkommen på norsk. Nøden og desperasjonen gjorde inntrykk. Når vi i dag diskuterer asylpolitikk, er det viktig å huske på at det dreier seg om mennesker – om de menneskene vi ser, men også om de menneskene vi ikke ser. Barna i Shatila er blant de av verdens millioner flyktninger vi oftest ikke ser.

Alle som risikerer forfølgelse, tortur eller umenneskelig behandling, har rett til opphold i Norge. Av de 9 000 menneskene som søkte asyl i fjor, fikk ca. halvparten bli. Vi har grunn til å være stolte av at vi er blant landene i Europa som gir beskyttelse til flest i forhold til folketallet.

UDI og UNE fatter vedtak etter en rettssikker, grundig og individuell vurdering, basert på regler gitt av Stortinget. Et vedtak kan virke stivbeint, ja nærmest uforståelig, når f.eks. en sympatisk familie får avslag. Men uansett hvordan reglene utformes, vil noen få nei og noen få ja.

Forslaget om en såkalt regulariseringsordning fikk ingen støtte i kommunalkomiteen, det er bra. For hva skal vi med lovgivning om vi med jevne mellomrom sier at vi ikke kan leve med konsekvensene? Hva skal vi med fagmyndigheter om vi systematisk setter vurderingene til side? Og hvorfor ha individuelle vurderinger om de kan settes til side av dem som ikke liker konklusjonen?

Vi angripes i dag fra Fremskrittspartiet for ikke å være konsekvente nok, fra Venstre for å være for høyreorientert, og fra Høyre fordi regjeringspartiene angivelig spriker. Det er vanskelig å se for seg hvordan

disse tre partiene skal finne sammen om en asylpolitikk.

Regjeringen har varslet stortingsmeldingen om barn på flukt. Debatten går, og i Arbeiderpartiet ser vi argumenter for justeringer. Samtidig er det gode argumenter imot justeringer. Vi er imidlertid helt enige om at hensynet til barn må veie tungt. Det kan ikke være helt avgjørende. Da lager vi et regelverk som innebærer at voksne som oppholder seg lenge nok i Norge i strid med vedtak, får opphold om de har eller får barn. Det er ingen tjent med. Det som på kort sikt framstår som det humane og rettferdige, kan på lengre sikt vise seg å være det stikk motsatte.

Regler kan og må diskuteres. Det som ikke kan være tema for diskusjonen, er om vi skal ha regler, eller om regler skal følges. Et ja til opphold er et ja, men et nei må også være et nei – så lett og så vanskelig.

Per Sandberg (FrP) [15:20:15]: Jeg takker statsråden for et glimrende innlegg, som faktisk peker på det som flere burde vært opptatt av: å se litt på historiebiter. I siste innlegg var man inne på det. Det som i utgangspunktet virker å være human, det som blir påpekt å være en human innvandrings- og integreringspolitikk, har slått feil. Det er akkurat det man diskuterer her i dag: resultatet av en innvandrings- og integreringspolitikk som det ble lagt grunnlag for under Bondevik I-regjeringen og justisminister Aure fra Kristelig Folkeparti. Her startet hele åpningen med hensyn til å vise verden et bilde av at Norge hadde åpnet dørene når det gjelder asyl og innvandring, noe som kulminerte med en rekord i 2002, med nesten 18 000 asylsøkere. Det er det man faktisk har oppdaget nå, at denne politikken rett og slett ikke har vært human, men inhuman. Derfor er det sterkt forståelig at mange nå reagerer på at barn er satt i en slik situasjon av flertallet i denne salen at det er direkte umenneskelig. For å rette opp denne inhumane politikken som flertallet i denne salen har stått for, blir spørsmålet: Skal man da begynne å gi amnesti?

Som statsråden var inne på, er det forsøkt i flere sammenhenger, i 1993, i 1997, i 2004 og i 2007, og det gir ingen resultater med hensyn til å redusere asyltilstrømmingen til Norge. Fortsatt er det stor tilstrømming.

Undertegnede – og justiskomiteen – var i Tyskland i forrige uke. Fra asylmyndighetene på flyplassen der fikk vi informasjon om at store grupper av asylsøkere som landet i Frankfurt, hadde Norge som mål. Det er jo det totale bildet av norsk innvandrings- og integreringspolitikk det må ses på også framover, for å redusere det bildet av at vi er så humane, og at vi er så snillistiske at vi gir over 50 pst. opphold i Norge. Det er det som trekker asylsøkere hit, og som setter barn i en slik situasjon, dessverre. Jeg mistenker ingen for å ha noe annet enn et engasjement for barn, det bør alle ha. Men jeg registrerer at SVs engasjement for barn her ikke teller så mye, når SV tar dissens på vikarbyrådirektiv, datalagringsdirektiv, postdirektiv og omdeling av brev under 50 gram f.eks. Da tar man dissens, men det makter man ikke å gjøre i denne saken, som nærmest skulle bekrefte at SV var så opptatt av barns situasjon.

Trond Helleland (H) [15:23:40]: Jeg antydet i mitt første innlegg at det var en viss splittelse internt i regjeringspartiene, i og med at det kun er avlevert en merknad, nemlig at regjeringens politikk står fast, at Soria Moriaerklæringen er der fortsatt.

Etter å ha hørt debatten så langt må jeg vel si at jeg fortsatt sitter med det inntrykket at det er litt sprikende staur. Men jeg skal ikke legge skjul på – som Håkon Haugli sier – at det er betydelige utfordringer også i opposisjonen i forhold til å være enige om prinsippene her. Men nå er det faktisk slik at det er regjeringen som styrer, og det er regjeringen som legger fram saker for denne sal. Nå synes jeg egentlig at den største nyheten vi har fått i dag, er at justisministeren uttrykkelig har fastslått fra denne talerstol at meldingen om barn på flukt kommer før sommerferien. Vi behandlet altså en sak fra Venstre 29. mars i fjor, og da var – jeg holdt på å si – hovedforsvarslinjen til regjeringspartiene at ja, det kommer snart en melding om barn på flukt. Snart er det gått ett år, et nytt Dokument 8-forslag er presentert, og nå får vi i hvert fall en bekreftelse på dette. Nå har jeg hørt statsråder før si fra denne talerstol at det kommer før ferien. Navarsete gjorde det noen ganger om stat- og kommunemeldingen. Den kom da ett år etterpå. Men jeg håper at justisministeren er mer ordholden.

Så var det Lise Christoffersen som mente at Trond Helleland og Erna Solberg var uenige, så det var splittelse også i Høyre. Nei, overhodet ikke, vi har begge sagt at vi forutsetter at alle saker der barn er involvert, blir behandlet individuelt, at det blir lagt vekt på den bestemmelsen som sier at det skal tas særlig hensyn til barns tilknytning til riket, og hvis det ikke er gjort en slik vurdering, må Utlendingsnemnda selvsagt foreta en ny vurdering. Det er selvsagt.

Når det gjelder Venstres forslag som er fremmet i dag, vil som sagt – som jeg rakk å si i en bisetning – Høyre støtte forslag nr. 9. Det tror jeg også kan være nødvendig etter å ha hørt justisministeren. Det er naturligvis litt vanskelig å svare på hva som er «innvandringsregulerende hensyn» i en replikk på 1 minutt, men det kunne vært nyttig for Stortinget å få det mer konkretisert, f.eks. da i stortingsmeldingen om barn på flukt.

Høyre ønsker ikke å gi et generelt amnesti, vi ønsker ikke å innføre et tidsavgrenset opphold, eller at du får opphold hvis du har sittet lenge nok. Vi ønsker at vi får en mer effektiv saksbehandling. Det mest inhumane er å la folk sitte i mottak, eller at de sitter uten å ville reise hjem igjen i årevis, fordi de venter at Stortinget til slutt skal gripe inn og gi amnesti. Det er inhuman politikk, og det håper jeg at denne sal ikke begir seg inn på.

Hilde Magnusson (A) [15:26:47]: Norge er verdens beste land å bo i. Hvem vil ikke la barna sine vokse opp her? Vi som foreldre ønsker alt godt for barna våre, og i Norge har vi muligheten til det. Her har vi barnehage, skole, høyere utdanning og mulighet for en framtid med jobb og familie. I dag blir vi fem millioner nordmenn, og vi har plass til flere.

Jeg var med representanten Håkon Haugli og resten av komiteen og besøkte flyktningleirer i både Jordan, Syria og

Libanon. Jeg har sett hvor kummerlig de har det, og det er svært små framtidshåp når du er en jente på seks år og er fjerde generasjon flyktning i flyktningleiren Shatila i Beirut. Jeg ønsker derfor at Norge skal bestrebe seg på å ta imot flere kvoteflyktninger enn rundt de 1 100 som vi tar imot i dag.

Mennesker kommer til Norge og søker asyl. De som har krav på beskyttelse, skal få opphold. De som ikke frykter for sine liv i hjemlandene, eller som ikke oppfyller vilkårene for å få opphold på humanitært grunnlag, må reise hjem. Slik er det, og slik må det være for ikke å undergrave asylinstituttet og dem som virkelig trenger vår beskyttelse. Det er svært viktig at de som søker asyl i Norge, får en rask – men god – saksbehandling. Dette gjelder særlig i saker hvor barn er involvert. Skal UDI få til en rask saksbehandling, er det selvsagt et pluss at de som søker asyl, er behjelpelig med å dokumentere hvem de er. Det er dessverre ikke alltid tilfellet at de som søker om asyl, gjør det, eller har ID-papirer. Det forlenger selvsagt saksbehandlingstiden. Regjeringen har derfor jobbet for å bygge opp en enhet som skal hjelpe staten med å fastslå ID på asylsøkere og verifisere dokumenter i saken, Nasjonalt identitets- og dokumentasjonssenter. Dette er et konkret tiltak som vil bedre rettssikkerheten og bidra til en raskere saksbehandling.

Nå kommer stortingsmeldingen om barn på flukt til Stortinget, og da er det viktig at vi som politikere ser på helheten, tar inn over oss og legger vekt på at asylpolitikken skal ha barns situasjon som ett av sine hovedpunkter, at barns beste skal være vektlagt, og at vi får en politikk som står seg over tid, for det som er blitt referert fra talerstolen her de tidligere gangene det er gitt amnesti, er at det ikke hjelper de barna som ikke er kommet til Norge ennå. Vi kan få en situasjon der flere hundre barn sitter i mottak og ikke har en bra framtid, og at saken ikke er avklart. Når vi får stortingsmeldingen til behandling her, må vi jobbe med å legge til rette for at barns beste blir vektlagt i asylpolitikken.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [15:29:46]: Vi i Senterpartiet har hatt et engasjement i denne typen saker i mange, mange år. I 2004 fremmet tidligere stortingsrepresentant Rune Skjælaaen og Magnhild Meltveit Kleppa et forslag sammen med to representanter fra SV om å innføre et amnesti for barn som hadde vært i Norge lenger enn i tre år. Det ble da løftet fram i debatten at dette skulle være et engangstilfelle, at man etterpå skulle rydde opp slik at det ikke skulle komme liknende tilfeller igjen. Dessverre har historien vist oss at det har kommet liknende tilfeller igjen.

Så fremmet Bjørg Tørresdal og Jon Lilletun et Dokument nr. 8-forslag høsten 2005. Jeg var så heldig å være saksordfører under Dag Terje Andersens myndige ledelse av komiteen. Vi behandlet saken 14. juni 2006 her i salen. Det som da var intensjonen til stortingsflertallet – et bredt flertall som også involverte Kristelig Folkeparti og Venstre – var at vi skulle lage en varig endring, i motsetning til det som skjedde i 2004, som var en engangsendring for de barna som hadde fått avslag før 1. juli 2003. Men i 2006 ønsket vi å lage en varig endring som skulle stå

seg framover. Regjeringen svarte med sin forskriftsendring i juli 2007. Takket være den endringen som da skjedde, fikk – hvis jeg ikke husker helt feil – 900 personer opphold. Og den endringen står fortsatt. Det er en varig endring, og det er det vi må få til i asylpolitikken – en forutsigbar og varig politikk, der vi justerer kursen. Det gjorde vi i 2007, og vi, regjeringspartiene sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre, svekket også kravene til opphold på humanitært grunnlag fra «særlig sterke menneskelige hensyn» til «sterke menneskelige hensyn». Jeg er veldig fornøyd med det vi gjorde. Vi skulle altså ta sterkere hensyn til barn, og vi ønsket å ha en varig endring. Vi gjorde også to, tre andre endringer i den forskriften med bakgrunn i det Dokument nr. 8-forslaget.

Derfor er Senterpartiet skeptisk til det forslaget som foreligger fra Venstre i dag, om at vi skal ha en generell regel på tre år. Vi mener at en sånn type treårsregel vil slå for tilfeldig ut. Vi mener at vi må ha et sterkt og godt lovverk som fanger opp barns situasjon i lovverket, og vi gjorde det i forskriftsendringer, og vi gjorde det i forslag til ny utlendingslov i forrige periode. Hvis man ser at det er ting i dagens lovverk man ikke er fornøyd med, så må man justere det, stramme det opp, men vi ønsker ikke en treårsregel, for vi er redd for at det gir feil incentiv, og at det dermed over tid blir flere barn i mottak, ikke færre barn i mottak. Vi mener at de endringene som vi sto i spissen for i forrige periode, var av det gode for barnefamilier, og at det sikret barns rettigheter bedre enn det som var situasjonen før vi overtok.

Noe av det mest gledelige i forhold til da vi hadde debatten sist, i 2006, er at saksbehandlingstiden har gått så mye ned. Et hovedpoeng da var nemlig raskere saksbehandlingstid, å styrke barns rettsvern og i tillegg raskere bosetting av barn i mottak og selvfølgelig også raskere retur.

Ingalill Olsen (A) [15:33:17]: La meg først uttrykke forståelse for engasjementet i disse sakene. Ja, det kan være vanskelig å håndheve loven når hver enkelt sak fremstilles som en hårdhertet handling mot barn.

Norge er lik andre land forpliktet gjennom folkeretten til å hjelpe folk som trenger beskyttelse fra forfølgelse i hjemlandet. Dessverre er det for mange mennesker som må ty til flukt i verden i dag. Globalt anslås det at over 200 millioner regnes som migranter. Vi lever etter hvert i en tid med mindre konflikter og fredeligere tider, og det burde derfor være håp om at antall flyktninger vil gå ned, og at flest mulig land utvikler mer stabile forhold og demokrati for all verdens innbyggere.

Jeg er trygg på at regjeringen fører en konsekvent, rettferdig og rettssikker flyktning- og asylpolitikk. Norge får de beste skussmål av UNCHR for behandlingen av asylsaker. Norge som rettsstat bruker, i motsetning til mange andre land, både ressurser og mye kompetanse for å håndheve en lov som åpner for bruk av skjønn. Alle saker hvor barn er involvert, er vurdert, og det er ikke funnet grunn til å gi beskyttelse til disse etter en helhetlig vurdering. Det at asylsøkere har eller får barn, er ikke oppholdsgrunn i seg selv. Asyl gis på bakgrunn av behovet for beskyttelse. Alle

saker prøves og vurderes ut fra disse forhold. Norge ga i fjor opphold til 52 pst. av de 9 053 som søkte og påberopte seg behov for beskyttelse.

Det er utfordrende å registrere at mange ikke reiser etter å ha fått endelig avslag. Mange omtaler disse som «papirløse», men det er ikke et riktig begrep, fordi de er ikke uten papirer. Alle som har fått sine søknader og ankesaker behandlet med negativt utfall, er pliktig til å reise hjem, selv om de ikke ønsker det. Derfor er forslagene fra opposisjonen i dag inkonsekvent all den tid de undergraver håndhevelsen av norsk lov, vedtatt i denne sal. Det er for meg litt underlig å registrere at Fremskrittspartiets talsperson, Morten Ørsal Johansen, vingler fram og tilbake i disse spørsmålene i ulike medieutspill. Dagens asylpolitikk må ikke undergraves ved å kreve enda flere runder med behandling av disse sakene.

Jeg er glad for at regjeringen har prioritert returpolitikken og bistått mange mennesker til å reetablere seg i sine hjemland med gode støtteordninger. Bare nå er det kommet på plass hele 28 returavtaler, og mange reiser frivillig, noe som er svært positivt.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [15:36:34]: Aller først en liten svispptur innom representanten Trygve Slagsvold Vedums innlegg, hvor han uttrykte at han var meget godt fornøyd med de endringene som ble gjort i 2007, hvor det ble presisert at barns beste skal ivaretas. Ja, faktisk så er lovverket bra! Lovverket er bra. Det som ble vedtatt i 2007, er bra. Problemet er at praksisen som føres, ikke er i henhold til det som ble vedtatt i Stortinget i 2007. Og når regjeringen ikke gjør noen ting i forhold til praksisen, er det ikke rart at vi har de debattene vi har, og at det kommer slike forslag som vi behandler i dag. Loven er i utgangspunktet god, men praksisen har endret seg. Dette er en bekymring som Kristelig Folkeparti har hatt over lengre tid.

I sitt innlegg sier justisministeren at hun kan være åpen for justeringer. Det er kanskje det første positive signalet som er kommet så langt både i det offentlige ordskiftet, i mediedebatten der ute, og her. Det gir håp om at det kanskje kan komme noen justeringer som gjør at vi ivaretar barn på en bedre måte enn det vi gjør i dag. Mitt spørsmål blir allikevel stående: Hvorfor i all verdens rike kan vi ikke stille saker i bero når det gjelder lengeventende barn, til vi har fått behandlet stortingsmeldingen om barn på flukt og sett på hva slags justeringer justisministeren kunne tenke seg?

På mitt spørsmål om Etiopia, om justisministeren kan garantere at de som blir tvangsreturnert til Etiopia, ikke blir utsatt for forfølgelse, fengsling og tortur, svarer hun at norske myndigheter har få muligheter til å drive den type undersøkelse på fremmed jord. Ja, men det gjelder ikke bare norske myndigheter – også menneskerettighetsorganisasjoner i Etiopia begynner å slite. Det skal vi ta inn over oss når vi nå har inngått en returavtale med et regime, som jeg sa i sted, hvor menneskerettighetsutviklingen har gått fra vondt til verre.

Til Venstres forslag: Jeg sa i mitt forrige innlegg at vi kommer til å støtte dem. Jeg ser problemet med å sette tre år som en slags magisk grense – det kan faktisk være

barn som er godt integrert, som har vært her kortere enn tre år – men jeg ser behovet for at vi må sette foten ned og begynne et sted, slik man har gjort i Sverige.

Når det gjelder helsehjelp, er det sagt at det er ivaretatt. Vel – innenfor psykisk helsevern er det store utfordringer.

Lise Christoffersen (A) [15:39:56]: Bare noen kommentarer. Det er tydelig at jeg har gjort meg skyldig i en misforståelse om situasjonen i Høyre. Det er ikke splittelse i Høyre. Det er ikke Erna Solberg som er uenig med Trond Helleland, men det er Erna Solberg som ikke er helt enig med seg selv. Jeg leste nemlig på nettet rett før jeg gikk inn i salen at Erna Solberg er helt enig med Jens Stoltenberg i disse spørsmålene. Da er det oppklart.

Når det gjelder Kristelig Folkeparti – og jeg refererer til det første innlegget – snakkes det her som om barns beste ikke tillegges vekt i det hele tatt i disse sakene, og det stemmer jo ikke. Det er jo sånn at en først vurderer om det er grunnlag for beskyttelse. Hvis ja, så får man opphold, og saken er for så vidt grei. Så er det de sakene hvor en ikke har behov for beskyttelse, men hvor det til tross for et nei blir gjort en ny vurdering for å se om det er grunnlag for opphold ut fra sterke menneskelige hensyn. Da skal barns beste – og det er det også – være et grunnleggende prinsipp i behandlingen. Man tar hensyn til barnets alder, hvor lenge barnet har vært i Norge, en tar hensyn til språk, kultur, om det er et barn som er spesielt sårbart, f.eks. nedsatt funksjonsevne, hvor lenge det er siden barnet har vært i sitt opprinnelige hjemland eller i foreldrenes hjemland – hvis vedkommende barn overhodet har vært der – og så kan altså innvandringspolitiske hensyn tillegges vekt. Da er jo spørsmålet om et ja i den konkrete saken vil kunne føre til – ut fra likhetsprinsippet – at flere må få bli, eller at flere kommer. Hvis ja på det spørsmålet, kan det til en viss grad trumfe de spørsmålene som er stilt, med utgangspunkt i barns beste, i første runde – det *kan*. Det er innvandringspolitiske hensyn. Hva det er, er for øvrig ellers beskrevet ganske godt i Ot.prp. nr. 75 for 2006–2007, så man kan lese om det der.

Det er sånn at flere voksne med barn enn voksne uten barn får opphold med utgangspunkt i sterke menneskelige hensyn. Det betyr jo at barns beste blir tillagt vekt. Men det kan være vanskelig å lese vektingen mellom de forskjellige hensynene ut av enkeltsaker. Meldingen kommer derfor til å svare på hvordan Stortingets forutsetninger om økt vekt på barns beste har blitt ivaretatt etter at ny utlendingslov trådte i kraft. Jeg føler i hvert fall – med mitt kjennskap til disse sakene – at jeg ikke helt klarer å svare på det spørsmålet, og da lurte jeg litt på hvordan Kristelig Folkeparti kan være så sikre på at det har gått den andre veien.

Jeg ser at tiden løper ut for dette treminuttersinnlegget. Jeg tegner meg til et ettminuttsinnlegg, for jeg har et spørsmål til Venstre.

Dagfinn Høybråten (KrF) [15:43:08]: Justisministeren har varslet at meldingen om barn på flukt kommer til sommeren. I debatten har justisministeren avvist å stille saker i bero i påvente av denne meldingen. Hun har etterlatt et inntrykk av at det ikke er nødven-

dig fordi man kan ikke forvente store endringer i politikken.

Jeg har lyst til å minne om at sist gang det skjedde endringer i politikken på dette området, som representanten Slagsvold Vedum var inne på, skjedde altså det her i Stortinget. Vi hadde den rød-grønne flertallsregjeringen, men det var i Stortinget, i et samarbeid mellom Kristelig Folkeparti, regjeringspartiene og Venstre, man ble enig om det som nå er utlendingsloven med forskrifter, og som stiller krav om at man ved vurdering av sterke menneskelige hensyn skal foreta en selvstendig behandling basert på barnas beste. Opphold kan gis dersom barnet har opparbeidet sterk tilknytning til riket som følge av lang botid.

Jeg tror det er klokt av justisministeren å holde mulighetene åpne for, selv om regjeringen kanskje ikke har planer om å justere politikken, at Stortinget ønsker å behandle meldingen og forholde seg til de opplysninger som regjeringen legger fram, og drøfte om det er behov for å innskjerpe den politikken et flertall på Stortinget har fastlagt. Det er Stortingets suverene rett, og derfor kan man ikke forskuttere behandlingen her i Stortinget, hvis statsråden på noen måte har hatt en intensjon om det. Det håper jeg ikke var tilfellet.

Det var representanten Jon Lilletun som sammen med Bjørg Tørresdal reiste denne saken – en av de siste han reiste – i Stortinget, og det er veldig viktig for Kristelig Folkeparti at denne politikken blir gjennomført i praksis. Når vi er i tvil om dette, er det jo fordi det er mange eksempler på at barn med lang botid og sterk tilknytning til riket ikke får bli. Systematikken i dette bildet får regjeringen full anledning til å legge fram for Stortinget i meldingen. Da får Stortinget ta stilling til det hovedspørsmålet som her ligger.

Det som er helt avgjørende for Kristelig Folkeparti, er at vi står fast ved de forpliktelser som Norge har – i sin egen lovgivning, i FNs konvensjon om barns rettigheter. Det å leve med en mangeårig, uavklart situasjon rammer barn og unge sterkt. Barn i mottak blir frarøvet muligheten til å ha en barndom når asylprosessen tar lang tid. Dette må vi forsikre oss om ikke får lov til å fortsette, på tross av den politikkendringen som Stortinget foretok i 2006.

Heikki Holmås (SV) [15:46:28]: Det har vært en god debatt, som har belyst saken på flere forskjellige punkter. Jeg tenkte bare jeg skulle presisere noe av det som alle som står på en rettssikker asylpolitikk, mener skal være grunnleggende prinsipper.

Det ene er at alle mennesker har rett til å få behandlet sin asylsøknad. Det skal være sånn at folk som får opphold, får muligheten til å bosette seg og bo i en kommune. Folk som får avslag, skal reise hjem, enten frivillig eller gjennom retur ved norske myndigheter. Det er helt riktig at en av de tingene som har vært veldig positivt den siste tiden, har vært at vi har fått igjennom at flere mennesker reiser fra Norge, enten ved at vi sender dem ut, eller – aller helst – ved at de reiser frivillig. Vi har – som justisministeren var inne på – sagt veldig tydelig at her har vi hatt en positiv utvikling.

Det andre er at vi har rask saksbehandlingstid. Det tje-

ner alle på. Enten en skal få opphold eller skal få avslag, er det i både barns og voksnes interesse at de som får avslag, og skal ha avslag, får det raskt. Det å ha søkt om beskyttelse i et land og oppleve å bli sittende lenge er uansett tap av tid i et menneskes liv. Og det er mange mennesker som har mistet mye tid. Vi har også på dette området sørget for at vi har fått raskere saksbehandlingstid.

Det siste gjelder barn. Det er et grunnleggende prinsipp vi har, som gjelder både i barnekonvensjonen og i det som Stortinget vedtok, og som ble lagt til grunn i utlendingsloven, nemlig at barn ikke skal stilles ansvarlig for foreldrenes valg. Det er barna vi som stat skal ta hensyn til – vi skal ta hensyn til barna. Hensynet til barnets beste skal være et grunnleggende hensyn. Det legger vi til grunn når vi har barnevernssaker. Foreldre tar mange gale valg. Likevel sier vi at da griper vi inn som stat og sørger for å ta mest hensyn til barna. Det er det vi må gjøre også i de saker der foreldre velger å la være å returnere til land og vi som norsk stat ikke er i stand til å sende dem ut. Dette har lenge gjeldt land som Etiopia, men også land som Eritrea, som regnes som et av verdens aller verste diktaturer. Dit får vi ikke sendt voksne. Vi får følgelig ikke returnert folk, og det skaper en situasjon der barnefamilier blir sittende her lenge. Så kan vi si at vi vil at foreldrene skal reise ut, og det mener jeg – det sier vi, det sier den norske stat – og da skal de reise ut. Men når de ikke gjør det, må på et eller annet tidspunkt hensynet til barnet veie tyngre enn det at foreldrene tar gale valg. Det er dette vi diskuterer her i dag. Som justisministeren sier, vi skylder disse barna en god, robust og varig løsning. Det er jeg helt enig i.

Til slutt vil jeg bare si til Per Sandberg, som ønsker at vi skal ta dissens: Det å ta dissens er å slippe å ha hånden på rattet. Hvis vi skulle gjort det, hadde vi hatt like liten politisk innflytelse som Fremskrittspartiet. Og det har vi i SV ikke til hensikt å ha.

Presidenten: Geir Jørgen Bekkevold har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [15:49:52]: Representanten Lise Christoffersen stilte spørsmål om hvordan Kristelig Folkeparti kunne vite at barns hensyn ikke blir ivaretatt. Vel, ved å ha lest flere avslag på asylsøknader der lengeboende barn er involvert, og ved å lytte til organisasjoner som arbeider på dette feltet, er det inntrykket jeg har, at barns beste ikke blir ivaretatt, slik loven av 2007 forutsetter.

Flere avslag er som dette. Utlendingsnemnda legger etter dette til grunn at barna har opparbeidet seg tilknytning til riket, noe som skal tillegges særlig vekt ved vurderinger av om familien skal kunne gis oppholdstillatelse. Nemnda har likevel kommet til at innvanderregulerende hensyn må tillegges avgjørende vekt i denne saken. Dette er ikke et enkeltvedtak, dette har nesten blitt en gjennomgangstone.

Presidenten: Lise Christoffersen har hatt ordet to gan-

ger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Lise Christoffersen (A) [15:51:09]: Det er akkurat det som representanten Geir Jørgen Bekkevold tar opp her, som det er så viktig å få dokumentert kunnskap om, og ikke bare ha en følelse av. Dette er litt for viktig til bare å basere seg på hva en har en følelse av, er realitetene.

Men dette var egentlig til Venstre – jeg fikk ikke svar på spørsmålet om hva som skal skje med dem som ikke kommer seg gjennom Venstres overgangsvindu. Siden jeg ikke fikk svar på dette spørsmålet, har jeg et spørsmål til: Når Venstre foreslår at alle barnesaker som er over tre år gamle, skal stilles i bero, hvor mange av disse barna skal egentlig få bli? I henhold til Venstres mening skal alle få bli. Hvis ikke, hva skal på en måte være kriteriet for at noen får bli, og andre ikke? Er det ikke betenkelig å skape nye forhåpninger hos folk ett år til, et halvt år til – for så å si nei, du får ikke bli her likevel?

Statsråd Grete Faremo [15:52:24]: Jeg er opptatt av å få fram at hensynet til barn selvsagt veier tungt, men at det likevel dessverre ikke er slik at det alltid er avgjørende. Når jeg hører referansen til Bondevik-regjeringene, har jeg lyst til å si at etter året med topp i antall ankomster, drøye 17 400, kunne vi se året etter at det bare var 27 pst. av sakene som ga innvilgelse, året deretter 29 pst. Det betyr at det var hele 8 564 som fikk avslag samme året. Barneandelen har vært ganske konstant, nemlig 30 pst. Så realiteten er nok at med en innvilgelsesprosent på nå 52 og foregående år på mellom 40 og 50 kan likevel situasjonen være at det faktisk nå er flere barn som har fått opphold i Norge. Utlendingsforskriften ble endret med varig virkning våren 2007. Det er den som gjelder fortsatt.

Det grunnleggende er å sikre beskyttelse til dem som trenger det, sikre at de som har humanitære grunner for opphold, også får det. Og så er det det dilemmaet vi har når vi ikke gir opphold til alle: Hvordan håndterer vi dette vanskelige spørsmålet best for å sikre likebehandling, rettferdighet og forutsigbarhet, som kanskje også er noe av det viktigste for ikke å henge opp fristelser vi ikke klarer å levere på overfor de mange som skulle ønske for seg og sin familie et bedre liv, og kanskje også derfor søker om opphold i Norge?

Trine Skei Grande (V) [15:54:52]: Da vi behandlet saka i 2008, uttrykte Venstre en bekymring for at det regelverket som ble vedtatt da, bare var kosmetisk og ikke ville få de følgene som man snakket det opp til å få i denne salen. Det viste seg at vi fikk rett.

Det som bekymrer meg i denne debatten, er det lemfeldige forholdet man har til bruken av tall. På tv2.no sier NOAS om statsministerens framleggelse av tall at han «leker med tall uten empiri». Det er ikke noe grunnlag i tallene for at man vil få en bølge om man gjennomfører de lovendringene vi har foreslått. Som UNE-direktøren uttalte i Aftenposten i helga: Det er ingen grunn til å tro at noen får barn for å bli.

De bølgene man har hatt, og som statsråden viste til,

er så misvisende som det går an. Den første bølgen som kom da vi satt i regjering, var østeuropeere, som skulle ut i løpet av 24 timer. Vi innførte 24 timers saksbehandling og teltleir og rett ut og tilbake igjen. Det var den bølgen som kom. Den andre bølgen man snakker om, er fordi det er krig i verden. Da kom somaliere, da kom irakere, da kom afghanere. Det er på grunn av krigsbølgene. Det er mulig at denne salen har en litt oppskrudd holdning av hvor viktig man er i forhold til følgene det får rundt omkring i verden av det man vedtar. Men det er faktisk sånn at krig er den største grunnen til at folk havner på flukt. Det er mulig det er en stor overraskelse for denne salen, men sånn er det faktisk.

Så til overgangsvinduet. Vi vil ha et helhetlig reglement – vi vil ha et reglement som gjelder alle. Det er UNE som bestemmer hvem det er som skal inn, og hvem det er som skal ut, ikke vi. Men vi vil at det barnefaglige skal tillegges større vekt. Det har vi blitt nedstemt på gang på gang i denne salen. Vi vil ha regler som gjelder alle. Vi vil ikke gjøre sånn som regjeringa gjorde i Maria Amelie-saken, da det var et stort press der ute, det var én person som det var masse oppmerksomhet om – da endrer man reglene som gjelder for fire–fem eller kanskje seks. Vi vil ha regler som gjelder for alle, ikke for enkeltpersoner som er masse framme i media. Vi vil ha de samme reglene som man har i Sverige, der den borgerlige regjeringa gjennomfører akkurat det som vi ønsker. Det har ikke ført til noen bølge, det er ikke noe empirisk grunnlag for å påstå det.

Kanskje det jeg er mest skuffet over i debatten sånn som det er i dag, er Senterpartiets stortingsgruppe, som tydeligvis har dolket sin partileder i ryggen. Her syns jeg partilederen burde ha fått rett når hun har uttalt at sakene bør komme på vent til man får det nye regelverket. Jeg håper fortsatt at stortingsmeldinga vil by på noen endringer. Hvis ikke mener jeg at regjeringa tuller med parlamentet. Det bør ikke regjeringer gjøre.

Per Sandberg (FrP) [15:58:06] [15:58:06]: La meg først få lov til å si til representanten Skei Grande at jeg er uenig med Strand i Dagsavisen når han konkluderer med at Arbeiderpartiet har knyttet seg nesten til høyre for Fremskrittspartiet når det gjelder innvandrings- og integreringspolitikken. Der tror jeg Arbeiderpartiet har en lang vei å gå.

Det gjenspeiler også litt av debatten. For det er en viss forskjell på alle de andre partiene og Fremskrittspartiet i disse typer debatter. Når man sier at man enten ønsker amnesti eller ønsker varige endringer, blir resultatet det samme uansett hvilket vedtak man gjør: Man reduserer og svekker asylinstituttet slik at flere får opphold. Og når flere får opphold og asylinstituttet – det norske asylinstituttet – svekkes, må man ikke i dette hus tro at det ikke er et signal til alle de menneskene som er på flukt av ulike årsaker rundt omkring i verden, og derigjennom vil det bli enda mer trykk på norske grenser for å få asyl. Så uansett hva man måtte falle ned på, vil det etter min oppfatning og min erfaring i dette huset svekke asylinstituttet, slik at flere får opphold i Norge. Det er det som er en av de store utfordrin-

gene enten vi snakker om barn eller vi snakker om andre grupper.

Det er inhumant at 3 800 barn bor på mottak. Det er inhumant at det per 31. desember bor nesten 16 000 mennesker på norske asylmottak. Det er også helt uansvarlig at vi har 18 000 mennesker som oppholder seg her illegalt. Men da må det kanskje komme noen innrømmelser fra dem som har hatt politisk vilje til det og et ønske om at sånn skal det være. Det er altså slik at det store flertallet i denne salen har stått samlet om de overliggende linjene i norsk asyl- og integreringspolitikk. Da er det rart at man er så uenig nå, når man innser realitetene og konsekvensene av sin egen politikk. Det er kun det som er realiteten.

Det var ikke min intensjon å provosere Heikki Holmås. Jeg tror 100 pst. på Heikki Holmås' og SVs engasjement, men det ville blitt desto verre, og vi ville hatt større utfordringer og enda flere barn i denne situasjonen hvis SVs innvandringspolitikk hadde blitt vedtatt i sin helhet.

Poenget er at vi må slutte å gi flere og flere falske forhåpninger om at de på et eller annet tidspunkt vil få lov til å bo i dette landet. Det er det som er de store utfordringene, og derfor burde det kanskje komme noen flere innrømmelser enn det som nå kommer.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [16:01:08]: Representanten Trine Skei Grande ble ivrig i sitt innlegg og kom med diverse beskyldninger. Det er ingen tvil om at Senterpartiet har hatt en lang linje i spørsmålet om barns situasjon i norsk utlendingsforvaltning – vi har en lang historie. Det var Senterpartiet, sammen med SV, som sto bak et Dokument nr. 8-forslag i 2004, for vi ønsket å rydde opp. Det var intensjonen til Stortinget at nå skal vi rydde opp, nå skal vi få fortgang i saksbehandlingen, nå skal vi ikke komme opp i denne type situasjoner igjen. Men dessverre gjorde vi det.

Neste gang vi hadde denne type stor sak til behandling i Stortinget, hadde vi erfart at det å gi ensidig amnesti på et visst tidspunkt ikke var noen varig, god løsning. Derfor var vi opptatt av – da jeg fikk saksordførerskapet til denne saken som Bjørg Tørresdal og Jon Lilletun fremmet – å lage en varig endring i utlendingspolitikken som skulle skape forutsigbarhet for barnefamilier og likebehandling.

Venstre – hvis vi går tilbake til debatten om den endringen vi gjorde i utlendingsforskriften – stilte seg fullt og helt bak den innstillingen. Det var André N. Skjelstad som hadde ordet for Venstre i den debatten, og han støttet opp om de endringene som det da ble lagt opp til. Den endringen står fortsatt.

Så må vi kunne diskutere her i stortingssalen: Er det nå noen justeringer? Er det noen argumenter som taler for det i dag? Er det argumenter som taler imot det? Den debatten må vi gå inn i, for dette er et område som er så viktig at vi hele tiden må diskutere tidligere vedtatt politikk som Venstre, Kristelig Folkeparti, Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV har stått sammen om, og som har gitt en varig endring. Erfaringene fra 2004 er grunnen til at vi ikke stemmer for forslaget til Venstre i dag om å lage en generell regel: Hvis man har vært her i tre år, så skal man få bli. Vi mener at det slår for tilfeldig ut, og at erfaringene

fra 2004 ikke er gode. Erfaringene fra 2007 er mye bedre. Vi laget varige, forutsigbare og gode endringer, og så må man eventuelt diskutere om man skal gjøre justeringer der. Men vi mener at hovedlinjen bør være den som vi la oss på da vi behandlet Dokument nr. 8-forslaget fra Lilletun og Tørresdal.

Per-Kristian Foss hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Representanten Heikki Holmås har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Heikki Holmås (SV) [16:03:41]: Tre momenter vil jeg ta opp helt på slutten av debatten. Det ene er det enkle og litt spesielle ved at Fremskrittspartiet nå tar til orde for, slik som Per Sandberg gjør, at det er «inhumant» at det bor 3 800 barn i asylmottak. Det er «inhumant» at det bor 16 000 mennesker i asylmottak, og så vil han fengsle dem i stedet – ved å putte dem i lukkede mottak. Det er unektelig litt spesielt å høre på dette.

Det andre jeg vil si, er at vi har hatt en stor og bred diskusjon der mange har hevdet at norsk asylpolitikk – Fremskrittspartiet har hevdet at norsk asylpolitikk befinner seg i den ene enden av skalaen – er veldig åpen og veldig liberal. Det er ikke riktig. Hvis man går inn og ser på dette i sammenlignbare land – som regjeringen sier i regjeringserklæringen at den ønsker vi skal gjøre – ligger vi noen ganger på en litt mer liberal, eller litt mer human linje, mens i andre sammenhenger er vi strengere. Derfor er dette noe vi må bruke som politikk, også for å dreie politikken vår i en mer human retning i noen sammenhenger. Vi mener at det er nødvendig i forhold til barn.

Presidenten: Representanten Per Sandberg har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Per Sandberg (FrP) [16:05:06]: En kort merknad:

Det eneste jeg ønsker å si, er at representanten Heikki Holmås ikke på noen måte har grunnlag for å påstå at Fremskrittspartiet vil ønske å fengsle noen som helst. Det er en usaklig kommentar.

Resultatet hadde vært helt annerledes hvis Fremskrittspartiet hadde fått styre norsk asyl- og integreringspolitikk gjennom de ti siste årene. Da hadde vi ikke hatt over 3 000 barn i norske mottak, og vi hadde ikke hatt 16 000 mennesker som hadde bodd i norske mottak. Da hadde de sannsynligvis vært sendt ut, ved mer aktiv saksbehandling osv. Men at enkelte asylsøkere burde sitte i lukkede mottak, er en realitet. Det burde det absolutt vært større grunnlag for, slik man gjør det i resten av Europa for øyeblikket.

Presidenten: Presidenten kan ikke se at Heikki Holmås, etter å ha hatt ordet to ganger og fått ordet til en kort merknad, har adgang til flere innlegg i debatten.

Heikki Holmås (SV) [16:06:01] (fra salen): Sandberg kalte innlegget mitt «usaklig».

Presidenten: Det er lov.

Heikki Holmås (SV) [16:06:07] (fra salen): Jeg ønsker ordet til en åpenbar misforståelse.

Presidenten: Presidenten tviler på at oppklaringen bidrar til det, men reglementet er at det ikke er flere anledninger etter tre innlegg i debatten. Det fins sikkert andre muligheter.

Flere har ikke bedt om ordet i sak nr. 5.

S a k n r. 6 [16:06:25]

Innstilling fra næringskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Harald T. Nesvik, Per Roar Bredvold, Torgeir Trældal og Åge Starheim om endring av bostedskravet i fiskeriforbudsloven (Innst. 161 S (2011–2012), jf. Dokument 8:19 S (2011–2012))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Frank Bakke-Jensen (H) [16:07:33] (ordfører for saken): Først må jeg få rette en klage til saksordføreren, for i avgitt innstilling er Høyre kommet med i komiteens flertall samtidig som vi er kommet med i merknadene til Fremskrittspartiet. Det skal være slik at vi er med på merknadene sammen med Fremskrittspartiet og ute av merknadene til komiteens flertall. Det gjør også at saken framstår som litt ryddigere på papiret. Saksordføreren har tatt kritikken, og beklager det sterkt!

Saken omhandler lov om forbud mot at utlendinger driver fiske mv. i Norges territorialfarvann. Som et hevdvunnet prinsipp er det slik at retten til å drive fiske i utgangspunktet skal tilhøre kystbefolkningen, og derfor har man regulert seg fram til en minnelig ordening på forskjellig vis. Man bruker bl.a. deltakerloven, man bruker andre lover for å sikre denne retten. Det er slik i dag at 50 pst. av mannskapet skal være bosatt i en kystkommune eller i en nabokommune til en kystkommune.

Forslagsstillerne er av den oppfatning at dagens lovbestemmelse forskjellsbehandler norske borgere, da det faktisk kan tenkes at en fra Røros kunne se anledningen til å bli fisker og ha de rettighetene som er ønskelig. Derfor ber man om en gjennomgang av loven med sikte på ikke å for-

skjellsbehandle norske borgere, samtidig som man må ha et skarpt øye på at ikke nasjonalitetskravet til fiskekvoter svekkes.

Det er den korte innledningen, og så går jeg ut fra at Fremskrittspartiet vil ta oss gjennom hele saken, siden det er de som står bak forslaget. Jeg tar opp det forslaget som er fremmet av Fremskrittspartiet og Høyre.

Presidenten: Da er saksordføreren bidrag til selvkritikk notert, og representanten Frank Bakke-Jensen har fremmet det forslaget han refererte til.

Lillian Hansen (A) [16:09:59]: Jeg hadde egentlig ikke tenkt å ta ordet i denne saken. Nå var det veldig ryddig av representanten Bakke-Jensen å oppklare det jeg egentlig hadde tenkt å spørre om, for jeg hadde ikke oppfattet at det var slik som det lå i saken. Så det takker jeg for.

Harald T. Nesvik (FrP) [16:10:36]: Bakgrunnen for forslaget om å be regjeringen vurdere å endre premisse- ne knyttet til bostedskravet er knyttet opp mot henvendelser bl.a. fra næringen selv. Dagens regelverk stiller faktisk strengere krav til i hvilken kommune du bor i Norge, enn til om du kommer fra utlandet.

Bakgrunnen er enkel. I 2006 endret man loven knyttet til forbud mot at utlendinger driver fiske i Norge etc. Spørsmålet er hvorvidt man skal ha en likebehandling av nordmenn bosatt i Norge, eller om utlendinger skal ha en større tilgang til å fiske og jobbe på norske fiskebåter. Det er litt spesielt at i Norge har vi altså laget forskrifter og lover som sier at hvis du kommer over 50 pst.-andelen når det gjelder norsk mannskap på en fiskebåt, og det er behov for f.eks. en stuert og den grensen er oversteget, kan man altså risikere at man ikke får lov til å jobbe på en norsk fiskebåt hvis du ikke er bosatt i en kystkommune. Hvis du altså kommer fra en innlandskommune i Norge, gjelder det andre krav hvis du har lyst til å jobbe på en fiskebåt enn om du bor i en hvilken som helst kommune langs kysten eller i en nabokommune til en kystkommune. Dette er en merkverdig, norsk løsning.

Jeg og Fremskrittspartiet mener faktisk at enten du er bosatt på Hedmarken eller langs kysten, burde du kunne ha de samme mulighetene til å ta deg jobb på en norsk fiskebåt. Det har du ikke i henhold til dagens regelverk.

Det som imidlertid er det spesielle med denne saken, er for så vidt det som komiteens flertall skriver som et tilsvarende svar til forslaget fra Fremskrittspartiet:

«Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet,* viser til at forslaget om å gjeninnføre nasjonalitetskravet vil bidra til at denne usikkerheten gjenoppstår»,

dvs. knyttet til hvorvidt man har rettigheter til fiske eller ikke. Det er jo litt merkverdig, når det ikke er forslag om det i det hele tatt, for forslaget lyder som følger:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å fremme forslag til endringer i lov (...) som sørger for en likebehandling av norske borgeres rett og muligheter til å

* Det skulle ha stått «Fremskrittspartiet og Høyre» i innstillingen.

kunne ta seg arbeid på norske fiskefartøy. Dette skal skje uten at nasjonalitetskravet til fiskekvoter svekkes.»

Man viser altså til dagens ordning, at den ikke skal svekkes, likevel bruker man tid på å skrive merknader ut fra at nasjonalitetskravet skal gjeninnføres. Det forslaget er ikke fremmet. Jeg er veldig spent på å høre statsrådens innlegg her, for statsråden gjør akkurat det samme i sitt brev til komiteen. Man henger seg opp i og henviser til at man skal gjeninnføre nasjonalitetskravet. Nei, det er det i så fall regjeringen som ville ha måttet fremme forslag om. For forslaget lyder «ber regjeringen vurdere å fremme forslag», nettopp slik at enhver borger i Norge skal kunne ha de samme rettighetene til å ta seg arbeid ikke bare innenfor alle andre bransjer en er kvalifisert til, men også innenfor fiskeri. Det er jo litt spesielt at det eneste stedet du ikke kan få lov til å ta deg jobb selv om du er kvalifisert – hvis man ikke da etter søknad vel å merke kan få dispensasjon – er på en fiskebåt. I sin ytterste konsekvens kan det altså være en diskvalifikasjon ikke å være bosatt i en kystkommune hvis en tenker på å ta seg jobb på en fiskebåt.

Men forslaget som foreligger, er ikke noe annet enn at man ber regjeringen vurdere om det finnes en mulighet til å få på plass en ordning som likebehandler norske borgere. Det er man altså ikke interessert i. Det er svært spesielt.

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [16:15:46]: Bostedskravet er et fiskeripolitisk virkemiddel som bidrar til å sikre en sentral fiskeripolitisk målsetting, nemlig at de viltlevende marine ressursene skal komme kystbefolkningen i Norge til gode. Dette samsvarer med formålsbestemmelsen til havressurslova og deltakerloven, som begge snakker om å trygge bosetting og arbeidsplasser i kystdistriktene, med litt ulike ord.

Bostedskravet innebærer at fartøyfører og minst halvparten av mannskapet på norske fiskefartøy må være bosatt i en norsk kystkommune eller nabokommune til en kystkommune. Så kan det etter søknad gis dispensasjon for fartøyførere med bosted annet sted i Norge, i øvrig EØS-område, eller i de delene av Norden som ikke er omfattet av EØS.

Gjeldende bostedskrav ble innført i 2006. Tidligere gjaldt et krav om at fartøyfører og minst halvparten av mannskapet på norske fiskebåter enten skulle være norske statsborgere eller bosatt i Norge.

Endringen i 2006 bidro til å fjerne usikkerheten knyttet til om Norge oppfylte sine forpliktelser etter EØS-avtalen. En enstemmig næringskomité uttalte bl.a.:

«Det er bred enighet om at fiskeressursene først og fremst skal komme kystbefolkningen til gode. Komiteen mener kravet om bosted, slik Regjeringen foreslår, ivaretar våre fiskeripolitiske målsettinger. Bostedskravet bidrar også til å sikre norske mannskapers rettigheter i fisket. Det bidrar også til å sikre norske lønns- og arbeidsvilkår for mannskap og fiskere.»

Jeg må få si at jeg synes vurderingene til en samlet næringskomité i 2006 står seg godt også i dag, men registrerer at forslagsstillerne nå har en annen oppfatning.

Jeg må innrømme at det er litt vanskelig å få full klarhet i hva representantenes forslag – eller hva de foreslår

at regjeringen eventuelt skal foreslå – går ut på. I selve representantforslaget framheves et mål om likebehandling av norske borgeres rett og mulighet til å ta seg arbeid på norske fiskefartøy. Jeg har i mitt brev til næringskomiteen forstått det som et ønske om at norsk statsborgerskap skal være et relevant kriterium. I komitémerknadene derimot framhever Fremskrittspartiets og Høyres medlemmer at det er likhet for norske innbyggere som er det sentrale.

Jeg skal ikke bruke mer tid på å drøfte hva representantforslaget går ut på, men vil påpeke at forslaget uansett innebærer en reversering av lovendringen fra 2006. Den gangen forlot vi både norsk nasjonalitet og bosted i Norge som relevante kriterier og erstattet det med bosted i kystkommune eller nabokommune til kystkommune.

Det kan være riktig, som det anføres i representantforslaget, at enkelte fiskebåtrederer mener det er vanskelig å finne kvalifisert mannskap bosatt i kystkommuner og nabokommuner. Mitt klare inntrykk er i så fall at det er mannskap bosatt i utlandet som er det reelle alternativet for disse rederne. I så måte vil ikke representantenes forslag være til hjelp.

Representantenes forslag er uheldig fordi det skaper usikkerhet i forhold til EØS-retten. Lovendringen i 2006 bidro til å fjerne usikkerheten som oppsto da ESA reiste sak mot norske myndigheter. Det endte med at ESA la saken mot Norge til side, etter at lovendringen var gjennomført.

ESA mottok i høst en ny klage fra en norsk fiskebåtreder, som hevder at det nye bostedskravet strider mot EØS-retten, og vurderer nå om det skal åpnes en ny sak mot norske myndigheter på grunnlag av klagen.

Det vil være uheldig om norske myndigheter parallelt med dette skulle arbeide for å gjeninnføre elementer av den gamle regelen. Representantforslaget vil både skape større usikkerhet rundt gjeldende bostedskrav og undergrave det viktige arbeidet med å sikre norske lønns- og arbeidsvilkår for mannskap på norske fiskebåter. Derfor er jeg glad for at komiteens flertall ikke vil støtte representantforslaget.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Harald T. Nesvik (FrP) [16:20:49]: Min utfordring til statsråden er følgende – og da skal jeg ta en sak i sin ytterste konsekvens: En fiskebåt har oppfylt sin kvote når det gjelder dette med 50 pst. av mannskapet. Det søkes så i utlandet, eller i Norge, om å få på plass en ny stuert om bord i båten. Det viser seg at man får tre søknader. Den ene søknaden kommer fra en person på Hedmarken. Så kommer det to søknader til, én fra Vigo i Spania og én fra en annen kystkommune innenfor EØS-området.

Da er mitt spørsmål til statsråden: Er det da slik at for den norske personen må det søkes dispensasjon, og at vedkommende eventuelt kan få avslag, mens de to andre, som da kommer fra utlandet, vil oppfylle kravene til å kunne få jobb på norsk fiskebåt uten å måtte søke?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [16:21:52]: Nå har det ikke vært en situasjon der jeg har fått den problemstillingen på bordet, men jeg legger til grunn at her blir det likebehandling. Bor du i en kystkommune eller nabokommune

til en kystkommune, tilhører du én gruppe, er du utenfor, tilhører du en annen gruppe, og må da ha dispensasjon hvis du skal ... President, når jeg tenker meg om, må det jo bli motsatt: Du må ha dispensasjon for å få flere utlendinger enn de som kommer fra kystkommune eller nabokommune til kystkommune. Skal du overstige den andelen, må du ha dispensasjon uansett.

Dette må jeg kvalitetssikre med juristene, men jeg legger til grunn at det er dispensasjonsadgang lik for alle, og likebehandling også utenfor.

Harald T. Nesvik (FrP) [16:22:48]: Nå har vi nettopp synliggjort hvordan denne saken står, og hvor vanskelig og komplisert dette faktisk kan være. Det som kan vise seg her, er at vedkommende fisker fra Vigo er bosatt i en kystkommune. Dette vil gjelde dersom man overoppfyller kvoten på 50 pst. Da kan man møte den problemstillingen, for det heter seg at 50 pst. av mannskapet enten skal bo i en kystkommune eller bo i en nabokommune til en kystkommune. Man har fjernet nasjonalitetskravet. Det vil si at det er EØS-reglementet som slår inn, og det gjør at fiskeren fra eventuelt Vigo vil komme foran fiskeren fra f.eks. Gjøvik. Kan statsråden bekrefte eller avkrefte dette?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [16:23:40]: Jeg skal ærlig innrømme at nå ble jeg veldig i tvil. Det er rett og slett et juridisk spørsmål som jeg må sjekke med juristene. Jeg har lagt til grunn at det er likebehandling, og at kystkommune og nabokommune til kystkommune i dette tilfellet er en norsk kystkommune eller norsk nabokommune til en kystkommune. Juristene nikker. Ergo er det likebehandling, om du er fra Vigo eller fra Røros.

Frank Bakke-Jensen (H) [16:24:19]: Det er ting som tyder på at man bør ha en gjennomgang her. Nå er det sånn at statsråden i sitt brev til komiteen sier at man har hatt en gjennomgang av bestemmelsen. Man har også hatt en høringsprosess som startet i 2009.

Det jeg kunne tenke meg å høre med statsråden om – i lys av den prosessen som har vært, og den debatten vi har hatt hittil – er når man tror at den varslede proposisjonen kan komme til behandling. Her kan det vel være sånn at man bør få inn en del nye momenter, og at det kanskje haster med å få gjort noe.

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [16:24:55]: Jeg skal ærlig innrømme at dette ikke er av de sakene jeg har hatt øverst på pulten min, all den tid jeg ikke opplever at det er et stort rop fra næringen om å få endret dette regelverket.

Jeg tror næringen ser akkurat de samme utfordringene som vi ser når det gjelder EØS-regelverket. Vi skal ikke stille oss sånn at vi må – skal vi si – likebehandle så mye at det å være norsk fisker ikke betyr noen ting. Det vil jeg advare på det sterkeste mot.

Det å ha et regelverk som er EØS-konformt, vil jeg sette veldig høyt på listen. Så skal jeg selvfølgelig gjerne være med og diskutere de utfordringene som flåten har i forhold til rekruttering – det å få folk om bord i båtene. Der tror jeg vi skal gå litt bredere til verks enn bare å se på bo-

sted – hvor folk bor. Med bakgrunn i det kan det godt være at en i forbindelse med en stortingsmelding, eller annet, kan drøfte sånne utfordringer. Men som sagt: Vi må også passe på at vi er EØS-konforme.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Åge Starheim (FrP) [16:26:14]: Eg må vel seie – etter å ha høyrte på replikkvekslingane her – at noko bør skje. Eg høyrer fiskeriministeren seie at ho ikkje har oppdaga at det er noko stort krav frå næringa om endringar her.

Eg har vore på nokre møte i Fiskarlaget, og eg har også registrert at det har kome krav frå fleire fylke på dette området. Dette er ein regel som fiskarane og reiarane oppfatar som nesten tullete. At det at ein bur i Noreg og er så uheldig ikkje å bu i ein kystkommune eller ein nabokommune til ein kystkommune, betyr at ein ikkje kan få seg jobb på ein fiskebåt, er etter mitt syn – og etter mange fiskarar og reiarar sitt syn – nesten heilt utruleg.

Eg trudde i min naivitet at når denne saka kom opp, ville det vere stor einigheit om at dette burde ein gjere noko med. Så høyrer eg at fiskeriministeren seier at her skal dei gjere ei vurdering, etter at fiskeriministeren har måtta innrømme at ho ikkje kan svare på spørsmål – etter mitt skjøen ganske enkle, i alle fall ut frå det vi på bygdene kallar for godt bondevit.

Så får eg håpe at det kan skje noko, for eg veit at i alle fall dei som driv med fiskeri i Sogn og Fjordane, har store problem med å få dyktig mannskap til båtane sine. Eg veit at det er det same problemet i Møre og Romsdal. Då synest eg at ein skal ta dette på så stort alvor at ein ser grundig igjennom denne problemstillinga og kanskje finn ut at her er det eit regelverk som gjer det svært vanskeleg for dei som skal syte for å få tak i mannskap på båtane – utan at dei må halde på å søkje om dispensasjon. Eg trur dei har nok med å syte for at dei får forsvarleg drift på båtane sine, om dei ikkje skal halde på å måtte søkje om dispensasjon etter noko som i alle fall eg synest er ein tullete regel. Så håper eg fiskeriministeren kjem tilbake med noko som kan bety at vi får slutt på dette.

Harald T. Nesvik (FrP) [16:29:30]: Jeg har behov for å få en oppklaring fra statsråden. Etter det replikkordskiftet vi nettopp har hatt her, ber jeg om at statsråden klargjør om personer som bor i en kystkommune innenfor EØS-området, er å anse som likebehandlet med personer som kommer fra en kystkommune i Norge – rett og slett fordi det dreier seg om hvorvidt det er andre rettigheter knyttet til utenlandske borgere i en kystkommune enn til norske borgere i en innlandskommune.

Jeg ble veldig usikker her da jeg prøvde å få et svar fra statsråden på det feltet, for det det nemlig henvises til i loven, er hvorvidt man må søke dispensasjon når man kommer over 50 pst.-en. Da står det følgende:

«Imidlertid kan det etter søknad gis dispensasjon fra bostedskravet for fartøyførere med bosted annet sted i Norge, i øvrig EØS-område eller i de deler av Norden

som ikke er omfattet av EØS» – altså i øvrige EØS-områder.

Jeg vil gjerne ha en oppklaring fra statsråden av om man da er i den situasjon at borgere i en kystkommune innenfor EØS faktisk har sterkere rettigheter enn en person bosatt i en norsk innlandskommune.

Jeg ber om at dette blir avklart. Hvis statsråden ikke kan avklare dette nå, slik at vi er sikker på det, ber jeg i hvert fall om at Stortinget blir informert om det på en egnet måte.

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [16:31:13]: Jeg skal kvalitetssikre svaret, men det jeg greier å få klargjort i en passiar med ekspertene som sitter i losjen, er at det er likebehandling av fiskere og mannskap utenfor det vi kaller en kystkommune og en nabokommune til en kystkommune. Så som jeg sa i mitt svar – beklager at det ble litt att og fram: Er man i en kystkommune eller nabokommune til en kystkommune, er man i målgruppen. Er man utenfor, uavhengig av om man er i Norge, altså i de kommunene som ikke er definert som kystkommuner eller nabokommuner, eller i Europa for øvrig, i EØS-området, er det likebehandling. Man har altså ikke fortrinn om man bor i en kystkommune i Portugal.

Jeg skal kvalitetssikre det, sånn at jeg ikke roter det til. Det jeg kan si akkurat her og nå, er sånn som jeg sier det. Men jeg skal sjekke det med de fremste jurister på området. Er det sånn at jeg tar feil, må jeg få varslet Stortinget på en egnet måte.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6.

Eventuelle korrigerende opplysninger må da sendes Stortinget og ikke bare komiteen – bare så man husker på det.

S a k n r. 7 [16:32:59]

Innstilling fra næringskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Harald T. Nesvik, Per Roar Bredvold, Torgeir Trældal, Arne Sortevis, Ketil Solvik-Olsen og Oskar J. Grimstad om utsettelse av forskrift om særskilte krav til akvakulturrelatert virksomhet i Hardangerfjorden (Innst. 160 S (2011–2012), jf. Dokument 8:26 S (2011–2012))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Frank Bakke-Jensen (H) [16:33:54] (ordfører for saken): Denne saken har sin bakgrunn i et utsendt forslag til en ny forskrift for havbruksaktivitet i Hardangerfjorden, et forslag som i utgangspunktet la store begrensninger på driften i området og skapte mye støy.

Det var også sånn at da forskriften hadde vært ute på høring, ville næringen gjerne gjøre en konsekvensutredning, noe som ikke var gjort med tanke på hva som ble konsekvensen av å innføre forskriften 1. januar 2013. Det fikk man nei til, og det skapte en del støy. Det skapte en del rabalder.

Saken har fått stor oppmerksomhet. Det har både vært skriftlig spørsmål fra Høyre, og det ligger her et Dokument 8-forslag fra Fremskrittspartiet i sakens anledning.

Det var nok klokt å gi tid til konsekvensutredning, for statsråden trekker nå tilbake forskriften og har sendt ut en modifisert utgave på høring. Så saken er i utgangspunktet stort sett bare fryd og gammen, for nå er det sånn at alle er enige om at det som skjer, er fornuftig. Da er vi egentlig kommet så langt at vi har fått lyttet til næringen. Det blir lettere å drive næringsutøvelse når politikerne lytter. Det tvisten står om nå, er faktisk om et fornuftig forslag skal avvises, eller om det klokkelig skal vedlegges protokollen. Omdelt i salen er det et forslag fra Høyre og Fremskrittspartiet om at forslaget vedlegges protokollen. Det tar jeg opp nå.

Presidenten: Representanten Frank Bakke-Jensen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Lillian Hansen (A) [16:36:18]: Den 18. august 2009 sendte departementet ut på høring en ny forskrift om Hardangerfjorden. Saken skapte stort engasjement; det kom inn hele 53 høringsuttalelser.

Departementet sendte på nytt ut et høringsnotat den 16. februar 2011. Da kom det inn 54 høringsuttalelser. Dette viser at denne saken skaper betydelig interesse.

Forslagsstillerne ønsker utsettelse av forskriften av særskilt krav til akvakulturrelatert virksomhet i Hardanger.

Jeg viser til brev fra statsråden, hvor departementet viser til at på bakgrunn av innspill, møter og departementets vurdering, arbeides det nå med et revidert forslag til Hardangerfjordforskrift. Dette vil også bli sendt på høring før det blir tatt en endelig beslutning.

Nå, mens vi var på reise i forrige uke, har jeg registrert at FHLs konsekvensutredning kom før helgen, og jeg er helt sikker på at fiskeri- og kystministeren vil se nærmere på den.

På denne bakgrunn kan man tolke det slik – om man vil – at forslagsstillerne får innfridd sitt ønske om utsettelse, og på denne bakgrunn foreslår komiteens flertall at forslaget ikke bifalles.

Harald T. Nesvik (FrP) [16:38:28]: Først av alt vil jeg takke representanten Lillian Hansen for en god, historisk gjennomgang knyttet til når disse forskriftene ble sendt ut.

Det som er det interessante, er at man har kommet til en konklusjon. Fordi statsråden – i hvert fall foreløpig – har trådt tilbake, slik forslagsstillerne ba om, så konkluderer

man med at forslaget ikke bifalles. Det er litt spesielt – i hvert fall når man ser på historikken til forslaget – for forslaget kom som en konsekvens av at representanter fra den politiske ledelsen i Fiskeri- og kystdepartementet ga uttrykk for at denne forskriften ville kunne bli gjennomført. Da fremmet undertegnede på vegne av Fremskrittspartiet dette representantforslaget, altså på et tidspunkt da regjeringen ikke hadde trukket saken tilbake. Da var denne gjeldende og skulle gjennomføres.

Så, i ettertid, utsetter heldigvis statsråden innføringen av forskriften og sier også ja, vi bør konsekvensutrede – akkurat det som representanter for Fremskrittspartiet ba om i sitt forslag, men som man da tidligere ikke hadde gjort.

Det var et møte mellom FHL og departementet så sent som den 15. mars, der FHL region Sør-Vest fikk presentert det forslaget, altså den konsekvensanalysen som foreligger. Men det spesielle er at vi ennå ikke vet hvordan man har tenkt å forholde seg til en ny tekst. Det er ikke utarbeidet noe skriftlig – i hvert fall ikke noe som jeg eller andre har sett – om hva man vil sende ut på en ny høring. Det vil si at saken foreløpig ligger i bero. Vi har også sett pressemelding og hva konsekvensene ville blitt, knyttet både til arbeidsplasser og økonomiske tap, dersom den opprinnelige forskriften som man hadde tatt ut på høring, hadde blitt gjennomført.

Opposisjonen gir jo faktisk skryt til statsråden, nettopp fordi statsråden har utsatt forskriften. De eneste som ikke har forstått det, er faktisk regjeringspartiene selv her i Stortinget, som sier at man ikke bifaller forslaget, altså det som statsråden faktisk allerede har gjort. Men som sagt: Stor honnør til statsråden for at i hvert fall statsråden gjorde det hun gjorde, fordi nå ser vi hvilke konsekvenser dette faktisk kunne få.

Men min utfordring til statsråden i denne saken er: Når kan man forvente en ny tekst, slik at man vet hva man har å forholde seg til? Foreløpig har man bare fått vite muntlig at man vil revidere, at man vil se på de innspillene som har kommet. Foreløpig er i hvert fall ikke undertegnede kjent med noen ny tekst til forskrift som skal sendes ut på høring. Så jeg håper i hvert fall at statsråden i sitt innlegg vil tilkjennegi hva man kan forvente seg i denne saken.

Så håper jeg fortsatt at regjeringspartienes representanter i Stortinget til syvende og sist kan bli enige med sin egen statsråd og vedlegge forslaget protokollen – for det er faktisk en anerkjennelse til det som statsråden allerede har gjort.

Alf Egil Holmelid (SV) [16:42:27]: Eg skal gå litt inn i dei litt meir overordna perspektiva i denne saka.

Oppdrettsnæringa er ei næring som betyr mykje for landet og for mange kystsamfunn, men det er ei ung næring som har vakse raskt. Derfor er det viktig å utvikle ei forvaltning som kan sikre at vi får ei berekraftig næring.

For kort tid sidan la Riksrevisjonen fram ein rapport om havbruksforvaltninga. I pressemeldinga om revisjonsrapporten står det bl.a.:

«Havbruksnæringa har fått betydelige miljøutfordringer gjennom bl.a. høye rømmingstall, lakselus og omfattende tap som følge av sykdom. – Disse og øvri-

ge miljøutfordringer er av et omfang som gjør det nødvendig å styrke havbruksforvaltninga for å sikre miljømessig bærekraft og mulighetene for fremtidig vekst i næringa.»

Det er gledeleg at mange i næringa ser alvoret og støttar vurderingane frå Riksrevisjonen. Det er også gledeleg at aktørar i næringa har gått ut i media og etterlyst ei meir offensiv forvaltning av oppdrettsnæringa.

Når det blir føreslått tiltak for å gjere næringa meir berekraftig, er det alltid fokus på dei negative konsekvensane av tiltaka, men vi må ikkje gløyme dei langt større, negative konsekvensane dersom vi ikkje klarer å få tiltaka til å verke og vi får eit problem med berekraft i heile næringa. Skal næringa bli berekraftig, må vi ha klare og etterprøvbare mål for berekraft, og vi må ta i bruk nødvendige tiltak for å nå desse måla. Dei som argumenterer sterkt mot nødvendige tiltak, må ha eit medansvar for å føreslå alternative tiltak med minst same effekt. Noko anna blir ei lett ansvarsfråskrivning. Det ser vi ein god del av hos dei som argumenterte for denne saka – dei er veldig opptekne av dei negative konsekvensane av tiltaka, men dei kjem ikkje fram med alternative tiltak som kan ha ein tilsvarende effekt. Det er viktig å ha med seg dette perspektivet i den vidare behandlinga av Hardangerfjordforskrifta.

Irene Lange Nordahl (Sp) [16:45:06]: Hardangerfjorden er et av de mest oppdrettsintensive områdene i Norge. Næringa i distriktet bidrar til viktig sysselsetting, næringsutvikling og verdiskaping. Samtidig står en i Hardangerfjorden overfor flere miljømessige utfordringer, som rømming og lus. Dette er bakgrunnen for at Fiskeri- og kystdepartementet den 18. august 2009 sendte på høring ny forskrift om Hardangerfjorden. Saken skapte, som kjent, stort engasjement, og det kom inn en rekke høringsuttalelser. Den 16. februar 2011 sendte Fiskeri- og kystdepartementet på nytt ut et høringsnotat, også denne gangen kom det inn en rekke høringsuttalelser som viser det store engasjementet i saken. Undertegnede og en rekke andre har også vært på besøk i området og fått innspill, både fra næringa og fra andre aktører. I brevet som statsråden har sendt komiteen i denne saken, viser hun til at departementet på bakgrunn av innspill, møter og departementets vurdering nå arbeider med et revidert forslag til Hardangerfjordforskrift. Dette forslaget vil også bli sendt på høring før det blir tatt en endelig beslutning.

Dette innebærer i realiteten en utsettelse av den saken vi nå debatterer. På denne bakgrunn foreslår komiteens flertall at forslaget ikke bifalles.

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [16:46:45]: Jeg har i brev til komiteen gjort det klart at jeg vil vente med å iverksette ny regulering av biomassen i Hardanger. Jeg vil bl.a. se nærmere på konsekvensutredninga som er laget på bestilling fra FHL, som kom i forrige uke.

La meg òg takke for rosen fra representanten Nesvik. Den deler jeg rundhåndet med regjeringspartienes medlemmer i næringskomiteen. Jeg har selvsagt hatt tett dialog med dem i denne saken.

Det er flere hensyn som skal veies opp mot hverand-

re når myndighetene tar grep i Hardangerfjorden – hensynet til ville laksestammer, villaksnæringen og fritidsfisket, samt hensynet til verdiskaping, sysselsetting og produksjon i oppdrettsnæringen.

Utfordringene i Hardangerfjorden er mange, men de er i hovedsak knyttet til at villaksstammene har vært svært svake i mange år og at sjørreten har hatt et forhøyet lusepress i lang tid. Det er likevel ikke riktig å si at oppdrettsnæringen alene er skyld i de lokale villaksbestandenes tilstand, det er et sammensatt problem. Hardangerfjorden er et av de mest oppdrettsintensive områdene i Norge. Det produseres laks til en eksportverdi på ca. 2 mrd. kr, og ifølge tall fra Fiskeridirektoratet er i overkant av 650 personer sysselsatt direkte i havbruksnæringen i Hordaland. Oppdrettsvirksomheten i området har stor betydning for sysselsetting, næringsutvikling og nasjonal og lokal verdiskaping.

Våren 2008 besluttet Fiskeri- og kystdepartementet å regulere påvirkningene fra oppdrett ved at biomassen av oppdrettsfisk i Hardangerfjorden skulle fryses. Det ble også besluttet at frysvedtaket skal erstattes med en forskrift som sikrer at den til enhver tid stående biomassen ikke overstiger 50 000 tonn fisk. Dette er tilnærmet lik biomassen som var i sjøen forut for frysvedtaket.

Det har vært en krevende prosess med å finne en hensiktsmessig og rettferdig måte å begrense den til enhver tid stående biomassen i Hardangerfjorden. Gjennom to høringsrunder, flere møter med næringen, miljøinteresser og lokale politikere samt departementets egne undersøkelser, har en rekke hensyn blitt belyst og redegjort for. Blant annet på bakgrunn av innspillene vi mottok i siste høringsrunde våren 2011, har departementet jobbet med et nytt utkast til Hardangerfjordforskrift.

I FHLs konsekvensutredning er det foretatt en ytterligere analyse av næringsøkonomiske konsekvenser ved forskriftsforslaget som var på høring våren 2011. Jeg vil selvsagt se nærmere på disse vurderingene og ta med meg fakta fra rapporten i det videre arbeidet med hvordan den stående biomassen i Hardangerfjorden skal avgrenses.

Før vi sender en ny forskrift på høring, vil vi også foreta en omforent og oppdatert vurdering av kunnskapsgrunnlaget for påvirkningen av lus og rømming. Jeg nevner i denne sammenheng at Mattilsynet etter påske vil få en evaluering av betydningen av sitt sonesystem for felles brakklegging i Hardangerfjorden. Denne evalueringen vil være ett element i det oppdaterte kunnskapsgrunnlaget.

Jeg er innforstått med at regulering av den stående biomassen i Hardangerfjorden vil kunne få samfunns- og næringsmessige konsekvenser i området. Men, som jeg har sagt før, havbruksnæringen og villfiskinteressene må kunne leve side om side – også i Hardangerfjorden.

Jeg vil likevel minne om at den løsningen som fastsettes i forskrift, ikke vil bli hogd i stein. Når den miljømessige tilstanden i Hardangerfjorden bedrer seg, vil vi også selvsagt kunne løse grepet om næringen i Hardangerfjorden. Motsatt vil selvfølgelig og gjelde dersom situasjonen skulle bli forverret.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Harald T. Nesvik (FrP) [16:51:10]: Statsråden viser til at man fra Mattilsynets side vil komme med en sak over påske knyttet til eventuell felles brakklegging i henhold til luseforskriften. Da vil jeg stille følgende spørsmål: Legger man opp til å legge hele Hardangerfjorden, både ytre og indre del, inn i samme sone, slik at det vil kunne få enorme konsekvenser for hele næringen i den fjorden? Det er spørsmål nummer én.

Mitt andre spørsmål til statsråden er som følger: Statsråden sier ingenting i innlegget sitt om når man eventuelt kan forvente å få en ny sak sendt ut på høring. Vi er alle enige om at det er et stort press i Hardangerfjorden knyttet til oppdrett, et veldig stort press. Men man må også ha gode og langsiktige rammevilkår. Kan statsråden si noe om når man forventer at et nytt utkast vil komme?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [16:52:13]: Jeg skal være forsiktig med å være eksakt på dato i denne saken, for det er en sak som har vært krevende, og den har ikke blitt enklere, la meg være ærlig på det. Vi må veie alle hensyn opp mot hverandre, og det må vi gjøre grundig og skikkelig. Nå har vi akkurat fått rapporten som FHL har bestilt, i hus. Den skal vi selvsagt gi rettferdighet og gå grundig gjennom. Jeg har bare så vidt skimlet litt i den og ser at det er mye tall og mye som kommer der som vi selvfølgelig skal ta med oss.

Det som Mattilsynet skal evaluere, er de sonene som de har hatt. Det er ikke noe forslag om å komme med noe nytt, som er gjort kjent for meg i alle fall, nå er det Mattilsynet selv som har ansvaret for de sonene. Det må diskuteres med oss, men det de skal gjøre, er å evaluere og se effektene av det regimet som har vært i Hardangerfjorden. Så får vi komme tilbake til det når de har gjort det.

Frank Bakke-Jensen (H) [16:53:29]: Vi har diskutert havbruksnæringen en rekke ganger i denne salen. Mange ganger er det slik at debatten har vært støyfull og med mange forskjellige motiver og argumenter. Statsråden har også vært i salen og redegjort for situasjonen for havbruksnæringen generelt, og den gangen husker jeg vi hadde en debatt om hvordan vi kunne forholde oss til de mange forskjellige instituttene og etatene som hadde noe å si om akkurat denne næringen.

Alle har vært enige om – i mange innlegg – at faktabasert forvaltning er viktig for denne forvaltningen.

Mitt spørsmål til statsråden er: Synes statsråden at den konsekvensutredningen som var ønsket fra næringen i denne saken, er et nyttig verktøy med hensyn til å utarbeide nye forskrifter?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [16:54:22]: Det er alltid slik at kunnskap er nyttig, og så får man sette kunnskapen ved siden av hverandre. Jeg skal ikke felle noen dom over den utredningen som næringen selv har bestilt og lagt fram, for jeg har ikke gått grundig nok inn i den. Men det er klart at å få innspill fra dem som har skoen på – det forutsetter jeg at ligger i den utredningen – er alltid nyttig. Derfor reiser jeg opp og ned langs kysten og snakker med næringsaktører om de sakene som vi jobber med. Jeg har også

selv vært i dette området og snakket om villaksinteressene, for her er det flere interesser som må hensyntas. Det som er utfordringen – for å være ærlig på det – er å finne akkurat den rette balansen mellom å ta hensyn til villaksen og samtidig opprettholde en oppdrettsnæring som er viktig for samfunnene der, og som er viktig for hele nasjonen.

Ja, kunnskap er alltid nyttig.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter

Frank Bakke-Jensen (H) [16:55:43]: Det var en grei avklaring at vi i alle fall er enige om at faktabasert forvaltning er et viktig og riktig verktøy.

Det er slik at havbruksnæringen har blitt stor, den har blitt viktig – den er økonomisk viktig, den er viktig sysselsettingsmessig, den er viktig bosettingsmessig for kysten. Også er det ikke til å stikke under stol at det er en næring som setter fotavtrykk.

Det er noen prinsipper som det har vært enighet om i debattene. Det at vi har robuste utøvere er en forutsetning for å drive bærekraftig. Det er veldig ofte slik at når lønnsomheten blir dårligere, skjer det også ting i forhold til det bærekraftige elementet – ikke bare for havbruksnæringen, men også for veldig mange andre næringer.

Det er også slik at det å ha en engasjert næring som tar problemene på alvor og engasjerer seg i miljøspørsmål og spørsmål rundt næringen, er en forutsetning for å få bærekraftig drift. Det har vi opplevd i denne saken. Her har vi altså en næring som har tatt grep, villet skaffe kunnskap, villet få best mulig kunnskapsgrunnlag før det blir tatt en avgjørelse. Da står det næringen til ære at man agerer på den måten, og det står statsråden til ære at hun trakk tilbake forskriften da hun så det fornuftige i dette.

Da blir det merkelig at vi får et innlegg fra representanten Holmelid fra SV, der man forfekter det gamle prinsippet om at hvis man bare trekker føre-var-prinsippet så langt at man unngår å få tak i kunnskap, så er man sikker på at man ikke gjør noe feil. For her er det ikke slik som Holmelid prøver å antyde, at det er de politiske partiene i denne salen som prøver å forsere saken på bekostning av miljøet. Her er det en engasjert næring og engasjerte politikere som har sagt at de må ha kunnskap for å få den best mulige løsningen, for å få den best mulige forskriften, den riktigste forskriften. Heldigvis er det slik at statsråden er enig med oss, og så får statsråden heller gå opp og motsi meg hvis hun mener jeg har tatt feil. Jeg hørte heldigvis at statsråden sa at fakta var viktig. Det sa ikke Holmelid.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [16:58:22]: Dette er bare en kort stemmeforklaring fra Kristelig Folkeparti om at vi støtter forslaget fra Høyre og Fremskrittspartiet om at Dokument 8-forslaget vedlegges protokollen. Vi støtter også opp om det regjeringen har gitt uttrykk for, slik jeg oppfatter det, at det er viktig å vurdere ny kunnskap før statsråden tar en endelig beslutning i saken.

Harald T. Nesvik (FrP) [16:59:07]: Jeg ble også litt overrasket da jeg hørte representanten Holmelids innlegg, men jeg skal ikke dvele mer ved det.

Jeg vil si at statsråden nå har bekreftet – og det er veldig bra – at man vil legge det faktabaserte grunnlaget i bunnen her. Det er viktig, særlig når vi ser at dersom man hadde innført den opprinnelige forskriften, ville det kunne få dramatiske konsekvenser, for her estimeres et tap på inntil 1 260 arbeidsplasser, 1,8 mrd. kr i tapt omsetning. Vi snakker om store konsekvenser. Legg merke til at jeg sa «kunne få», for man aldri skal ta alle tall helt for gitt, man skal alltid stille spørsmål ved tallene, og derfor sier jeg «kunne få», slik at det er presisert, og at det eventuelt ikke blir en del av debatten.

Det som jeg setter spørsmålstegn ved – for statsråden er jo enig i at vi trenger mer kunnskap, statsråden har jo bekreftet at man vil se på disse tingene på nytt – er hvorfor man ikke gjorde det på forhånd, før man sendte ut forskriften på høring. Hvorfor tok man ikke kontakt med næringen i forkant, nettopp for å se på disse tingene, før man skapte den usikkerheten som denne høringsrunden faktisk skapte? For det ble stor uro og store problemer, også knyttet til lokaliteter. Hvis man gjør dette og man lukker deler av det og tar det ned, er spørsmålet mitt: Har man tilstrekkelig med lokaliteter i andre områder for dem som eventuelt mister retten til å kunne foreta dette? Vi ser fram til at vi får den faktabaserte biten foret til grunn.

Det er ingen målsetting at man skal ha mest mulig oppdrett for enhver pris, for vi har et ansvar for villaksstammen, vi har et ansvar for å få kontroll på lusesituasjonen, og vi har et ansvar for det som har med rømning å gjøre. Spørsmålet er hvordan vi kan komme fram til de målene vi setter oss. Der har også statsråden levert en rekke forskjellige typer forslag. Næringen har kommet med en tiltaksplan. Nå må vi begynne å se litt av virkningene av det. Og som jeg også sa i mitt innlegg: Vi vet at Hardangerfjorden er et veldig presset område, og vi vet at det er tiltak som må settes i verk for å få kontroll over situasjonen knyttet til lus og til rømning over hele kysten.

La oss få fakta, og la det ligge til grunn før vi treffer våre beslutninger om reguleringer. Da har vi i hvert fall et bedre grunnlag å diskutere ut fra.

Alf Egil Holmelid (SV) [17:01:51]: Eg har jobba med forskning i heile mitt liv, så eg er van med å ha med fakta å gjere. Men som forskar veit eg at fakta er ikkje berre éin ting. Dei fleste saker har fleire typar fakta, og det er det Frank Bakke-Jensen gløymer i sine forsøk på å lage eit poeng.

Eg viste til at det er fleire fakta enn dei som kom frå den utgreiinga. Mitt poeng er at fakta om konsekvensar er éin type fakta, fakta om konsekvensar av tiltak er éin type fakta, og fakta om konsekvensar av ikkje å gjere tiltak er ein annan type fakta, og det er den typen fakta som Frank Bakke-Jensen har ein tendens til å gløyme, og som bl.a. Riksrevisjonen peiker på. Eg går ut frå at Frank Bakke-Jensen ikkje meiner at Riksrevisjonen ikkje fer med fakta.

Dagfinn Høybråten hadde her overtatt presidentplassen.

Frank Bakke-Jensen (H) [17:02:57]: I Vett og Uvett sier man at det er ikke bare fakta, det er «faktamorgana».

Det er godt mulig vi kan ta en diskusjon om forskjellige typer fakta. Vi kan sikkert ta den både på riksmål og på nynorsk. Men det må i alle fall være sånn at hvis man ikke vil konsekvensutrede, så unngår man i alle fall å samle inn kunnskap og fakta.

Så skal jeg være helt enig i at vi kan lage en lang rekke med prosesser hvor vi kan hente kunnskap, og en lang rekke av hva slags faktabasert materiale som kan ligge der. Men hvis man ikke konsekvensutreder, ikke innhenter kunnskap, da har man ikke alle fakta til stede. Det må være soleklart.

Lillian Hansen (A) [17:03:50]: I grunnen synes jeg dette begynner å utvikle seg til en merkelig og rar debatt. Ja, jeg vil påstå at det som representanten Nesvik bedriver, nesten er på grensen til det man kan karakterisere som kverulering.

For det første mener jeg virkelig, som jeg sa i mitt innlegg, at man har ivaretatt det som er ønsket fra representanten Nesvik. Det har vært en god prosess, på den måten at statsråden har tatt alle innspillene med seg, venter litt og setter i gang flere prosesser. Det er faktisk sånn at det er statsråden som nå bestemmer prosessen videre.

Presidenten: Representanten Harald T. Nesvik har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Harald T. Nesvik (FrP) [17:05:05]: Bare slik at det er helt klart slått fast: Fremskrittspartiet har gitt honnør til statsråden for det som statsråden har gjort. Det jeg har satt spørsmålsteget ved, er at regjeringspartiene i salen her, etter at statsråden har gjort det som forslagsstillerne har bedt om, sier at man ikke bifaller det. Det blir underlig.

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [17:05:40]: Når vi i regjeringen sender noe på høring, er det nettopp for å få innspill til de forslagene man legger fram. Det har vi fått i denne saken, i den forstand at det er mange som har vært imot at vi skulle gjøre noe som helst, og noen som har vært for det ene og det andre.

Det jeg vil presisere, gjelder spørsmålet om hvorfor vi ikke konsekvensundersøkte i forkant. Det vi gjorde, var faktisk å utfordre næringen til å komme med et alternativt forslag: Hvis næringen hadde fått bestemme, hvordan ville de ha gjort det? Næringen har ikke kommet opp med et klart alternativ, og det viser vel også for all verden at dette kan være en krevende sak.

Jeg har ikke utsatt noen sak, men vi bruker den nødvendige tiden på nå å utarbeide et nytt forslag, som igjen blir sendt på høring. Igjen er det selvfølgelig for å få tilbakemeldinger på det vi da foreslår.

Frank Bakke-Jensen (H) [17:07:05]: Bare en kort kommentar. Statsrådens siste kommentar må egentlig være mest egnet til å skape klarhet. Selv om næringen ikke kom med et klart alternativ, ba jo næringen om å få gjøre konsekvensutredninger og få det som en del av kunnskapsmateriale før forskriften trådte i kraft. Det er jo det statsråden har tatt til følge. Statsråden har da registrert at det var et godt poeng. Man er enig med næringen i at dette var klokt, og utsatte forskriften i påvente av å få mer kunnskap – kunnskap som man nå får i konsekvensutredningen. Så at næringen ikke har kommet med noe, tror jeg nesten ikke statsråden mente.

Presidenten: Representanten Lillian Hansen har hatt ordet to ganger før i denne debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Lillian Hansen (A) [17:08:04]: Nettopp! Nå håper jeg at mindretallet merker seg det jeg sier nå, og som statsråden nettopp sa på talerstolen. Statsråden har ikke bedt om utsettelse i denne saken, men tar seg bedre tid.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 7.

Sak nr. 8 [17:08:39]

Innstilling fra næringskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Frank Bakke-Jensen, Øyvind Halleraker, Bjørn Lødemel og Svein Flåtten om like strukturingsmuligheter for kystfiskefartøy over 15 meter (Innst. 213 S (2011–2012), jf. Dokument 8:33 S (2011–2012))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Harald T. Nesvik (FrP) [17:09:44] (ordfører for saken): Forslaget vi nå har til behandling, er et forslag fra stortingsrepresentantene Frank Bakke-Jensen, Øyvind Halleraker, Bjørn Lødemel og Svein Flåtten der man ønsker å få på plass like strukturingsmuligheter for kystfiskefartøy over 15 meter.

Det er dessverre en kjensgjerning at man i dag har ulike ordninger ut fra når man har kommet inn under struktureringsordningen. Det er faktisk tidspunktet for når man har kommet inn i ordningen som har vært avgjørende for hvilke typer, hvor mange og hvilke kvoter man kan slå sammen på et fartøy når man tar et annet fartøy ut av fiske. I tillegg er det også slik at ut fra fartøyet størrelse, hvilken gruppe

man er innenfor, har man ulike ordninger. Noen grupper er ikke innenfor strukturingsordningen i det hele tatt, mens andre har muligheten til å være der.

Komiteen har delt seg i to. Regjeringspartiene viser til brevet fra statsråden. Statsråden redegjør for regjeringens politikk i brev til komiteen, der man sier at dagens strukturingsordning ligger fast, og at man ikke vil gjøre noe med den.

Komiteens mindretall, utgått av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, ønsker at man skal få like muligheter innenfor næringen – dvs. at man vil fjerne de forskjellene som ligger der, og at man skal legge det som på folkemunne heter 3+3-prinsippet, til grunn i forbindelse med strukturering. I dag har man flere forskjellige ordninger. Man har 2+2, 3+1, og i tillegg har man også andre som ikke får strukturere i det hele tatt.

Jeg antar at posisjonen, regjeringspartiene, på en glimrende måte kommer til å gjøre rede for sitt eget syn, så jeg vil bruke resten av min taletid til å si noe om mindretallets forslag.

Det er viktig når man går inn og skal strukturere innenfor fiskeflåten, at man har mest mulig like rammevilkår – hvis ikke blir det forskjeller knyttet til bl.a. finansieringen av fiskefartøy og fartøyenes muligheter til å kunne forsvare de kapitalutgiftene som påløper i forbindelse med nybygg. Sånn er det ikke i dag. Det er helt klart at de som kommer inn under den gamle ordningen, har bedre muligheter og andre forutsetninger for lønnsomhet enn de fartøyene som i dag prøver å komme inn og få struktur. Derfor er det viktig at vi går tilbake og sørger for, som det framkommer i forslag nr. 1, fra mindretallet:

«Stortinget ber regjeringen sørge for like strukturingsmuligheter for kystfiskefartøy over 15 meter.»

Videre ber man også

«regjeringen fremme forslag om en strukturingsordning også for den minste delen av fiskeflåten som i dag ikke har denne typen ordninger»,

og at man skal legge dette fram for Stortinget i løpet av våren 2012 – dette nettopp for å se på hvordan vi kan øke lønnsomheten også i den minste delen av flåten. Norges Fiskarlag har bl.a. også vært inne på dette og, så vidt jeg vet, også vedtatt det på sitt årsmøte.

Videre har også Fremskrittspartiet fremmet forslag om å be

«regjeringen sørge for at kvotetaket for banklineflåten økes til 5».

Her er jeg litt spent på å høre statsråden, og jeg kommer til å lytte intenst til statsrådets innlegg i denne saken. Vi er kjent med at det har vært flere møter der man har kommet med sine innspill. Det er viktig at man klarer å få dette på plass. Jeg håper at statsråden kan si litt om akkurat dette, om det er bevegelse i denne saken. Dette er en del av næringen som sliter med å få opp lønnsomheten. Det er et høykvalitetsprodukt, og det er en flåte som har et stort behov for fornyelse. Det er også viktig i forbindelse med denne typen strukturering at man ikke går utover fartøygruppen. Man skal holde seg innenfor gruppen. Det vil si at man vil ikke ta fra andre for å tildele denne fartøygruppen, men man vil be om å få strukturere innenfor

gruppen. Jeg håper statsråden kan si litt om denne saken. Fremskrittspartiet vil, hvis vi er fornøyd med innlegget til statsråden, eventuelt foreslå at forslaget oversendes uten realitetsbehandling.

Ut fra dette tillater jeg meg å fremme alle de forslag Fremskrittspartiet enten er med på eller er alene om.

Presidenten: Representanten Harald T. Nesvik har tatt opp de forslag han refererte til.

Lillian Hansen (A) [17:15:13]: I Norge har vi en lang historie med ulike strukturtiltak i fiskeflåten, og det er viktig at strukturordningen vurderes og diskuteres i forhold til ordningens to primære mål. For det første skal det bidra til at fiskeflåten er i stand til å henge med i den kontinuerlige produktivitetsutviklingen, på samme måte som andre næringer. For det andre skal ordningen bidra til bedre å tilpasse kapasiteten i flåten til ressursgrunnlaget.

Regjeringen har beskrevet sin strukturpolitikk – som det er sagt noen ganger – i St.meld. nr. 21 for 2006–2007. I strukturmeldingen konkluderes det med at det er behov for å videreføre strukturordningen i framtiden, men at det også er et politisk ansvar å være oppmerksom og ta stilling til om man kan og vil akseptere de virkningene ordningen antas å få eller viser seg å ha hatt.

Det er et politisk ansvar å finne den rette balansen mellom bedriftsøkonomiske og samfunnspolitiske hensyn. Strukturspørsmålet handler dermed om hvordan framtidens norske fiskeflåte skal se ut, og det er åpenbart at dette er det sentrale spørsmål i norske fiskeripolitiske debatter.

Så er det mange meninger om struktur i fiskeflåten. Forslagsstillerne problematiserer f.eks. ikke forhold som omhandler økt økonomisk terskel for nyrekruttering til yrket ved økt strukturering.

På TV 2-nyhetene 8. mars var det et innslag som gikk på at inngangsbilletten for unge til å komme inn i fiskeryrket er veldig høy. Jeg oppfattet akkurat det som problematisk i intervjuet med en ung fisker. Først skal det reises kapital til å kjøpe båt og bruk, og deretter skal det investeres i kvoter, hvis det er noen til salgs. En slik kvote varierer i pris, men denne varen er ikke billig. Det kan rett og slett bli for dyrt for en ungdom som ønsker seg inn i næringen, ifølge innslaget på TV 2-nyhetene.

En annen konsekvens ved strukturering er at det mest sannsynlig vil bli en konsentrasjon av kvotene, mest sannsynlig en sentralisering av kvoterettighetene på færre steder og på færre hender. Vil færre båter føre til f.eks. mindre forutsigbarhet for landanleggene som baserer seg på råstoff fra kystflåten? Det hadde vært interessant å høre hva forslagsstillerne mener om dette.

Så er det sånn at denne saken skal omhandle like strukturmuligheter for kystfartøy over 15 meter. Da synes jeg det er litt rart at Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti i mesteparten av sin merknad konsentrerer seg om å argumentere for situasjonen i ringnot- og banklineflåten. Meg bekjent defineres ikke denne fartøygruppen under fartøygruppen kystfiskeflåte, som slutter på 28 meter. Jeg mener at det er en helt annen debatt.

Flertallet i næringskomiteen slutter seg til statsrådets

konklusjon om at det er viktig å sikre stabile og forutsigbare rammevilkår for næringen, og at de sentrale elementene i regjeringens strukturpolitikk ligger fast. Det samme flertallet understreker at regjeringens strukturpolitikk ligger fast, slik den er beskrevet i stortingsmeldingen og i den politiske plattformen for denne regjeringen.

Frank Bakke-Jensen (H) [17:19:07]: Når vi prater fiskeripolitikk, prater vi næringspolitikk, og når vi prater næringspolitikk, diskuterer vi ofte rammevilkår for utøvere.

Et annet ord for struktur kan like godt være modernisering, for det er nå engang sånn at også denne næringen utvikler seg. Min gamle ærverdige far hadde en 31 fots sjark på 1980-tallet. Med en så stor båt fisker man i dag i hvert fall dobbelt så mye som det man gjorde den gangen. Det er også sånn at uansett hvilken primærnæring vi ser på, går antallet utøvere ned, det være seg landbruk, det være seg reindrift, det være seg fiskeri. Det er mange grunner til det. Modernisering er faktisk en av grunnene. Man bruker mindre mannskap, mindre mannskraft for å gjøre den samme jobben i dag enn det man gjorde for ikke veldig, veldig mange år siden.

Det er også sånn at en av de aller viktigste tingene unge mennesker ser på i en næring – hvis den skal være attraktiv – er at den bærer preg av at det er en rettferdig inngang til den. Sånn er det dessverre ikke i kystflåten i dag. Det er ikke sånn at forvaltningen er rettferdig, i den forstand at alle kan få lov å opparbeide seg like stor lønnsomhet i kystflåten. Man innførte en strukturordning, en modernisering, under Svein Ludvigsen, og så førte Arbeiderpartiet, ved Helga Pedersen, en valgkamp der man sa til fiskerne: Ta det bare med ro, dere trenger ikke å være med og modernisere flåten eller tilegne dere rettigheter, for når vi kommer i regjeringkontorene, skal vi reversere denne ordningen. Så skjedde ikke. Man vedtok en 18-måneders strukturstopp. Så kom man tilbake med en kvasiordning, da man hadde forstått at modernisering var nødvendig, men man kunne ikke tape så mye ansikt at man kunne innføre den ordningen som hadde vært. Det gjør at vi i dag står med et A-, B-, C- og D-lag. Det gjør at vi har noen redere som har god lønnsomhet, og at vi har andre som har så dårlig rettighetsgrunnlag at de ikke har fullt så god lønnsomhet. Noen har dårlig lønnsomhet. Bakgrunnen for vårt forslag er at man må se på kystflåten og så innføre like regler for alle. Man kan ikke være bekjent av en politikk som diskriminerer på denne måten.

Så diskuteres det at man da kan få stor tetthet av rettigheter på én plass. Vel, hvis man ser langs den kysten vi har, er det faktisk sånn at folk bosetter seg på færre og færre plasser. Det vil vi ikke unngå om vi talte opp hvor mange som bodde i en kommune. I en kommune med 1 100 mennesker får de ni torsker hver, og så vil det være sånn til evig tid. Det har ikke noe med det å gjøre. Man er avhengig av å ha lønnsomhet. Man er avhengig av å få litt større konsentrasjoner av industri, for i dag er vi avhengig av å pleie et marked som er mye, mye mer oppsatt på å få kvalitet.

Vi har fremmet forslaget av den enkle grunn at næringen forteller at dette er urettferdig. Det er problematisk å

rekruttere med en sånn ordning, det er problematisk å få en moderne flåte som kan ta på land råstoff av den kvaliteten som vi trenger i dag, og det er problematisk å få lønnsomhet i næringen. Det er også problematisk forvaltningsmessig hvis vi får en næring der store deler begynner å bli ulønnsomme, for da får vi også problemer med hensyn til bærekraftig og økologisk forvaltning. Lønnsomhet er en forutsetning for alle disse tingene.

Vi har sammen med Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti fremmet de forslagene som representanten Nesvik tok opp. I tillegg har Høyre et forslag sammen med Kristelig Folkeparti, som jeg herved tar opp. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede en økning av kvotetaket for banklineflåten til 5 kvoter, og komme tilbake til Stortinget med forslag til tiltak som kan øke lønnsomheten til denne flåtegruppen.»

Vi har også hørt antydninger om at det kan være ting på gang, så vi skal nå være lutter øre, skjerp og levende interessert når statsråden holder sitt innlegg. Kanskje vi kan gjøre det om til et oversendelsesforslag – vi får se.

Presidenten: Representanten Frank Bakke-Jensen har tatt opp det forslaget han refererte.

Alf Egil Holmelid (SV) [17:23:52]: SV er opptekte av at vi skal ha ein fiskeripolitikk som kjem kystbefolkninga til gode. Derfor er vi opptekne av å føre ein fiskeripolitikk som ikkje tvingar fram stadig sterkare sentralisering og stadig større kapitalbehov. Mange av forslaga frå opposisjonen går nettopp i ei slik retning.

Den minste kystflåten betyr svært mykje for det samfunnet fartøya høyrer heime i. Han er grunnlaget for busetnad og verdiskaping i mange lokalsamfunn. SV er opptekte av å sikre kystflåten sin økonomi, men det må skje med andre verkemiddel enn den struktureringa som opposisjonen foreslår. Fleire tiltak er alt gjennomførte. Regjeringa har bl.a. innført ei samfiskeordning, som er gunstig både for økonomi og for tryggleik.

Regjeringa har varsla at ho har sett i gang arbeidet med ei sjømatmelding. I arbeidet med sjømatmeldinga vil vi få ein heilskapleg diskusjon rundt økonomien, både i fiskeria og i fiskeindustrien, slik at vi får ei totalvurdering av dei ulike tiltaka som kan sikre økonomien i fiskeria. SV ser fram til at vi får ein brei diskusjon i den samanhengen. Vi ser ikkje behovet for å gå inn i dei store endringane no, men vil eventuelt opne for dei justeringane som måtte vere nødvendige.

Irene Lange Nordahl (Sp) [17:25:39]: Livskraftige fiskerisamfunn er avgjørende for kystens framtid, og for å oppnå dette er lønnsomhet i fiskerinæringen svært viktig. Det er derfor av stor betydning at det politiske miljø har en levende og engasjert debatt rundt rammebetingelsene for næringen – i hele verdikjeden. Dette gjelder både for flåten og for landindustrien.

Den senere tid er det særlig utfordringer knyttet til kystflåten som har vært tema, og dermed også rammebetingelsene.

I brevet som fiskeri- og kystministeren sendte til komi-

teen den 15. desember i fjor, viser hun til St.meld. nr. 21 for 2006–2007, som beskriver hva som er regjeringens politikk på området. I brevet viser statsråden til at hun er «åpen for å vurdere og eventuelt gjennomføre endringer og tilpasninger innenfor rammene av dagens strukturpolitikk».

Arbeidet med den nye stortingsmeldingen om fiskeri- og havbrukspolitikken er i gang, og regjeringen har sagt at meldingen skal legges fram i løpet av inneværende stortingsperiode. I denne meldingen vil det være naturlig at mulighetene for økt verdiskaping og bedre lønnsomhet i fiskeriene blir et sentralt tema som drøftes. Dette vil gi gode rammer for en omfattende debatt som næringen er opptatt av, og fra næringens side vil nok debatten om strukturvoteordninger løftes fram.

Jeg skal ikke legge skjul på at dette er en krevende debatt, men som for andre næringer er det viktig at vi ser på alle sider av næringen når den nye stortingsmeldingen nå skal utarbeides.

Det er også viktig å drøfte de aktuelle problemstillingene på arenaer der næringen aktivt kan komme med innspill. Så får vi avvente debatten før konklusjonene trekkes.

Som grunnlag for debatten om rammebetingelser for kystflåten er det viktig å ta med sentrale fakta. I næringen er det en høy gjennomsnittsalder i flåten og liten fornyelse. I de tre minste flåtegruppene er gjennomsnittsalderen for båtene 25–30 år, og det vil derfor være et stort behov for fornyelse i flåten de nærmeste årene. I tillegg er gjennomsnittsalderen blant fiskerne høy. I de fleste gruppene ligger gjennomsnittsalderen på rundt 50 år, og dette viser at det vil være et stort behov for rekruttering i årene framover. For å få til denne rekrutteringen, som vil være helt avgjørende for å sikre livskraftige fiskerisamfunn, må næringen framstå som attraktiv for de unge. Dette er svært viktig i den debatten vi nå går inn i.

Jeg synes derfor det er bra at vi i forbindelse med den nye stortingsmeldingen får mulighet til en ny og bred debatt om fiskerinæringen og hvordan vi i framtiden skal sikre livskraftige fiskerisamfunn. Her er det viktig å løfte fram de utfordringer som næringen står overfor, og de løsninger som kan være aktuelle. Det blir en krevende, men helt nødvendig debatt.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [17:28:38]: Norsk fiskerinæring har i generasjoner vært en viktig næring, som har stor betydning både for lokalsamfunnene langs kysten og for hele landets velferd. Norsk sjømateksport var i 2011 på 53 mrd. kr, og den store og tradisjonelle fiskerinæringen sto for en eksportverdi på 22 mrd. kr. Aldri før har det blitt eksportert mer sjømat fra denne delen av næringen. Det er en enormt stor verdiskaping i fiskerinæringen, og dette viser viktigheten av å sikre næringen gode og forutsigbare rammebetingelser. Det er viktig med jevnlike evalueringer og reguleringer av næringene for å sikre økt lønnsomhet og tilstrekkelig rekruttering.

Det er ikke tvil om at en strukturering av kystflåten har politisk sprengkraft, og en kime til uenighet har det vært i mange år. Kanskje nettopp på bakgrunn av det kan det være lurt å se til dem som kjenner hvor skoen trykker, og lytte til dem som står næringen nærmest.

Som det går fram av saksfremlegget, kunne Fiskeribladet Fiskaren 7. oktober 2011 melde at et overveldende flertall på landsmøtet i Norges Fiskarlag høsten 2011 ga sin støtte til et forslag om å gi alle, uansett båtlengde, de samme mulighetene til å ha tre kvoter av både sild og torsk. Videre ble et forslag om å stanse struktureringen av kystflåten på dagens nivå nedstemt av et tilsvarende stort flertall. Signalet fra næringen er rungende klart, og selv en flertallsregjering bør lytte til næringen.

Kristelig Folkeparti støtter at forslaget fra mindretallet, der Kristelig Folkeparti er med, gjøres om til et oversendelsesforslag.

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [17:30:54]: Representantforslaget går ut på å innføre like strukturingsmuligheter for kystfartøy over 15 meter. I tillegg har komitémedlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti fremmet ytterligere forslag til endringer i strukturregelverket. Disse forslagene gjelder flåten under 11 meter og den konvensjonelle havfiskeflåten.

Regjeringen har beskrevet sin strukturpolitikk i St.meld. nr. 21 for 2006–2007. Regjeringen konkluderte der med at det er behov for å videreføre strukturordninger i framtiden, men foreslo samtidig justeringer i en del strukturvirkemidler. Denne strukturpolitikken ligger fast.

Samtidig er det slik at regjeringen senere har gjort endringer og tilpasninger i strukturregelverket innenfor rammene av gjeldende politikk. Sammenslåingen av nordsjøtrålgruppen og gruppen for pelagisk trål til én strukturgruppe er et eksempel på en slik tilpasning. Det samme er endringene i strukturordningen for seitrålere. Dette handler først og fremst om å legge til rette for en naturlig utvikling i flåtestrukturen når spesielle forhold gjør seg gjeldende.

Jeg er fortsatt åpen for å vurdere endringer og tilpasninger i strukturregelverket innenfor rammene av gjeldende politikk. Det er viktig å ha oppmerksomhet på hva som er nødvendig for å bidra til lønnsomhet og fornying i fiskeflåten, samtidig som vi må bidra til forutsigbarhet og stabilitet i næringens rammevilkår.

Et av tiltakene i strukturmeldingen var å senke kvotetaket for kystflåten over 15 meter, fra de omtalte 3+3 til 2+2/3+1. Representantenes forslag innebærer en reverseing av det.

Behovet for en varsom strukturering i kystflåten er fortsatt til stede. De bedriftsøkonomiske hensynene må veies opp mot kystflåtens samfunnsmessige rolle langs store deler av kysten. Det er fortsatt rom for mer strukturering innenfor gjeldende kvotetak.

Så foreslår komitémedlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti å åpne for strukturering i kystflåten under 11 meter.

Denne fartøygruppen er av stor samfunnsmessig betydning for en rekke kystsamfunn, og jeg er svært opptatt av at vi forsøker å bidra til bedre lønnsomhet i denne gruppen. Det er viktig å legge til rette for en utvikling som sikrer fornying og rekruttering i den minste kystflåten.

Det er bakgrunnen for at jeg for hvert eneste kvoteår fra 2010 har innført en samfiskeordning for fartøy under

11 meter. Samfiske legger til rette for to fiskere om bord på de minste båtene, og for fiske av to kvoter fra en båt. Dette er gunstig både av bedriftsøkonomiske og ikke minst av sikkerhetsmessige årsaker.

Forslagene fra opposisjonen viser forskjellene mellom regjeringens og opposisjonens strukturpolitikk. Opposisjonen ser ut til utelukkende å være opptatt av de bedriftsøkonomiske hensyn hos den enkelte båteier. Det er også viktig for regjeringen. Men vi ser også hen til andre hensyn og er opptatt av hvordan ulike tiltak virker inn på de lokalsamfunn fartøyene hører hjemme i. Vi er derfor opptatt av å finne den riktige balansen i virkemidlene. Vi må finne tiltak som gir den nødvendige lønnsomheten innenfor en ramme som er akseptabel i en større sammenheng.

Tallene på gruppenivå viser at det nå stort sett er god lønnsomhet i fiskeflåten, selv om det varierer mellom gruppene. Vi skal også være åpne for at tallene på gruppenivå kan skjule forskjeller mellom fartøyene innad i gruppen. Vi skal derfor være åpne for fortsatt justeringer i strukturordningene, men hovedtrekkene ligger fast.

Jeg kan derfor nå imidlertid informere om at regjeringen har besluttet å sende på høring et forslag om å heve kvotetaket for den konvensjonelle havfiskeflåten fra tre til fem kvotefaktorer for torsk og hyse. Mitt forslag er da å heve det fra tre til fem, men vi ber også høringsinstansene kommentere om fire kan være et alternativ til fem.

Den konvensjonelle havfiskeflåten har de seneste årene slitt med lav lønnsomhet. Dette har ulike årsaker. Regjeringen vurderer det slik at det er nødvendig med tilpasninger i regelverket for å sikre fornying og lønnsomhet i fartøygruppen. Slike tilpasninger vil nettopp være i tråd med gjeldende strukturpolitikk.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Harald T. Nesvik (FrP) [17:36:14]: Statsråden viste i sitt innlegg til hvor viktig det var å ha flere båter langs kysten for å sikre ressursgrunnlaget til fabrikker etc. Det er jeg helt enig med statsråden i. Men det alle viktigste for at vi skal kunne opprettholde det, er jo lønnsomheten i næringen.

Statsråden var selv også inne på ordningen knyttet til samfiske. Det er for øvrig en ordning som vedtas år for år. Det er ikke en permanent ordning, som Holmelid var inne på, men det er en år-for-år-ordning. Da er man avhengig av at man har to bruk – man må ha to båter, og man må ha to bruk. Hvis man skal tenke rent bedriftsøkonomisk, må det være noe av det mest ulønnsomme man kan ha. Det vil si at det er to personer som skal fiske sammen fra samme båt, men de er nødt til å ha hver sin båt og hvert sitt bruk. Det kan ikke være særlig fornuftig. Det er derfor vi sier, i tråd med det som Norges Fiskarlag sier, at man også bør vurdere en ordning om struktur i den minste delen av flåten. Er statsråden uenig med Fiskarlaget?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [17:37:20]: På det første landsmøtet i Norges Fiskarlag som jeg var på som statsråd, var samfiske et av de store temaene. Der gikk den ene etter den andre opp på talerstolen og ba om en samfiske-

keordning av sikkerhetsmessige grunner. Det har de fått, og de har fått det i årene etterpå, og jeg har sågar også tillatt at det er mulig å samfiske med seg selv.

Så kan en selvfølgelig i forhold til bedriftsøkonomiske grunner stille spørsmål om dette er helt målrettet. Men begrunnelsen til samtlige som gikk på talerstolen på det landsmøtet, var sikkerheten – det at det kunne være to stykker om bord i en båt. Så fisker de først på den ene og så på den andre, og det var også bakgrunnen for at jeg sa ja til det da – og har sagt ja til en samfiskeordning i årene etterpå også. Jeg har lyttet til næringen. Det gjorde jeg da, og det fortsetter vi å gjøre. Men stemmene er litt ulike. Alt er ikke like entydig, som kravet om samfiske var.

Frank Bakke-Jensen (H) [17:38:33]: Statsråden sier i innlegget at forskjellen på storfraksjonen eller regjeringspartiene og opposisjonen er at opposisjonen kun vektlegger bedriftsøkonomiske elementer når man snakker om strukturering. Og det gjør hun etter at jeg har holdt et innlegg der jeg forklarte begrunnelsen vår i forhold til dette, der jeg nevnte bosetting som en viktig del av det – en robust næring – der jeg nevnte rekruttering som en del av det – viktig for næringen – der jeg nevnte modernisering og flåtefornyelse som en del av begrunnelsen for strukturering. Likevel sier statsråden at vi bare vektlegger bedriftsøkonomiske elementer.

Da må jeg få lov til å spørre: Hvordan mener statsråden at ulønnsomhet kan fremme bosetting? Hvordan mener statsråden at ulønnsomhet kan fremme rekruttering? Og: Hvordan forklarer statsråden at ulønnsomhet og urettferdighet kan sørge for at vi får den nødvendige flåtefornyelsen?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [17:39:33]: Ulønnsomhet fremmer selvsagt verken rekruttering eller aktivitet. Hovedbildet er jo ikke at flåten, verken havfiskeflåten eller kystfiskeflåten, er ulønnsom. Hovedbildet er jo faktisk at det går veldig, veldig bra. Så ser vi på gjennomsnittstall at den minste kystflåten kommer dårligst ut. Der er det vel også antakelig at vi har den største andelen – vi kan kalle dem mindre aktive aktører, av forskjellige grunner. Det er klart at det som fremmer aktivitet, det som fremmer virksomhet på kysten, er jo lønnsomme bedrifter både på sjø og på land. Jeg har også møtt aktører som i iveren etter struktur innrømmer at det kanskje var i kostbareste laget, så det er ikke sikkert det blir så lønnsomt likevel. Så det å føre en debatt knyttet til at det er pluser og minuser, tror jeg også vil være fornuftig i denne sammenheng.

Presidenten: Representanten Frank Bakke-Jensen har tegnet seg til en ny replikk.

Frank Bakke-Jensen (H) [17:40:38]: Jeg har også møtt forretningsdrivende som har gjort feilinnkjøp – kjøpt inn feil varer – slik at det ikke ble lønnsomt å drive butikk. Men vi går ikke inn og lovregulerer av den grunn.

Det er også litt merkelig – statsråden må gjerne korrigere meg – men i innlegget sitt sa representanten Irene

Lange Nordahl at gjennomsnittsalderen på flåten var mellom 25 år og 35 år. Det forteller meg at det kanskje er på høy tid å modernisere denne flåten. Modernisering av flåten vil føre til at vi kan få moderne båter. Vi kan få ungdom inn i yrket. Vi kan få bedre kvalitet på det råstoffet som føres i land, og vi kan få større lønnsomhet også for industrien. Men det forutsetter mulighet for å få lov til å strukturere det, og det forutsetter et rettighetsgrunnlag som skaper lønnsomhet.

Mener statsråden at den urettferdigheten som finnes i dag, er et pluss for kystfiskeflåten?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [17:41:44]: Jeg synes det blir litt spesielt å sammenlikne en regulering av fiskeriene, som tross alt er fellesskapets eiendom, som vi må forvalte til fellesskapets beste, med feilkjøp i næringslivet for øvrig. Her snakker vi altså om en naturressurs som er fellesskapets eiendom, som vi må forvalte til beste for både fiskerne, flåten og landsiden. Jeg var senest i Finnmark like før helgen. Der møtte jeg en ungdom som hadde fått seg en båt, og han sa at vi ikke måtte tillate strukturering i den minste flåten. Det er mulig for ungdom å gå inn i dag. Det er ikke så dyrt som mange vil ha det til. Poenget mitt er å si at det er mange stemmer, og de spriker litt. Det er ikke sånn som det kan se ut i mindretallets innstilling her, at det er et unison rop om å få strukturere mer. På noen områder er det det. Derfor la regjeringen fram forslag om autoline og strukturering.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Bjørn Lødemel (H) [17:43:10]: Høyre meiner at det er svært viktig å sikre gode og føreseielege vilkår for fiskeflåten. Derfor har Høyre teke opp desse spørsmåla gjennom dette Dokument 8-ramlegget.

Ein har i Høyre òg tidlegare vore svært aktiv for å få til ei fornuftig strukturrasjonalisering av fiskeflåten. Då tidlegare fiskeriminister Svein Ludvigsen hadde ansvaret, blei det gjort omfattande strukturendringar. Det førte til at store delar av fiskeflåten blei tilpassa både ressursgrunnlaget og inntektsgrunnlaget. Få fiskeriministrarar har, som Svein Ludvigsen, vore godt likt både i nord og i sør. Han hadde til og med ein eigen fanklubb i fiskerinæringa.

Dessverre var det første denne regjeringa gjorde etter at ho overtok i 2005, å varsle strukturfrys. Når ein hadde så gode erfaringar med strukturrasjonalisering under Bondevik II-regjeringa, var Helga Pedersen og den raud-grøne regjeringa sin nye fiskeripolitikk å gå baklengs inn i framtida.

Ein viktig del av denne saka handlar om den havgåande banklineflåten. Dette er ein viktig del av fiskeflåten i mitt heimfylke Sogn og Fjordane. Av dei 35 båtane som er i denne fartøygruppa, er 34 heimehøyrande i Sogn og Fjordane og i Møre og Romsdal. Mange av desse tilhøyrer reiarlag med lange tradisjonar, og dei er ein svært viktig del av den totale fiskerinæringa i vårt fylke.

Banklineflåten leverer fisk av førsteklasses kvalitet.

Dei har vist både evne og vilje til å satse på kvalitetsprodukt, og det tener dei til ære. Sist haust var eg med på dåpen av MS «Frøyanes», verdas største linebåt, som Ervik Havfiske har fått bygd – ein fantastisk båt og eit flott reiarlag.

Det er eit sterkt ønske frå denne flåtegruppa om å få auke kvotetaket frå tre til fem. Noregs Fiskarlag har òg støtta dette i eit samrøystes vedtak.

Det er ikkje tvil om at denne flåtegruppa har eit stort behov for å auke kvotetaket til fem, og når dei i tillegg ønskjer å løyse dette innafor eigen flåte, skulle det berre mangle at dei ikkje skulle få lov. Høyre støttar fullt ut dette ønsket og ser på det som eit svært avgjerande tiltak for å skaffe lønsemd og moglegheit for langsiktige investeringar.

Høyre kunne i utgangspunktet tenkje seg å gjere eit direkte vedtak om å heve kvotetaket til fem allereie ved handsaminga av denne saka, men ein ser at ein må bruke både list og lempe for å få det til. Det var svært skuffande å sjå at regjeringspartia i utgangspunktet ville avvise framlegget. No kan det sjå ut til at eit sterkt og vedvarande press, bl.a. frå Høyre, har ført til at regjeringa snur, og det er sjølvsagt positivt.

No blir det avgjerande at regjeringa leverer og lever opp til dei forventingane som har blitt skapte.

Jonni Helge Solsvik (H) [17:46:08]: Strukturordningen avleder veldig ofte mange intensive og kraftige debatter langs kysten. Jeg tror vi kan minne oss selv om at man på begynnelsen av 1950-tallet hadde ca. 80 000 fiskere som tok opp det samme kvantum fisk som 10 000 fiskere tar opp i dag. Denne endringen fra 1950 og fram til i dag har vært nødvendig. Det er ingen som kan ønske seg tilbake til en tid da man så at næringen til de grader var i ferd med å bli ulønnsom – og dermed også den kraften i mange fiskerisamfunn som vi ser at fiskerinæringen er i dag.

Vi var mange langs kysten som var veldig spent da strukturordningen ble stoppet i 2005. Samtidig var vi mange som var fornøyd med at modellen for strukturordning ikke ble fjernet da regjeringen kom på banen igjen og foreslo å videreføre strukturordningen.

For kysten handler strukturordningen om en modell som skal sikre lønnsomhet, sikre fornyelse, sikre rekruttering og ikke minst være med og bidra når det gjelder den store utfordringen i mange kystsamfunn i årene framover, nemlig generasjonsskiftet innenfor fiskeflåten. Men vi skal samtidig erkjenne – og det tror jeg er viktig – at strukturordningen er ingen mirakelkur. Strukturordninger har sine positive sider, men strukturordninger har også noen negative sider: Det tror jeg det er viktig å ha med seg når vi skal se det totale bildet og finne ordninger som skal bidra til økt lønnsomhet og utvikling langs kysten. Det er med andre ord en modell som sammen med andre tiltak har vist seg å være effektiv for å oppnå lønnsomhet i flåteleddet.

Jeg har lyst til å ta opp en negativ effekt som det er viktig å ha med seg. Gjennom strukturendringer opplever man – i hvert fall i mange nordnorske kystsamfunn i disse dager – at altfor mye fisk blir værende i havet etter at man er ferdig med et hardt og intensivt vinterfiske. Samfisk-

keordninger og ikke minst bifangstordninger er avbøtende tiltak knyttet til akkurat den negative effekten en strukturordning kan ha. Endringer av kvoteåret vil gjøre dette enda bedre, sett fra mange kystsamfunns side, og kan faktisk sørge for at man i tillegg til en effektiv strukturordning også får opp andre fiskeslag som bidrar til utvikling langs kysten.

Åge Starheim (FrP) [17:49:27]: Representanten Holmelid frå SV er oppteken av å sikre kysten og å unngå sentralisering. SV vil vente og eventuelt opne for nødvendige endringar som må til. Ei samla næring har sagt at endringane må skje no. Ei samla næring har sagt at lønnsmda i næringa for enkelte er på randa til samanbrot. Det burde også SV vere oppteke av, at vi ikkje oppfører oss slik at mange rett og slett må avvikle og selje sine båtar fordi det ikkje er lønnsemd i å drive fiskeri.

Det vert også sagt at mange av båtane er gamle, og at ein er nøydd til å fornye flåten. Det kostar pengar – det kostar mykje pengar. Dersom ein skal få anledning til å gjere det, må det skje ei omstrukturering, slik at det vert levelege lønsemdsforhold for alle. Endringane som er gjorde dei seinare åra, har medført at ein ikkje berre har fått eit A- og B-lag, men i tillegg har ein også fått eit C- og D-lag, i og med at ikkje alle er innlemma i strukturordninga.

Innspela frå næringa har etter mitt skjønn vore unisone – dei er samla i at det er heilt nødvendig at ein får til ei omstrukturering av flåten. Det som også vert sagt, er at reiarlaga vil gjere dette innafør eigne rekkjer, altså at dei ikkje vil ta frå andre. Når næringa sjølv ber om dette og seier korleis ein vil gjere det, kan eg ikkje forstå at det skal vere nødvendig å sende det ut på ei høyring. Eg meiner at ein har fått nødvendige innspel frå næringa om kva ein ønskjer. Eg har ei kjensle av at når statsråden seier at ho vil sjå på dette, og at det skal sendast ut på høyring, er det ein måte å skyve dette framfor seg på utan å ta stilling til det på noverande tidspunkt. Eg synest at det ein har fått inn av innspel frå næringa, tilseier at regjeringa burde ta omsyn til næringa sine ønskemål og syte for at ein får gjort dette no – ikkje seinare.

Harald T. Nesvik (FrP) [17:52:49]: Først av alt vil jeg takke representanten Lødemel for at han ville være med Fremskrittspartiet og vedta allerede nå at kvotetaket skulle økes til fem. Men han hadde ikke helt fått med seg sitt eget parti, og foreløpig står Fremskrittspartiet alene. Men stor ære til representanten Lødemel. Det setter vi stor pris på.

Jeg setter også stor pris på at statsråden nå har varslet at det vil gå ut et høringsutkast knyttet til å øke kvotetaket for banklineflåten til fem. Jeg er mer bekymret når statsråden sier at man også har bedt næringen om å uttale seg om eventuelt å øke kvotetaket til fire. Sogn og Fjordane-benken og Møre og Romsdal-benken har nettopp hatt møte med næringen. Var det én ting man bl.a. advarte mot, var det å finne en mellomløsning eller kvasiløsning – ved å øke kvotetaket til fire. Jeg håper man mener det når man sender ut på høring et kvotetak på fem. Statsråden er jo ordholden i andre saker, så dette ser jeg fram til.

Det er godt at man gjør det på denne måten, men jeg håper at statsråden også sender ut dette med en veldig kort høringsfrist. I flåten er det i dag mange som sliter såpass at det står om enkelte av disse rederienes framtid.

Representanten Lillian Hansen kritiserte opposisjonen for at vi hadde fremmet dette forslaget i denne innstillingen, for den dreide seg bare om strukturingsmuligheter for kystfiskefartøy under 28 meter. Jeg er svært glad for at vi har tatt denne debatten i det store og hele, nettopp for å vise at vi må få ting gjort. Jeg håper at statsråden i hvert fall sørger for at vi får en kort høringsrunde og en rask gjennomføring i denne saken.

Videre vil jeg få benytte anledningen til å gjøre vårt forslag om til et oversendelsesforslag, i og med at statsråden har vært så positiv som hun har i denne saken, og håper det får en rask løsning.

Frank Bakke-Jensen (H) [17:55:16]: Dette har vært en debatt som på et vis nesten har gitt meg troen på politikken igjen. Først takk til representanten Holmelid, som løftet fram samfisket som et godt verktøy for å øke lønnsomheten og sikkerheten i den minste flåten. Så vil jeg minne om at da vi fremmet forslag om dette vinteren 2010, stemte SV imot i Stortinget. Så man har kommet på bedre tanker. Det er dette statsråden i sitt innlegg kalte «naturlig utvikling».

Det er også litt av mitt poeng i denne saken: Vi skal skjele til naturlig utvikling når vi snakker om strukturpolitikk, men rettferdighetsprinsippet kan vi ikke slippe. Det er for Høyre et veldig viktig prinsipp. Det at vi opererer med forskjellige modeller, slik at to naboer ikke har samme mulighet til å få samme lønnsomhet hvis de legger i samme innsatsen, er et prinsipp Høyre ikke kan stå for. Derfor vil vi ikke gi oss når det gjelder strukturmodeller vi bruker i kystflåten.

Også vi stoler på statsråden. I motsetning til representanten Nesvik – som til vanlig hører bra, han hørte i hvert fall hva Lødemel sa – vil jeg få skyte inn at det var altså ikke Høyre, men Høgre som mente de kunne gå i lag med Fremskrittspartiet. I Høyre er Høyre størst, så Høgre har ombestemt seg.

Høgre, Høyre og Kristelig Folkeparti vil gjøre om forslaget sitt til et oversendelsesforslag. Så regner vi med at høringsprosessen blir kort, og at fornuften får råde.

Presidenten: Presidenten lurte et øyeblikk på om den naturlige utvikling hadde medført at Stortinget nå har en ny partigruppe, men innlegget avklarte vel at så ikke er tilfellet.

Irene Lange Nordahl (Sp) [17:57:30]: Fiskeri- og kystministeren sa i sitt innlegg at det nå blir sendt ut en sak på høring om økning av kvotetak for autolineflåten fra tre til fem. Det blir merkelig når Fremskrittspartiet sier at det ikke er behov for høring av saken, samtidig som de sier at vi må lytte til næringen. Nå har regjeringen lyttet til næringen, foretar grep, sørger for at det blir sendt ut på høring, og at en får tilbakemeldinger. Det er et godt tegn fra en regjering som ønsker å komme næringen i møte.

Så vil jeg også minne om den nye stortingsmeldingen – arbeidet er igangsatt – der også muligheten for økt lønnsomhet i fiskerinæringen blir et viktig tema. Det vil bli mange muligheter for drøftinger, både underveis i prosessen med meldingen og når meldingen skal behandles i salen.

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [17:58:43]: Jeg er satt til å forvalte mange regler, og dem er jeg ekstremt opptatt av å følge – i hvert fall med hensyn til denne sal. Når jeg skal sende en sak på høring, er det selvfølgelig fordi lovverket, regelverket, sier det. Vi kan ikke bare endre – eller plutselig finne på en ny – forskrift over natta. Det er bakgrunnen. Jeg håper at Stortinget er enig med meg i at vi følger de reglene som vi har på dette området, selv om utålmodigheten – forstår jeg – er stor.

Når det trekkes fram bekymring over hvorfor vi sender på høring et kvotetak på fire, er jo dét nettopp for at vi skal få innspillene. Hvis det er sånn som flere har tatt til orde for her, at det er så unisont – noe som jeg for så vidt selv også har hørt – er det vel ikke noen stor fare for at det er mange som tar til orde for et kvotetak på fire. I alle fall har vi det med. Så skal jeg når det gjelder tidslengden på høringen, igjen følge de reglene som vi har, og så får tiden nødvendigvis gå. Nå kjenner jeg næringen så godt at er det noe den er snar til å ta inn over seg, er det når det blir sendt ut bare et lite røyksignal. Bare det å tenke høyt gjør at flåten tilegner seg det ganske fort.

Hvis jeg får lov helt på tampen av denne debatten, vil jeg bare kommentere det som representanten Solsvik tok opp, nemlig endringer i bifangst, og at den bidrar positivt i forhold til de ting som han pekte på, som jeg er helt enig i. Derfor er jeg veldig glad for at det er nettopp denne regjeringen som har økt bifangstordningen med over 100 pst. Det er nettopp for å få all fisken opp av havet, slik at den kan bli til lykke på land.

Representanten tok også opp dette med kvoteåret. Det er det kanskje litt mer nyansert syn på, litt etter hvor på kysten man reiser. Jeg var i Båtsfjord senest før helgen, og der var det nå så stor glede og fornøydhet over denne regjeringen at diskusjonen om kvoteåret har tapt seg litt, for det vi har gjort i forhold til bifangst, mer enn oppveide behovet for å endre kvoteåret. Til det vil jeg også si at jeg har kjent de fleste fiskeriministrene i de siste 30 år, og veldig mange har snakket om å endre kvoteåret. Jeg har satt i gang en undersøkelse for å få både pluser og minuser med det, og så får vi konkludere på et tidspunkt hva vi gjør også i den saken.

Lillian Hansen (A) [18:01:33]: Det skal ikke mye til før representanten Frank Bakke-Jensen får troen på politikken igjen. Jeg har lyst til å starte med det. I tillegg synes jeg han er modig, representanten Frank Bakke-Jensen, som tirret på seg SV i en sak. Jeg tror ikke det er det skarpeste representanten kunne ha gjort.

Jeg kritiserte ikke saken. Jeg er, som vi alle er i den rød-grønne fraksjonen, veldig klar over situasjonen i autolineflåten og har tatt den alvorlig. Det jeg har sagt i mitt innlegg, som jeg står for, er at den saken som vi nå debatterer

i salen her, omhandler situasjonen for kystfiskeflåten over 15 meter. På nytt vil jeg understreke at den øvre grensen for kystfiskeflåten er 28 meter. Da kan man ikke forbauses over at noen i hvert fall synes det er litt rart.

Så har jeg lyst til å si også til slutt at den beskrivelsen av situasjonen som ble gjort fra talerstolen her, synes jeg var trist. Det er ikke helt sånn at det er nød og død i norske fiskerier. Det er faktisk veldig mange også i den minste flåten som tjener gode penger.

Harald T. Nesvik (FrP) [18:03:19]: Det er slik at noen er mer utålmodig enn andre etter å få gjennomført vedtak. Men man kan gjennom vedtak som fattes i denne salen, gi en «go» til statsråden ved å fortelle at det ligger et flertall her. Da kan man igangsette de prosessene som er der, og det er akkurat det som er Fremskrittspartiets ordlyd i forslag nr. 3. Det er ikke at man skal fravike lovverket, men at man ønsker dette innført. Statsråden har sagt det, og nå er man i gang med høringsbiten.

Det ble replisert nettopp fra representanten Lillian Hansen om måten som representanten Bakke-Jensen tok SV på. Det er et faktum at man stemte imot det som har med samfiskeordningen å gjøre. Det var et representantforslag som lå til grunn i denne sal, og det ble altså stemt ned. Heldigvis har man innført en ett-år-i-slangen-ordning, og så får man se hvor lenge det varer.

Når det gjelder forslaget knyttet til å se på det som har med de minste fartøyene og strukturingsordning å gjøre, holder jeg fast på det som jeg har sagt. Det er direkte problematisk at f.eks. ved en samfiskeordning sier man at ja, man kan få fiske to stykker på samme båt, men da må man ha to båter, man må ha to utrustete bruk for å kunne gjøre seg nytte av ordningen. Det kan da ikke være fornøytig lønnsomhetsmessig. Det absolutt verste vi kan gjøre innenfor fiskerinæringen, er å ikke sørge for at det er lønnsomhet i alle ledd. Det er nettopp lønnsomheten som vil skape vekst, det er lønnsomheten i kystfiskefartøyene som vil sørge for at filetfabrikkene og annen næringsmiddelindustri langs kysten har arbeid. Hvis lønnsomhet ikke ligger til grunn, vil dette forvitte, og arbeidsplassene vil også forsvinne.

Så kan det selvfølgelig også være negative ting knyttet til strukturering. Det er det flere som har vært inne på. Det ser vi alle. Men saken som vi har liggende her på bordet i dag, dreier seg i hovedsak om hvorvidt man skal komme tilbake med en ordning nettopp for å møte de utfordringene som man har i næringen. Norges Fiskarlag, som kanskje den fremste på feltet, har sagt at dette går vi for. Da synes jeg det er litt rart at regjeringspartiene er fullstendig avvisende, men jeg regner med at det også der vil komme en endring når vi får den nye stortingsmeldingen – jeg håper i hvert fall det – slik at også den minste delen av flåten har mulighet til å få en enda bedre lønnsomhet enn i dag. Ja, mange har god lønnsomhet. Det er ikke alle som har det.

Presidenten: Frank Bakke-Jensen har hatt to innlegg tidligere i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Frank Bakke-Jensen (H) [18:06:27]: Først til statsråden og hennes besøk i Båtsfjord. Der er det nok sånn at man er fornøyd med bifangstordningen, ja. Det er også sånn at allerede i 2007 var jeg som fylkestingspolitiker med og foreslo en bifangstordning istedenfor en veldig komplisert distriktskvoteordning, som Arbeiderpartiet vedtok den gangen. Så jeg er helt enig, her er det progresjon. Men endring av kvoteåret står fast, og grunnen til det er at man på den måten gir aktørene større muligheter til å planlegge for et helt år – kanskje bruke mindre politikk, men gi aktørene muligheter til å planlegge gjennom et helt år og oppfylle ferskfiskstrategien som regjeringen legger til grunn for mye av sin politikk.

Så til slutt til representanten Lillian Hansen. Det var ikke meningen å ta bare SV. Det er jo også sånn at Arbeiderpartiet stemte imot det forslaget jeg fremmet om samfiske i denne salen. Men man tok også der til fornuften og kom med en god ordning etter hvert.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8.

Sak n r. 9 [18:07:29]

Innstilling fra næringskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Frank Bakke-Jensen, Ivar Kristiansen og Elisabeth Aspaker om økt tilgang til fersk fisk for norsk landindustri og forbrukere (Innst. 214 S (2011–2012), jf. Dokument 8:38 S (2011–2012))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Lillian Hansen (A) [18:08:24] (ordfører for saken): Dette er en veldig viktig sak, og det er bra at vi debatterer dette viktige temaet i denne salen. Jeg vil starte med å si at det må ikke herske noen tvil om at denne regjeringen er opptatt av arbeidsplassene langs kysten, og at ressursene i havet skal gi verdiskaping.

Det er et særtrekk i Nord-Norge at landsdelen har en relativt stor andel trålerflåte med leveringsforpliktelser knyttet til sine konsesjonsvilkår. Disse konsesjonene er tildelt på bakgrunn av et politisk ønske om å styrke landsiden med helårlig råstofftilgang og på den måten sikre sysselsetting og aktivitet på land.

Vi ser nå at det over år har vært en utvikling hvor en stadig mindre andel av fisken leveres fersk, og ikke til de anlegg og kommuner hvor konsesjonene angir tilhørighet. Det kan i grunnen ut fra forslaget fra mindretallet i næringskomiteen i saken leses en erkjennelse av at kystflåten

som stabil ressursleverandør til landanleggene er å foretrekke. Det begrunner jeg med at et av forslagene i denne saken er industrieide kvoter hvor industrien kan leie ut deler av kvoten med leveringsforpliktelse til kystflåten.

Jeg stiller spørsmålet om en slik dreining vil svekke råfiskloven og ikke minst deltakerloven. Det er for så vidt ingen overraskelse at Høyre og Fremskrittspartiet prøver seg på det.

Så kan Høyre ikke bortforklare at det er spesielt to forhold som har bidratt til denne situasjonen. Det er endringen i fryseloven, og det er endringen fra leveringsplikt til tilbudsplikt. Begge disse endringene er et resultat av grep tatt av fiskeriminister fra Høyre. Forslagene som ligger i denne saken, føyer seg for så vidt inn i rekken av Høyres og Fremskrittspartiets fiskeripolitiske løsninger.

Komitédømmene fra Høyre og Fremskrittspartiet har i sine merknader en lengre beskrivelse av historikken rundt leveringsforpliktelsene. Disse merknadene inneholder dessverre flere feil og unøyaktigheter. Det vil jeg forklare i mitt neste innlegg i saken, og det skal jeg melde meg til etterpå.

Industrieide kvoter og slumpfiskordningen er to ordninger som er meget omstridt. Jeg stiller også spørsmålet om utleie av kvoterettigheter kan være med på å svekke råfiskloven og deltakerloven.

Det er sentralt å gi næringen rammebetingelser som gjør lønnsomhet mulig, slik at industrien og dermed arbeidsplasser kan utvikles. Da er det nødvendig med innsats fra både politisk hold og næringen selv. Det er viktig at bedriftene skaffer seg ny kunnskap gjennom forskning som de igjen kan bruke til å utvikle seg. For å kunne utvikle en levedyktig industri er det avgjørende å få jevnere leveranse av fisk til kysten. Både fiskeflåten og industrien må bidra til løsninger som sikrer arbeidsplasser og bedre lønnsomhet i hvitfisksektoren.

Som statsråden sier i sitt brev i saken: Det finnes ingen «enkle grep som løser lønnsomhetsutfordringene» for industrien. Men jeg nekter å tro at det ikke er mulig å foredle mer av denne fisken i Norge, her hvor vi har det absolutt beste råstoffet.

Vår fiskeri- og kystminister har innført en rekke tiltak allerede, som vi har vært inne på i den forrige saken, bl.a. betydelig økning av bifangstordningen og kvotebonus i andre halvår ved levering av fersk fisk. I tillegg er det igangsatt utredningsprosjekt for å se på hvordan man kan få til økt lønnsomhet i industrien.

Jeg vet ikke om det er disse tiltakene eller om det er at Ola og Kari er opptatt av egen helse som gjør at salget av fersk fisk nå ser ut til å ta av i norske dagligvarekjeder. Det er jeg veldig glad for. I fjor økte NorgesGruppen salget med 26 pst., mens ICA Norge opplevde en eventyrlig økning på 50 pst. Ifølge dagligvarekjedene er etterspørselen stor etter fersk fisk, og det må gi klar beskjed til fiskeindustrien i alle ledd. Nå må både fiskeflåten og industrien gripe sjansen. Så skal denne regjeringen sørge for god fiskeripolitikk og reguleringer som skal legge til rette for mer produksjon gjennom hele året, bl.a. gjennom bedre råstofftilgang. Nå er markedet nærmere enn på veldig, veldig lenge.

Harald T. Nesvik (FrP) [18:13:45]: Jeg er svært glad for at representanten Lillian Hansen sa at hun ville ta ordet en gang til, for da må representanten oppklare følgende: Representanten viste til det negative knyttet til endringer i fryseloven. Representanten viste til det negative knyttet til det som har med tilbudsplikt å gjøre. Så vidt jeg vet, tiltrådte statsminister Stoltenberg regjeringskontorene i 2005 – ved forrige stortingsvalg. Spørsmålet er: Hva har skjedd? Har man endret det som representanten Lillian Hansen her var opptatt av? Jeg kan ikke huske å ha sett forslag til endringer i de lovene som representanten viste til har så negativ effekt – man kunne jo ha forelagt det for Stortinget og gjort endringer. Det er jo det som er fordelene når man sitter i en flertallsregjering, har vi fått opplyst, at det man er enig i, får man gjennomført, og det man er uenig i, det endrer man. Den makten ligger i denne sal når man har et flertall. Jeg ser virkelig fram til at representanten Hansen skal fortelle oss når man endret dette, og på hvilken måte man gjorde det.

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre er knyttet til hvordan man kan gjøre situasjonen lettere for industrien, gjøre det lettere å inngå avtaler, nettopp for å kunne ha en sikkerhet for å få de leveransene man trenger for å ha en jevnere produksjon gjennom året. For det har man altså ikke klart å få til. Det har til og med blitt slik at det hoper seg opp over tid, til gitte tider av året – ja, det hoper seg til og med opp så mye at man må innføre særegne garantiordninger for at oppkjøperne skal få råd til å kjøpe opp råstoffet.

Jeg tror vi har samme mål: at fisken som vi får inn, skal være av best mulig kvalitet, mest mulig bearbeidet, at norske forbrukere får et høyt kvalitetsprodukt, og også at vi får en høy pris for den fisken som vi skal eksportere. Da må vi se på flere måter å gjøre det på enn vi gjør i dag. Det er det man faktisk prøver å få til her, uten at man går veien om det som har med råfiskloven å gjøre. Råfiskloven setter klare krav til monopolvirksomheten for førstehåndsetning av fisk. Det ligger fast fra regjeringen. Da må man se på andre måter å gjøre det på. Man er nødt til å se på det å få langsiktige leveringsavtaler, å sørge for at man får på plass de rammevilkårene som skal til, også fordi industrien skal kunne ha den lønnsomheten som man har behov for.

Dette er et forsøk på å få til en del av den langsiktigheten. Jeg legger ikke skjul på at Fremskrittspartiet ønsker en modernisering både av deltakerloven og av råfiskloven – en modernisering – nettopp for å kunne møte framtidens utfordringer, som vi ser kommer. Men inntil da må vi i hvert fall se på hvordan vi kan bruke noen av de virkemidlene som er her, for å få disse tingene til. Det er det innspillet man her kommer med til regjeringen, for å prøve å få fatt i litt mer av den langsiktigheten, slik at også industrien på land, sammen med næringen, kan finne fram til disse løsningene.

Det er selvfølgelig ikke overraskende at regjeringen stemmer dette ned, men i denne saken avviser man det i hvert fall ikke, i denne saken vedlegges det i hvert fall protokollen. Så får vi håpe på at det kommer endringer underveis. Jeg vil tro at alle sammen er enige om at vi ønsker en best mulig lønnsomhet, for vi må ha lønnsomhet og

tilgang på ressurser og råstoff hvis vi skal kunne klare å opprettholde den industrien vi allerede har.

For øvrig tar jeg opp forslaget som er inntatt i innstillingen.

Presidenten: Representanten Harald T. Nesvik har tatt opp det forslaget han refererte til.

Frank Bakke-Jensen (H) [18:18:44]: Bakgrunnen for forslaget er at man til stadighet blir klar over at verden er i endring. En rekke leveringsforpliktelser til trålerne er i dag ikke mulig å oppfylle i henhold til intensjonen med forpliktelsene da de kom. I forslaget stiller vi spørsmålet: Hvis vi ikke klarer å oppfylle intensjonen med forskriftene som foreligger, med de betingelser som er lagt for denne typen leveringsforpliktelser, skal man da gå inn og se på det og kanskje prøve å gjøre noe med det?

I dag pågår det en ganske så høylydt debatt i Nord-Norge om leveringsforpliktelsene til trålerne. Veldig ofte opplever vi at representanter for Arbeiderpartiet reiser rundt og gir beskjed om at de problemene som finnes i dag, skyldes endringer gjort av Høyres fiskeriministre. Høyres fiskeriminister Thor Listau endret fryselovgivningene på sent 1980-tall/tidlig 1990-tall. Høyres fiskeriminister Svein Ludvigsen omgjorde leveringsforpliktelsene til tilbudsplikt tidlig på 2000-tallet. Hvis man er veldig misfornøyd med dette, hadde man kunnet endre det for lenge siden.

Dette er altså blitt en litt søkt debatt. Meningen med en sånn debatt er jo ikke at vi skal stå og kverulere muntert her oppe, eller at vi kan sysselsette politikere med det, problemet med å reise rundt med den type budskap er jo at man skaper en håpløshetsfølelse hos folk som bor på kysten og skal livnære seg av disse ressursene. For hvis du bor i et kystsamfunn, og det er sånn at et stortingsvedtak sent på 1980-tallet skal ha en sånn kraft at Arbeiderpartiets stortingspolitikere i 2012 reiser rundt med gråtkvalt røst og forteller hvor forferdelig dette var, hvem i all verdens navn tør å bosette seg langs kysten?

Det er ganske enkelt sånn at dette er en type råstoff som da forpliktelsene kom, ble brukt til blokk, forholdsvis enkle produkter, produkter vi ikke kan produsere lønnsomt i dag. Da trenger industrien en annen type råstoff. Man kan gå inn og se på om det er mulig å gjøre om forskriftene, sånn at dette råstoffet kommer på land til en kvalitet som den norske industrien kan bruke, til en kvalitet som kan gi den norske industrien en lønnsom produksjon. Det er det vi har prøvd å beskrive.

Så har vi vært så romslige at vi har bedt statsråden vurdere disse tingene og komme tilbake med det. Og jeg skal ikke legge skjul på at det er én eneste viktig grunn til at vi har fremmet dette forslaget, og det er at vi faktisk synes det må være mulig å være så redelig i den politiske debatten at man i alle fall legger på bordet hva slags verktøy man selv sitter med før man begynner å fordele skyld til folk som var politisk engasjert for 30 år siden.

Alf Egil Holmelid (SV) [18:22:13]: Fiskeindustrien er ei viktig næring, med stor verdi for mange lokalsamfunn.

Derfor er det viktig å sikre denne industrien tilstrekkelig råstoff av god kvalitet.

Det er brei semje om verdien av å sikre fiskeindustrien ferskt råstoff og å få betre fordeling av råstofftilgangen over året. For å oppnå dette er det sett i verk fleire tiltak. Eksempel på slike tiltak er omtalt i innstillinga, så eg skal ikkje bruke tid på å gå igjennom dei her.

Forslagsstillarane tek også opp leveringsplikta. Det er ei kjend sak at det er sterk uro omkring praktiseringa av leveringsplikta. Derfor er det viktig å overvake leveringsplikta nøye og gripe inn dersom ein oppdagar avvik. Det er noko regjeringa er oppteken av.

Det er viktig at dei ordningane som er sette i verk for å sikre råstoff til industrien, blir følgde opp, slik at det vil skape tillit til fiskeriforvaltninga. Men industrikvotar, slik forslagsstillarane tek opp, er – som saksordføraren har gjort greie for – inga god løysing.

Fiskeindustrien slit med svak lønsemd. Det er sjølv-sagt viktig å bidra til å rette på denne situasjonen, men her trur eg det er vanskeleg å peike på enkelttiltak som kan vere noko sesam, sesam, slik at ein industri som er ganske mangfaldig, og som har slite med ein del utfordringar, kan få ei god løysing gjennom enkelttiltak.

Det ein må gjere, er å sjå på heilskapen – samanhengande. Derfor har regjeringa teke initiativet til eit forskingsprogram som skal sjå på lønsemda i fiskeindustrien. Det trur eg er eit av dei grepa det er viktig å følgje opp og jobbe vidare med. Eg har stor tru på – som i andre bransjar – at å satse på produktutvikling er eit viktig element for å styrkje ein industri. Eg trur også at i fiskeindustrien er det eit rimeleg stort potensial for å bidra til betre økonomi, bl.a. gjennom produktutvikling.

Elles er det sånn at denne saka – som dei tidlegare sakene vi har behandla i dag – er av dei sakene som det vil bli jobba med i samband med sjømatmeldinga, der ein får sett sakene i ein større samheng. Sånn sett kan det for så vidt vere greitt at ein får innspel frå opposisjonen undervegs – innspel om tiltak som det kan vere viktig å ha med seg i vurderingane i sjømatmeldinga. Men eg er av den oppfatninga at når vi no først har ei sjømatmelding, bør ein sjå sakene i ein samheng og ikkje gå for langt i å plukke ut enkelttiltak frå ein heilskap. Det er ikkje alltid den beste løysinga.

Irene Lange Nordahl (Sp) [18:25:29]: Først vil jeg starte med å takke representanten Lillian Hansen for et godt innlegg. Jeg vil også understreke at jeg slutter meg til hovedpoengene hun la fram – ikke minst når det gjelder det å advare sterkt mot industrikvoteordning, som opposisjonen har lagt fram forslag om.

Senterpartiet er opptatt av å legge til rette for økt lønnsomhet i norsk fiskeforedlingsindustri, og er fornøyd med at statsråden har lansert og gjennomført en rekke tiltak for å styrke fiskeindustrien langs kysten.

Ett av tiltakene er å styrke bifangstordningen i torskefisket med en økning inneværende år fra 6 500 tonn til over 14 000 tonn. I tillegg er det for andre halvår i 2012 blitt etablert en ordning med kvotebonus ved leveranse av fersk fisk for båter over 21 meter – dette for å legge et godt

grunnlag for styrking av ferskfiskleveransen og for å sikre leveranse deler av året da det kan være vanskelig for landindustrien å få tilstrekkelig med råstoff. Jeg vil også vise til at det skal igangsettes et forsknings- og utredningsarbeid som skal vurdere hvordan økt lønnsomhet i industrien kan oppnås.

Det er naturlig at disse problemstillingene blir drøftet i den nye stortingsmeldingen om fiskeri- og havbrukspolitikken som nå er under utarbeidelse, og som det er stort engasjement rundt langs hele kysten. Her er det viktig at forhold knyttet til fiskeindustrien blir viet stor oppmerksomhet, herunder hvordan det kan legges til rette for økt lønnsomhet.

Det er stor uro langs kysten knyttet til leveringsforpliktelsesens innhold. Spesielt gjelder dette i Finnmark og Nordland, knyttet til Aker Seafoods' leveringsforpliktelser. Problemene har økt etter hvert som rederiene har bygd om trålerne fra ferskfisktrålere til frysetrålere. Fra Senterpartiets side deler vi disse bekymringene. Vi vil understreke at leveringsforpliktelser er innrettet for å sikre råstoff til fiskeindustrien, og det er en politisk målsetting å bidra til industriell utvikling, basert på fiskeressurser.

Jeg vil også vise til statsrådets brev til komiteen, dattert 5. januar i år, der det slås fast at det fra myndighetenes ståsted ikke hersker noen tvil når det gjelder det rettslige innholdet av leveringsforpliktelsene. I samme brev slås det fast at rederienes overholdelse av leveringsforpliktelsene er gjenstand for en omfattende og regelmessig kontroll fra forvaltningens side, noe som er svært viktig. Jeg vil si at det er nesten rørende å høre at Høyre gir uttrykk for at de ikke lenger er enig i de endringene som Høyres fiskeriministre tidligere har gjort med hensyn til fryseloven og tilbudsplikt. Det er interessant.

Fra Senterpartiets side er vi opptatt av at forpliktelsene står fast, og at det er uløselige forbindelser mellom trålkonsesjonene og råstoff til landindustrien. Brytes disse forpliktelsene, skal kvoten trekkes tilbake. Senterpartiet vil også understreke at den situasjonen vi har langs kysten nå – når det gjelder disse sakene som omhandler leveringsplikt – gir grunn til stor bekymring. Fra vår side forventer vi derfor at statsråden så snart som mulig ser på muligheten for å iverksette flere tiltak som sikrer at råstoffet kommer på land i nord, og bidrar til verdiskaping i nord. Så er det også sånn at vi i Senterpartiet er innforstått med at det ikke finnes lettvinne løsninger på disse utfordringene. Her må en jobbe med løsninger innenfor det handlingsrommet som finnes.

Senterpartiet er bekymret for lønnsomheten i hvitfiskindustrien og at den over tid har vært svak, særlig når det gjelder fileten. Det er derfor viktig med en grundig debatt om dette temaet i den nye stortingsmeldingen. Her er det viktig å se hele verdikjeden under ett.

For å sikre livskraftige fiskerisamfunn i framtiden må det være tilstrekkelig lønnsomhet i alle ledd i næringen. Det diskuterte vi i den saken vi nettopp er ferdig med – og i denne. Lønnsomheten i hvitfiskindustrien må helt klart styrkes.

Øyvind Korsberg hadde her overtatt presidentplassen.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [18:29:42]: Dagens næringsdebatter her i salen viser bredden i norsk fiskeripolitikk. Sakene som har vært behandlet, viser viktigheten av fiskerinæringen i Norge, både den store direkte innvirkningen og ringvirkningene næringen har på lokalsamfunnene langs kysten, og rollen næringen har som en av de største verdiskapende næringer i Norge. Lønnsomheten i hvitfisknæringen har dessverre over tid vært svak, særlig i filetindustrien. Det er derfor viktig å legge til rette for økt lønnsomhet i norsk fiskeriforedlingsindustri. Jeg ser fram til at statsråden legger fram en stortingsmelding om sjømatnæringen, og i dette arbeidet må også forhold knyttet til fiskeindustrien få stor oppmerksomhet, med særskilt fokus på hvilke virkemidler som må til for at lønnsomheten kan økes.

Det har vært og bør fortsatt være en politisk målsetting at det fortsatt skal være en lønnsom fiskeindustri langs kysten. Dette er bl.a. bakgrunnen for at leveringsplikt ble innført for deler av trålkvotene, som har som formål å sikre anlegg som bearbeider fisk, stabil råstofftilførsel fra torskestrålflåten.

Som forslagsstillerne er inne på i saksframlegget, har det i det siste vært stor uenighet om leveringsforpliktelsesens innhold, spesielt gjelder dette Finnmark og Nordland, og Aker Seafoods leveringsforpliktelser. Presiseringsen statsråden kommer med i sitt svarbrev, er viktig, men det er like viktig at rederienes overholdelse av leveringsforpliktelsene også blir omfattende og regelmessig kontrollert.

Jeg ser fram til at vi får oss forelagt meldingen om sjømat, og jeg legger til grunn at statsråden tar med seg de innspill som er kommet fram i debatten, i arbeidet med meldingen. Så vil jeg minne representanten Lange Nordahl om at Kristelig Folkeparti i denne saken ikke er en del av en samlet opposisjon, men støtter regjeringspartiene.

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [18:32:17]: Forslagsstillerne ber om at regjeringen foretar en gjennomgang av leveringsforpliktelsene til fartøy med torskestråltillatelse og vurderer ulike tiltak. Siktemålet er å gi industri og flåte større fleksibilitet i utnyttelsen av fiskeråstoffet, herunder bidra til leveranser av fersk fisk.

Jeg kan forsikre representantene om at jeg er opptatt av å styrke lønnsomheten for fiskeindustrien. Jeg vil være villig til å vurdere alle forslag som kan ha en positiv effekt. Fiskeindustrien er viktig for både aktivitet og sysselsetting i distriktene og bidrar til alternativ anvendelse av råstoffet.

Jeg lanserte 15. desember i fjor en rekke tiltak for å styrke fiskeindustrien langs kysten. Det viktigste tiltaket er en kraftig utviding av bifangstordningen i torskefisket. Dette skal bidra til jevnere leveranser til fiskeindustrien. Det stilles krav om at fangsten leveres fersk for å delta i ordningen.

Så har jeg også innført en ordning med kvotebonus ved leveranser av fersk fisk. Denne vil gjelde for annet halvår 2012. Det er satt av 2 300 tonn torsk til denne ordningen.

Som et mer langsiktig tiltak satte jeg i gang forsknings- og utredningsprosjekter for å vurdere hvordan industrien kan oppnå økt lønnsomhet. Jeg vil diskutere industriens langsiktige utfordringer med sentrale aktører langs kysten. Landindustrien vil som en følge av dette bli viet en egen del i den varslede stortingsmeldingen om sjømatnæringen.

Representantene viser til at det er uro rundt leveringsforpliktelsesens innhold. Det er naturligvis riktig at det er mange ulike synspunkter på hvordan leveringsforpliktelsene bør utformes, men det er viktig å understreke at det ikke foreligger rimelig tvil om det rettslige innholdet av gjeldende leveringsforpliktelser. Fiskerimyndighetene foretar en omfattende og regelmessig kontroll av at gjeldende forpliktelser overholdes. Dersom overtredelser avdekkes, vil forvaltningen vurdere hva som er en rimelig reaksjon eventuelt overfor rederiet. Det vil bli sett hen til både omfang og grovhet.

Jeg har merket meg at komitémedlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet går gjennom historikken til reglene i forskriften om leveringsplikt i sine merknader. Dessverre inneholder denne gjennomgangen feil på noen viktige punkter, uten at jeg skal bruke tid her og nå på å kommentere disse.

Representantene gir uttrykk for at det bør vurderes en ordning som gir industrien større fleksibilitet i utnyttelsen av fiskeråstoffet. Som eksempel nevner de utleie av kvoter med leveringsforpliktelser til kystfartøy.

Til det vil jeg bemerke at myndighetene innførte en slik prøveordning i 2004, men den ble av ulike årsaker lite brukt. Jeg kan bare bekrefte det som er sagt her, at det er svært delte meninger om en sann ordning langs kysten i dag.

Jeg tror ikke det finnes enkle grep som kan møte alle utfordringene som industrien sliter med, men jeg har god tro på at tiltakene som vi innførte i desember, vil bidra positivt. Igjen må jeg få vise til mitt besøk i Båtsfjord før helgen, der det var stor tilfredshet med det som her er gjort. Det vil i hvert fall legge godt til rette for alle som ønsker å satse på ferskt råstoff. Så er det selvsagt opp til aktørene å benytte de nye mulighetene.

Så mener jeg også at det er viktig at tiltakene får sjansen til å virke en stund. Jeg vil om ikke så veldig lenge komme tilbake til Stortinget med den varslede stortingsmeldingen om sjømatnæringen, som vil gi anledning til å diskutere sjømatnæringens rammevilkår i sin fulle bredde.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Harald T. Nesvik (FrP) [18:36:57]: Jeg har to spørsmål til statsråden. Det ene er knyttet til statsrådets innlegg, der statsråden sier at representantene tar feil – altså at vi gir feil informasjon fra talerstolen. Jeg ber om at statsråden forteller hvor vi har sagt noe feil, hva vi har sagt som er feil, slik at det kan bli rettet opp, for man ønsker ikke å bidra til at det er gjort feil i saken. Så det ser jeg fram til å få dokumentert.

Spørsmål to er om sjømatmeldingen. I flere saker knyttet til fiskeri er det helt åpenbart at vi alle sammen ser fram til å få en sjømatmelding. Kan statsråden si litt om hvor-

dan denne prosessen går nå, og ikke minst om når Stortinget får meldingen til behandling – om det skjer på denne siden av sommeren, eller om vi må vente til høsten?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [18:37:49]: La meg svare på det siste først, det er det enkleste: Sjømatmeldingen har vi en stor og bred prosess på, og mange reiser langs kysten for å få innspill fra mange aktører. Jeg er en av dem. Når det gjelder tidspunktet, har jeg sagt at det vil bli årsskiftet 2012/2013. Om det blir før eller etter jul, får vi komme tilbake til, men det blir i hvert fall på det tidspunktet. Og bakgrunnen for at jeg ønsker å bruke hele året, er for det første for nå å få masse innspill, ikke minst for å få bredden i det – at vi greier å få en helhetlig melding. Jeg ønsker ikke en melding som går på alle små detaljer. Nå skal vi stake ut veien framover.

Til opprettingen av feil, så får jeg begynne – jeg har 17 sekunder igjen: Det ene som Fremskrittspartiet og Høyre anfører, er at det under Svein Ludvigsen ble innført en tilbudsplikt «som gjaldt i soner etter hvor leveringsbetingelsene gjaldt tidligere». Det medførte altså «at man kunne tilby fangstene i et begrenset marked, man oppnådde en bedre pris for fiskerne og det ble mulig for aktiv lokal» ... (presidenten klubber.)

Frank Bakke-Jensen (H) [18:39:09]: Vi kan gjøre det ganske enkelt: Statsråden kan få fortsette forklaringen om hvor jeg har tatt feil.

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [18:39:18]: Da fortsetter jeg der jeg slapp: «... og det ble mulig for aktiv lokal industri å utnytte råstoffet». Det er ikke riktig. Vilkårene i rederienes tillatelse har hele tiden vært at fangsten primært skal tilbys til en bestemt bedrift, til en bestemt kommune e.l. Dette ble altså ikke endret i den forskriften. Den endringen som ble vedtatt under Svein Ludvigsen med hensyn til soner, innebar tvert imot en innstramming.

Så er det også en feil i beskrivelsen av Helga Pedersens forskriftsendringer, for det er ikke riktig som Høyre og Fremskrittspartiet anfører, at tilbudssonene ble opphevet under Helga Pedersen. Regjeringen Stoltenberg II har ikke gjort noen endringer i hvilke regioner fangstene subsidiært må tilbys i, og heller ikke i den primære leveringsforpliktelsen.

Så er det også en feil i beskrivelsen av bearbeidingsplikten. «Den gjør at man må kjøpe og bearbeide alt råstoffet». Nei, man må ikke bearbeide alt råstoffet. Torsken som blir kjøpt av de tilgodesette, plikter en å bearbeide 70 pst. av.

Presidenten: Ønsker Bakke-Jensen en ny replikk, så er det anledning til det.

Frank Bakke-Jensen (H) [18:40:27]: Tusen hjertelig takk, det var romslig, president!

Jeg skal ta på meg skylden for de unøyaktighetene som statsråden har redegjort for her. Jeg er ikke helt enig, men jeg skal komme tilbake til dette i et senere innlegg.

Litt av debatten går på leveringspliktene, der særlig Aker Seafoods har vært uthengt for at de bryter disse le-

veringsforpliktelsene. Forskriften sier jo ganske klart hva som skal på land, hvor mye som skal på land. Det er et ganske nitid kontrollregime rundt dette, og likevel hevdes fra bl.a. Finnmark Arbeiderparti at leveringsforpliktelsene ikke oppfylles.

Spørsmålet mitt er ganske enkelt: Er det statsrådets inntrykk at leveringsforpliktelsene brytes i dag?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [18:41:15]: Som representanten Bakke-Jensen sier, er det et nitid kontrollapparat rundt dette, det blir kontrollert at vilkårene blir fulgt. Nå har ikke jeg fått tallene for fjoråret, men historisk er det ikke noe grunnlag for å si at leveringsforpliktelsene blir brutt, og jeg har heller ingen indikasjoner på at de blir brutt. Det jeg vel oppfattet, er at mange synes at intensjonen med forpliktelsene ikke blir fulgt opp. Men slik som formuleringen og slik som forskriften ligger, er den juridisk meget klar. Så har ikke jeg, iallfall til nå, fått avdekket at det er brudd, iallfall ikke i noe omfang – heller ikke i fjor. Det vil vi jo få svar på når disse kontrollene er gjennomført.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Ingalill Olsen (A) [18:42:31]: Norske fiskerimyndigheter har tildelt trålkonsesjoner til Finnmark. Begrunnelsen for det var at disse konsesjonene skulle holde sysselsettingen i gang i Kyst-Finnmark. Det er nå i overkant av 20 trålkonsesjoner i Finnmark. 17 av disse er tilknyttet Aker-konsernet.

Disse trålerne hadde leveringsplikt til anleggene i Finnmark inntil 2003, da Høyres fiskeriminister Svein Ludvigsen omgjorde leveringsplikten til en tilbudsplikt knyttet til 80 pst. av råstoffet. Så skulle man tro at i hvert fall 80 pst. av råstoffet ble levert i Finnmark, men den gang ei. Tallene for de fire siste årene viser med all tydelighet at rederiene som har fått disse gullkantede konsesjonene – ikke for sin egen del, men for sysselsettingens del – ikke oppfyller intensjonen for å tildele konsesjonene.

Offisielle tall fra Fiskeridirektoratet viser at

- i 2008 ble 32 pst. av hysa og 39 pst. av torsken levert over kai i Finnmark
- i 2009 var dette redusert til 10 pst. av hysa og 26 pst. av torsken
- i 2010 var tallene 18 pst. av hysa og 27 pst. av torsken
- i 2011 var tallene 18 pst. av hysa og 30 pst. av torsken levert i Finnmark.

Hvor er så denne fisken blitt av? Den er levert utenfor Finnmark, mest sannsynlig på frysehotell for eksport til Kina. Sånn sett undergraves regjeringens ferskfisk-strategi, med virkemiddel gitt for å styrke arbeidsplasser og fiskerinæringen.

Dette er opprørende, men det er også tragisk. Det betyr i praksis en storstilt eksport av arbeidsplasser ut av Finnmark.

Rederiene har grepet en mulighet og funnet hvert smutthull som finnes for å slippe å levere i henhold til

de opprinnelige leveringsbetingelsene. Det er på tide at myndighetene reviderer forskriftene og bidrar til at fisk gitt til Finnmark også blir levert i Finnmark. Konesjonene var ikke milde gaver til rederier som skal forvalte dem etter eget forgodtbefinnende. Det fulgte forpliktelser med, nemlig at fisken skulle sikre sysselsettingen i Finnmark.

Oppfylles ikke forpliktelsene, og samfunnskontrakten, bør konsesjonene dras inn og reforderes til båter som faktisk leverer i Finnmark.

Trålredier med leveringsplikt hevder at det ikke er lønnsomt å levere i Finnmark. Det er underlig at bedrifter som ikke har en eneste fisk som garanterer leveranse, men som må konkurrere om alt råstoff, går med overskudd og er lønnsomme. Det betyr i klartekst at det er andre bedrifter som gjerne tar imot disse kvantaene, og som kan videreforedle råstoffet og skape aktivitet samt øke sin inntjening.

Lillian Hansen (A) [18:45:47]: Jeg sa i mitt hovedinnlegg at jeg skulle komme tilbake og redegjøre for det som jeg sa var feil i merknadene til Høyre og Fremskrittspartiet. Nå har statsråden redegjort veldig godt for de feil som lå i merknadene, så det vil jeg ikke bruke tid på.

Frank Bakke-Jensen langt på vei insinuerte at Arbeiderpartiets representanter reiser land og strand rundt og feilinformerer om hvem som har ansvaret for den situasjonen langs kysten som representanten Ingalill Olsen nettopp beskrev veldig godt. Det vil jeg egentlig ha meg frabedt, for det er faktisk representanten Frank Bakke-Jensen som reiser, land og strand og kysten rundt og prøver å frasi seg ethvert ansvar i denne saken. Det er faktisk sånn – og det jeg sier nå, er ut fra den utfordringen som Fremskrittspartiet og representanten Nesvik ga meg – at når man innfører en ordning, er det ordningen i seg selv som gir de resultater som vi nå har fått beskrevet. Da er det ikke bare å kunne sette en strek over den og lage en ny forskrift. Det er faktisk sånn at noen har innrettet seg etter det.

Jonni Helge Solsvik (H) [18:47:45]: Jeg har lyst til å fortelle at når jeg ikke er så heldig å bli innkalt som vara-representant på Stortinget, befinner jeg meg oppe i Nord-Norge, hvor dette med leveringsbetingelser nå over en tid har vært et meget hett politisk tema. Derfor var jeg veldig glad for at jeg fikk møte akkurat i dag, da dette ble en diskusjon i Stortinget. Men jeg kjenner meg ikke igjen i det som har vært diskusjonen der ute knyttet til leveringsbetingelser. Derfor er denne debatten viktig, viktig i den forstand at det synes å være total enighet om at det faktisk at de leveringsbetingelsene vi her snakker om, ikke fungerer etter de intensjonene som ble lagt til grunn da leveringsbetingelsene ble innført. Så blir spørsmålet: Hvilke avbøtende tiltak kan man bruke politisk slik at man får, i alle fall delvis, tilbake den effekten man ønsket da leveringsbetingelsene i sin tid ble innført?

Det som har vært problemet med debatten der jeg kommer fra, er at man faktisk har formidlet sterkt et budskap om at disse leveringsbetingelsene er brutt. Derfor er jeg veldig glad for det som statsråden skriver i brev til komiteen, og også har gjentatt her i salen i dag, at leveringsbetingelsene, slik det i dag framgår av regelverket, ikke er

brutt. Da synes jeg det er en god idé at man ikke formidler et budskap ute i næringen om at man anser dem som brutt, og at det dermed må ryddes opp.

Når det gjelder Svein Ludvigsen, tidligere fiskeriminister, og hans endringer, kan det godt hende at det var ting som var mangelfulle i påpekningene fra opposisjonens side. Men det er likevel et faktum at da endringene ble igangsatt, var det som står der om at det faktisk ikke var bedrifter i land som nyttiggjorde seg dette råstoffet, og Sjømannsforbundets påpekning av at man bare hadde leveringsplikt i forhold til minstepris, en vesentlig faktor for disse endringene.

Mitt hovedpoeng er at erkjennelsen av at intensjonene ikke følges opp, er viktig. Da synes jeg det er beklagelig at man ikke vil diskutere hvilke avbøtende tiltak man kan sette inn for å få det vi alle ønsker, nemlig en lønnsom fiskerinæring også på landsiden.

Til slutt: Dette må ikke resultere i en framtid hvor disse kvotene med leveringsbetingelser blir frie kvoter. Da får man en skjevhet i fordeling som er meget urimelig.

Frank Bakke-Jensen (H) [18:51:07]: Først må jeg få oppklare en åpenbar misforståelse fra representanten Irene Lange Nordahls side. Det er ikke sånn at vi tar avstand fra de endringer som ble gjort under fiskeriminister Svein Ludvigsen eller fiskeriminister Thor Listau. Men det som jeg innledet med, var at verden endrer seg. I 2003 var det ikke noe problem, det var ikke et eneste filetanlegg som ikke kunne nyttiggjøre seg frossent råstoff. Det var ingen som klaget på at det ble gjort om til tilbudsplikt. Det synes man var en grei ordning, med den begrunnelsen som representanten Solsvik kom med nå – man måtte få et marked for å skape en bedre pris for råstoff som ble levert.

Jeg er enig med representanten Ingalill Olsen. Det som er viktig nå, er å se på intensjonen med den forskriften. Industrien er avhengig av å få ferskt råstoff på land for å kunne nyttiggjøre seg det, for man klarer ikke å oppnå lønnsomhet ved å produsere frossent råstoff. Det er det vi har etterspurt. Er det mulig å ta disse leveringsforpliktelsene, er det mulig å ta forskriften og se om den oppfylder intensjonen, sånn som verden ser ut i dag? Vi synes vel kanskje ikke den gjør det.

Så til tallene og hvor mye som landes i Finnmark, og hvor mye som havner på frysehotell. Det blir også, etter min mening, en avsporing av debatten å telle opp hvor mange tonn som landes i Tromsø, og hvor mange tonn som landes i Finnmark. Det råstoffet som landes, er frossent, og det blir ikke nyttiggjort, uansett hvor det havner. Det eneste som kan være et krav for å få landet det i Finnmark, er at det havner på et frysehotell der, og så får vi lagerleie for det. Det er god butikk, men ikke veldig god butikk.

Det vi har bedt om, er at man ser på leveringsforpliktelsene, ser på en oppmyking av dette, slik at man i samråd med industrien og trållerredierne kan få så stor fleksibilitet at vi får egnet råstoff på land til å produsere kvalitetsprodukter til det europeiske markedet, eventuelt annet marked. Det er i Europa filetindustrien tjener penger på ferske produkter.

Mange representanter har her gjentatt at særlig filetin-

dustrien ikke har tjent penger. Vel, det er ikke hele sannheten. Det er aktører innenfor fileindustrien som har tjent penger jevnt og trutt. Det har de gjort fordi de er flinke i markedet, de har gode produkter som blir godt mottatt, og som er godt betalt, og det har de gjort fordi de har sikret seg jevne leveranser gjennom hele året, slik at de kan pleie et marked hele året og er sikre leverandører. Det er litt av det vi mener det kanskje må legges til rette for at flere skal få til.

Ingalill Olsen (A) [18:54:04]: Den situasjonen vi har hatt de siste årene i Finnmark knyttet til dette feltet, er politisk uakseptabel, og Fiskeri- og kystdepartementet må gjennomgå forskriftene og sørge for at intensjonen i de opprinnelige konsesjonsvilkårene oppfylles. Forslaget om industrikvoter vil forverre denne allerede kritiske situasjonen. Nå er det på tide å sørge for at de som leverer fersk fisk, får tak i dette kvantumet som trålerne tydeligvis ikke ønsker å levere i Finnmark. De er faktisk ikke gitt for at det skal leveres i Troms eller noen andre plasser, de er gitt for at det skal leveres i Finnmark.

Norge har ett fortrinn, vi har fersk fisk av høy kvalitet. Men vi har også en ulempe, og det er at vi er et høykostland. Vi må ikke undergrave vår ferskfiskstrategi, det er landets pre. Høyre må slutte å forsvare det Ludvigsen har gjort, vi ser nå resultatet av den politikken. Men jeg kan være enig i én ting: Vi burde ha grepet fatt i denne utviklingen tidligere. Dette ranet fra Finnmark burde vi ha tatt fatt i, men det fratar ikke Svein Ludvigsen ansvaret for de endringene han har gjort. Trålerrederiene har grepet en mulighet, og for en finnmarking er det faktisk ikke vakkert å se på det som har skjedd.

Bakke-Jensen spurte fiskeriministeren om vilkårene brytes. Nei, det kan godt hende at svaret er at de ikke gjør det, fordi de er uthult. Når 10 pst. av hysen og 26 pst. av torsken blir levert i 2009, går det ikke an å påstå at intensjonene i konsesjonsvilkårene er fulgt opp. Muligens er det slik at det ikke er juridiske brudd, men de politiske intensjonene er ikke fulgt opp. Når jusen ikke følger politikken, må man gjøre noe med det, for det er faktisk ikke slik at jusen skal trumfe politikken.

Avbøtende tiltak er ikke industrikvote, men det beste avbøtende tiltak i dette tilfellet er en innstramning av forskriftene, og det håper jeg vi kommer til å få se snart.

Harald T. Nesvik (FrP) [18:56:47]: Jeg vil minne representanten Ingalill Olsen om følgende: Det bor folk andre plasser enn i Finnmark, det fiskes andre plasser enn i Finnmark – det bor folk langs hele kysten, vi bearbeider fisk langs hele kysten, og vi har fortsatt tenkt å bo der. Det høres ut som om hele norsk fiskerinæring kun dreier seg om Finnmark. Slik er det faktisk ikke. Jeg regner med at representanten Ingalill Olsen aksepterer at også andre samfunn i Norge lever av å bearbeide fisk og er avhengig av råstoff for å kunne klare seg der.

Jeg vil bare prøve å avklare et par åpenbare misforståelser hos representanten Ingalill Olsen. Det foreligger ingenting i det forslaget som er til behandling som er knyttet til at Høyre og Fremskrittspartiet vil innføre flere industri-

kvoter. Det foreligger et forslag der man ber regjeringen vurdere et slikt forslag. Nok en gang hører vi representanter fra regjeringspartiene snakke om Svein Ludvigsen. I 2005 fikk vi et regjeringsskifte – i 2005! Hvor lenge skal man klare å skyldte på tidligere statsråder? Før i dag har vi til og med hørt at man har skyldt på fiskeriministre 30 år tilbake i tid. Vi har et rød-grønt flertall, nå må man begynne å bruke det flertallet hvis man er så uenig, istedenfor å skyldte på tidligere regjeringer. Man kunne kanskje akseptert det etter ett år, etter to år, ja kanskje til nød etter tre år, men etter sju år burde man i hvert fall kunne klare å få politikken i sin egen retning.

Etter å ha hørt debatten skulle man tro at det ville vært enstemmighet for det forslaget som er fremmet, for forslaget dreier seg om å be regjeringen fremme en sak for Stortinget der man gjennomgår leveringsforpliktelsene. Det har alle partier sagt. Noen sier at de brytes, ikke lovmessig – det er jeg veldig glad for at statsråden har slått fast – men så kommer representanten fra Finnmark og dundrer løs og skaper nok en gang tvil om hvorvidt man bryter dem eller ikke. I tillegg sier hun at intensjonen er viktigere enn jusen. Jusen tas ut fra de lover og forskrifter som Stortinget og regjeringen gir. Det er det som er jus, den skal tolke lover.

Nå må statsråden gå på talerstolen og slå fast om leveringsforpliktelsene er brutt eller ikke. Mener statsråden at intensjonen ikke er fulgt opp, slik at hun vil fremme forslag om å stramme det inn, ja da er det på tide at vi får høre det.

Irene Lange Nordahl (Sp) [18:59:42]: Til representanten Harald T. Nesvik og representanten Frank Bakke-Jensen kan jeg slå ettertrykkelig fast at det er ordningene med de endringene som ble gjort med frys og levering og tilbudsplikt, som i seg selv er problemet. Det er ordninger som Høyres fiskeriminister innførte, og som vi nå sliter med langs kysten. Det kan det ikke være tvil om. Det bør ikke minst Høyre i rimelighetens navn innrømme. Det er ikke til å komme forbi. Det vet folket langs kysten.

Nå er det viktig å ta tak i situasjonen og se på tiltak som fører til at fisken blir tatt på land i nord og bidrar til verdiskaping på land i nord. En industrikvoteordning er ikke noe svar på disse utfordringene, men vil forverre situasjonen. Når Høyre og Fremskrittspartiet ber regjeringen utrede dette, regner jeg med at Høyre og Fremskrittspartiet faktisk står for det og mener at det skal innføres. Det kan ikke oppfattes på noen annen måte.

Presidenten: Frank Bakke-Jensen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Frank Bakke-Jensen (H) [19:01:34]: Det er faktisk sånn at den store, stygge ulven nå nok ikke heter Ludvigsen. Jeg er faktisk ikke sikker på hva den store, stygge ulven heter i denne debatten. Det eneste jeg er sikker på, er at han er fra Kina. Problemet i dag er at frossent råstoff er blitt en global vare, sånn at man kan flytte det til Kina, produsere det mye billigere enn det vi klarer i Norge, og så konkurrere med oss på det europeiske markedet. Derfor

har vi bedt om en gjennomgang av leveringsforpliktelsene, sånn at de blir mer hensiktsmessige i forhold til den tiden vi lever i.

Så må jeg få gjenta at i 2003 var det ikke en eneste norsk filetindustridirektør som klaget på endringene, for da kunne alle nyttiggjøre seg frossent råstoff. Det klarer vi ikke i Norge i dag. Det er problemet. Derfor ber vi om en vurdering av en endring av forskriften, sånn at den blir mer hensiktsmessig.

Presidenten: Ingalill Olsen har også hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Ingalill Olsen (A) [19:02:37]: Til Nesvik først: Jeg har bare snakket om fisk som er gitt til Finnmark. Vi er så heldige i dette landet at vi har en lang kyst der det er aktivitet langs hele kysten. Jeg har ikke kommentert kvoter gitt til noen andre fylker. Og til min forundring hører jeg ikke at finnmarkingen Bakke-Jensen stiller krav om at fisk som er gitt til Finnmark gjennom konsesjonsvilkår, også skal leveres i Finnmark. Det finner jeg meget underlig og også litt trist.

Lillian Hansen (A) [19:03:30]: Jeg registrerer at representanten Nesvik er ute og bruser med fjærene fra tid til annen, og det har han gjort til gagns i dag. Når han da påstår at denne saken for det meste dreier seg om Nord-Norge, er det faktisk veldig naturlig, for de trålerkonsesjonene som befinner seg på Vestlandet, er det ingen forpliktelser med, stort sett. Så det faller veldig naturlig.

Så har jeg lyst til å si til slutt at det er jo rimelig spesielt at man bruker et notat fra en av de to som vi har, Aker og Nergård, et notat fra Nergård-konsernet, som basis for sine merknadsskriv. Det synes jeg er rimelig spesielt. Men man var vel ikke klar over at representanten som står her og snakker nå, satt med det samme notatet.

Presidenten: Harald T. Nesvik har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Harald T. Nesvik (FrP) [19:04:49]: Representanten Lillian Hansen var inne på hvorvidt man bruser med fjærene eller ikke. Nei, vi prøver å påpeke hva som er forskjellene her. Hva er det egentlig man stemmer ned? Det er det som er det underlige. Jeg prøvde å utfordre representanten Hansen på det, og ikke minst også statsråden, som nå må komme på talerstolen og avklare eller bekrefte det som denne debatten bringer. Nå må statsråden komme på denne talerstolen og fortelle oss om det er virkelighetsbeskrivelsen til representanten Ingalill Olsen som er regjeringens standpunkt. For nå er det skapt så mye tvil, for det er en helt annen virkelighetsbeskrivelse enn den statsråden brukte i sitt innlegg. Man kan ikke bare stå på talerstolen og komme med en rekke påstander om at man har brutt intensjonene og leveringsvilkårene. Det er meget alvorlig, og da må man trekke det tilbake. Nå må statsråden reagere og komme hit og fortelle oss hva situasjonen er.

Presidenten: Irene Lange Nordahl har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Irene Lange Nordahl (Sp) [19:06:31]: Det er ved flere anledninger sagt fra talerstolen av regjeringspartienes medlemmer at det er selve ordningen som er problemet, og det vil jeg understreke på nytt her fra talerstolen når representanten Harald T. Nesvik setter spørsmålsteget ved hva det er som er problemet. Det er selve ordningen som Høyres fiskeriminister i sin tid innførte, som er problemet, og som de dermed skaper problemer rundt. Det er det ikke noen tvil om, og hvis representanten Harald T. Nesvik lytter til det som blir sagt, så er det det som er understreket i alle innlegg fra regjeringspartienes side her fra talerstolen.

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [19:07:26]: Jeg trodde det var bare jeg som slet med influensa og dårlig hørsel her, men jeg begynner å tro at det kanskje er flere som sliter med det samme!

Jeg kan gjerne gjenta det jeg sa i replikkrunder på direkte spørsmål om brudd på gjeldende regelverk. Jeg sitter ikke med kunnskap om at det er brudd på gjeldende forpliktelser knyttet til levering. Da snakker jeg om juridiske brudd. Jeg er satt til å forvalte regelverket, og der er det mye jus. Det blir kontrollert til punkt og prikke. Så skal vi avvente den nøye og ekstra grundige kontrollen av leveringsforpliktelsene, men da snakker vi om den juridiske siden av det.

Det som representanten Ingalill Olsen og mange andre snakker om, er intensjon, og det er noe helt annet. Jeg kan gjerne gjenta det jeg sa i Ålesund, det jeg har sagt i Finnmark, og det jeg har sagt i Nordland: Jeg skjønner Finnmark som vil ha den fisken på land i Finnmark. Så er vi helt enige om at det finnes industri andre plasser på kysten, bl.a. i Møre og Romsdal, som baserer seg på den frosne fisken. Men her tror jeg faktisk det skal bli fisk nok til alle. Poenget er at vi må få brakt den på land i en sånn tilstand at de forskjellige delene av industrien kan gjøre seg nytte av den.

Så er det ikke tvil om at verden har endret seg. Det har den også gjort innenfor sjømatmarkedet. Det er bakgrunnen for det som vi har satt i gang for å se på ytterligere bruk av frossent råstoff i denne industrien. Sist jeg var i Finnmark, hørte jeg flere som nå vurderer å sette i gang f.eks. klippfiskproduksjon i Finnmark. Jeg tror ikke det er noen naturlov som sier at all klippfisken må produseres sør i landet. Jeg tror også det er mulig i Finnmark.

Jeg har stor forståelse både for Finnmark, Troms og Nordland, alle på kysten, at det som er av råstoff og råvarer, uansett om det er innenfor petroleum eller sjømatsektoren, skal gi arbeidsplasser på land der råvarene og råstoffet finnes. Det har jeg stor sympati for. Jeg jobber for at vi skal ha en industri både i Nord-Norge, Midt-Norge og i Sør-Norge. Vi har utfordringer knyttet til sektoren lenger sør i landet også.

Igjen – jeg må bare gjenta det jeg sa, at jeg er ikke kjent med at det foreligger noe brudd. Men jeg tror alle er enige om at vi må få en bedre situasjon, for det er urimelig at folk

skal gå permittert i Nordland, Troms eller Finnmark når de ser råstoffet passerer på kaia deres. Jeg har stor forståelse for at det oppleves ekstremt frustrerende. Derfor er det jeg sier jeg skal se på absolutt alt av forslag for å gi en bedre situasjon for industrien.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 9.

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da er vi klar til å gå til votering over sakene på dagens kart.

I sak nr. 1 foreligger det ikke noe voteringstema.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstilt til Stortinget om å gjøre slikt vedtak til

I o v om endringer i statsborgerloven

I

I lov 10. juni 2005 nr. 51 om norsk statsborgerskap gjøres følgende endringer:

§ 7 skal lyde:

§ 7 *Hovedregel om erverv etter søknad*

Enhver har etter søknad rett til norsk statsborgerskap dersom søkeren på vedtakstidspunktet

- a) har *klarlagt sin identitet, jf. femte ledd,*
- b) har fylt tolv år,
- c) er og vil forbli bosatt i riket,
- d) fyller vilkårene for permanent oppholdstillatelse i utlendingsloven § 62,
- e) har til sammen syv års opphold i riket i løpet av de siste ti årene, med oppholdstillatelser av minst ett års varighet, opphold i en eller flere søknadsperioder medregnet i syvårsperioden, jf. *sjette ledd,*
- f) fyller kravet om norskopplæring fastsatt i § 8,
- g) ikke er ilagt straff eller strafferettslig særreaksjon eller har utholdt karenstid, jf. § 9, og
- h) fyller kravet om løsning fra annet statsborgerskap fastsatt i § 10.

Søkeren har ikke rett til norsk statsborgerskap etter første ledd dersom hensynet til *grunnleggende nasjonale interesser* eller utenrikspolitiske hensyn taler mot.

Opphold med tillatelser som ville vært gitt med minst ett års varighet, men som ble gitt med kortere varighet jf. utlendingsloven § 60 første ledd tredje punktum, skal medregnes ved beregning av oppholdstid, jf. statsborgerloven § 7 første ledd bokstav e, §§ 11, 12, 15, 16, 17 og 18. Det samme gjelder oppholdstillatelser etter utlendingsloven § 60 første ledd fjerde punktum som danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse.

Uttømmende politiattest skal følge søknad om statsborgerskap. Poliattesten skal også vise forhold som søkeren er siktet eller tiltalt for.

Kongen kan i forskrift gi utfyllende bestemmelser om kravet til *klarlagt identitet* og om politiattest.

Kongen kan i forskrift gi bestemmelser om beregning av oppholdstid etter reglene i dette kapitlet.

§ 8 første ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Søknadstidspunktet er avgjørende for om 18-årsgrensen etter første og annet punktum er oppfylt.

§ 9 annet og nytt tredje ledd skal lyde:

Karenstiden regnes fra den dag endelig dom er avsagt. Ved ilagt forelegg regnes karenstiden fra vedtakelsestidspunktet.

Den som er ilagt straff eller strafferettslig særreaksjon, har ikke rett til norsk statsborgerskap før denne er gjennomført og all prøvetid er utholdt.

§ 14 første ledd første punktum skal lyde:

For søker som har *oppholdsrett* etter utlendingsloven kapittel 13 om særlige regler for utlendinger som omfattes av Avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS) og Konvensjon om opprettelse av Det europeiske Frihandelsforbund (EFTA-konvensjonen), gjelder ikke vilkåret i § 7 første ledd bokstav d.

§ 15 skal lyde:

§ 15 *Tidligere norske borgere*

For søkere som tidligere har vært norsk statsborger, gjelder ikke vilkårene i § 7 første ledd bokstav d og e. Søkeren må likevel ha oppholdt seg i riket *de siste to årene* med oppholdstillatelser av minst ett års varighet. Oppholdstid i en eller flere søknadsperioder medregnes i toårsperioden.

For barn under tolv år som tidligere har vært norsk statsborger og som er barn av norsk statsborger, gjelder ikke vilkårene i § 7 første ledd bokstav b, d og e. Barn som er over to år på søknadstidspunktet, må likevel ha oppholdt seg i riket de siste to årene med oppholdstillatelser av minst ett års varighet. Oppholdstid i en eller flere søknadsperioder medregnes i toårsperioden.

§ 16 første ledd tredje punktum skal lyde:

Statsløs søker som på *søknadstidspunktet* har fylt 18 år, må likevel ha oppholdt seg i riket *de siste tre årene* med oppholdstillatelser av minst ett års varighet.

§ 17 første ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Søkerens alder på søknadstidspunktet er avgjørende for om søkeren kan erverve norsk statsborgerskap etter paragrafen her.

§ 17 annet ledd skal lyde:

Barn som er over to år på søknadstidspunktet, må likevel ha oppholdt seg i riket de siste to årene med oppholdstillatelser av minst ett års varighet. Opphold i en eller flere søknadsperioder medregnes i toårsperioden. Kravet om oppholdstillatelse gjelder likevel ikke barn som er statsborger av et annet nordisk land.

§ 27 tredje ledd skal lyde:

Vedtak som nevnt i første og annet ledd kan påklages til Utlendingsnemnda. Kongen i statsråd er klageinstans i saker hvor departementet har anvendt sin instruksjonsmyndighet etter § 28 annet ledd. Utlendingsloven §§ 77, 78 og 79 første ledd gjelder tilsvarende ved behandling av saker etter loven her.

§ 28 annet ledd skal lyde:

For å ivareta hensynet til *grunnleggende nasjonale interesser* eller utenrikspolitiske hensyn kan departementet instruere uavhengig av begrensningene i første ledd.

§ 29 første ledd skal lyde:

I forbindelse med melding eller søknad om norsk statsborgerskap har den saken gjelder, plikt til å framlegge alle opplysninger som kan ha betydning for vedtaket.

§ 29 nåværende første og annet ledd blir annet og tredje ledd.

§ 37 første ledd skal lyde:

Barn under 18 år som ble adoptert av en norsk statsborger før loven her trådte i kraft, men som ikke ble norsk statsborger ved adopsjonen eller senere ved melding eller søknad, har ved melding rett til å bli norsk statsborger, såfremt adopsjonsbevillingen ble gitt av norsk myndighet i medhold av adopsjonsloven eller det foreligger utenlandsk adopsjon som gjelder i Norge etter bestemmelsene i adopsjonsloven kapittel 4.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Presidenten: Det voteres over I §§7, 28 og 29

Høyre har varslet at de vil stemme imot.

Voteringstavlene viste at det var avgitt 57 stemmer mot og 24 stemmer for komiteens innstilling til I §§ 7, 28 og 29.

(Voteringsutskrift kl. 19.19.04)

Presidenten: Vi må anse dette som en prøvetotering, for det er rett og slett for lite folk i salen.

Olemic Thommessen (H) (fra salen): Jeg tror det er en del som ikke har trykket på skjermen, men som har trykket på knappen, og dermed har vi falt ut av systemet.

Morten Ørsal Johansen (FrP) (fra salen): Fremskrittspartiet vil også stemme imot.

Presidenten: Da kan vi vel kanskje prøve en gang til. Vi gjør det. Det hørtes ut som en god forklaring fra Olemic Thommessen. Da prøver vi igjen. Vi er fremdeles på sak nr. 2. Det voteres over I §§ 7, 28 og 29.

Fremskrittspartiet og Høyre har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling til I §§ 7, 28 og 29 ble bifalt med 57 mot 34 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 19.21.10)

Presidenten: Det voteres over resten av I med de rettelser under § 9 som det ble gjort rede for under debatten, samt II.

Votering:

Komiteens innstilling til resten av I – med de foretatte rettelser under § 9 – samt II ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstilt til Stortinget om å gjøre slikt vedtak til

lov

om endringer i utlendingsloven

(avvikling av åremålsordninga for nemndleiarar i Utlendingsnemnda og rett til representant for einslege, mindreårige asylsøkjjarar)

I

I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her blir det gjort fylgjande endringar:

§ 77 tredje ledd skal lyde:

Utlendingsnemnda skal vidare ha nemndledere som må fylle kravene til dommere. *De beskikkes av Kongen i statsråd.*

Mellom § 98 og § 99 skal nytt kapittel 11 A lyde:

Kapittel 11 A Representant for enslige, mindreårige asylsøkere

§ 98 a *Anvendelsesområdet for bestemmelsene i dette kapitlet*

Bestemmelsene i dette kapitlet gjelder for personer under 18 år (mindreårige) som søker om beskyttelse og som befinner seg i landet uten foreldre eller andre som har foreldreansvaret. Tilsvarende gjelder når de som har for-

eldreansvaret ikke lenger er i stand til å utøve foreldreansvaret for den mindreårige.

Bestemmelsene i dette kapitlet gjelder tilsvarende for enslige, mindreårige som søker om en begrenset oppholdstillatelse etter særskilte ordninger for personer som antas å være utsatt for menneskehandel i medhold av § 38.

Vergemålsloven med tilhørende forskrifter, og bestemmelser om verger i annen lovgivning, gjelder så langt de passer.

§ 98 b Oppnevning, opplæring mv.

Fylkesmannen skal oppnevne en representant for den mindreårige straks fylkesmannen er blitt kjent med at den mindreårige befinner seg i en situasjon som nevnt i § 98 a. Representanten skal oppnevnes av fylkesmannen i det vergemålsdistriktet hvor den mindreårige har fast opphold.

Fylkesmannen skal gi representantene i sitt distrikt nødvendig opplæring, veiledning og bistand, og føre tilsyn med representantene i sitt distrikt.

Fylkesmannen skal gi Utlendingsdirektoratet melding om hvem som er oppnevnt som representant.

§ 98 c Hvem som kan oppnevnes som representant

Den som oppnevnes som representant, må være egnet for oppdraget og samtykke til oppnevningen. Den mindreåriges ektefelle eller samboer kan ikke være representant.

Den som oppnevnes som representant, skal legge frem politiattest. I attesten skal det anmerkes om personen er siktet, tiltalt, har vedtatt forelegg eller er dømt for overtredelse av de straffebud som følger av barneomsorgsattesten, jf. politiregisterloven § 39 første ledd. Attesten skal være uttømmende i samsvar med politiregisterloven § 41 nr. 1. Opplysningene fra politiattesten skal inngå i egnetsvurderingen etter første ledd første punktum. Haster oppnevningen, kan oppnevningen skje før det er innhentet politiattest.

§ 98 d Representantens oppgaver

Representanten skal ivareta den mindreåriges interesser i asylsaken og ellers utføre de oppgaver som tilkommer en verge i henhold til annen lovgivning.

I asylsaken skal representanten blant annet

- være til stede ved de samtaler myndighetene har med den mindreårige,
- bistå den mindreårige ved undersøkelser om identitet, alder mv.,
- bistå den mindreårige i forbindelse med oppsporing av foreldre eller andre omsorgspersoner, og
- ha kontakt med den mindreåriges advokat og holde seg underrettet om fremdriften i saken.

Representanten skal påse at den mindreåriges omsorgsbehov blir ivaretatt på en tilfredsstillende måte, men representanten har ikke ansvar for den mindreåriges forsørgelse og daglige omsorg.

Representanten skal ved utførelsen av sitt oppdrag ta tilbørlig hensyn til den mindreåriges nasjonale, språklige, religiøse og kulturelle bakgrunn, herunder sikre forsvarlig kommunikasjon med den mindreårige. Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om dekning av utgifter til tolk.

§ 98 e Plikten til å høre den mindreårige

Barn som er fylt 7 år, og yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, skal informeres og gis anledning til å uttale seg før representanten treffer avgjørelse i sak som vedrører barnet. Barnets mening skal tillegges vekt i samsvar med barnets alder og modenhet.

§ 98 f Godtgjøring for representantoppdraget og dekning av utgifter

Representanten har krav på godtgjøring for arbeidet som representant og har rett til å få dekket nødvendige utgifter i forbindelse med representantoppdraget. Godtgjøring og utgifter dekkes av fylkesmannen i det vergemålsdistriktet hvor den mindreårige har fast opphold.

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om godtgjøring og utgiftsdekning etter første ledd, herunder fastsette en øvre grense for det antall timer som dekkes.

§ 98 g Opphør av representantoppdraget

Representantens oppdrag opphører når

- den mindreårige fyller 18 år eller anses å være over 18 år i vedtak fra Utlendingsdirektoratet,
- den mindreårige innvilges oppholdstillatelse som danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse, og det er oppnevnt verge etter vergemålslovens bestemmelser,
- den mindreårige varig forlater landet,
- den mindreåriges foreldre eller andre med foreldreansvar kommer til Norge, eller på annen måte blir i stand til å utøve foreldreansvaret, eller
- vilkårene for oppnevningen for øvrig ikke lenger er til stede.

En oppnevnt representant kan med rimelig varsel til fylkesmannen kreve å bli løst fra oppdraget som representant. Fylkesmannen kan frata en oppnevnt representant oppdraget dersom hensynet til den mindreåriges beste tilsier det. Representantens oppdrag opphører ikke før en ny representant er oppnevnt.

II

Loven tek til å gjelde frå den tida Kongen fastset. Kongen kan setje i kraft dei enkelte føresegnene til forskjellig tid.

Føresegnene i kapittel 11A gjeld frå ikrafttredinga også for verjer for einslege, mindreårige asylsøkjjarar som er oppnemnde etter lov 22. april 1927 nr. 3 om vergemål for umyndige. Tidlegare oppnemnde verjer for einslege, mindreårige asylsøkjjarar skal etter ikrafttredinga reknast som representantar.

Presidenten: Det voteres over I § 77 tredje ledd.

Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre har varslet at de ønsker å stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling til I § 77 tredje ledd ble bifalt med 55 mot 37 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 19.22.25)

Presidenten: Det voteres over resten av I samt II.

Votering:

Komiteens innstilling til resten av I samt II ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

L o v
om endringer i utlendingsloven (innføring av
Schengen-standardisert oppholdskort med biometri)

I

I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her gjøres følgende endringer:

Ny § 64 a skal lyde:

§ 64 a *Schengen-standardisert oppholdskort*

En utlending som innvilges midlertidig eller permanent oppholdstillatelse, skal få sin tillatelse dokumentert ved at det utstedes Schengen-standardisert oppholdskort (standardisert oppholdskort) med elektronisk lagret biometri, jf. § 100 a. Dette gjelder ikke ved oppholdstillatelse under søknadsbehandlingen etter § 57.

Kongen kan gi nærmere regler i forskrift, herunder om plikt til å fremlegge standardisert oppholdskort og unntak fra første ledd.

§ 89 skal lyde:

§ 89 *Gebyr*

Kongen kan i forskrift gi regler om at det skal tas gebyr for å behandle søknader etter denne loven, med unntak for søknader om beskyttelse etter kapittel 4. Kongen kan også gi regler om gebyr for utstedelse av nytt standardisert oppholdskort eller kort som dokumenterer andre typer tillatelser eller rettigheter enn oppholdstillatelse, selv om dette ikke utstedes på bakgrunn av en søknad om fornyet tillatelse eller rettighet.

Ny § 100 a skal lyde:

§ 100 a *Innhenting og lagring av biometrisk personinformasjon i standardisert oppholdskort*

For utstedelse av standardisert oppholdskort, jf. § 64 a, skal det innhentes og lagres biometrisk personinformasjon i form av ansiktsfoto og fingeravtrykk i oppholdskortet av alle utlendinger over 6 år. Utlendingen har plikt til å medvirke til opptak av slik biometrisk personinformasjon. Informasjonen lagres elektronisk eller på annen måte i oppholdskortet slik at hensynet til informasjonens ekthet, integritet og konfidensialitet blir ivarettatt.

Kongen kan gi nærmere regler i forskrift om at det kan innhentes og lagres biometrisk personinformasjon i form av ansiktsfoto og fingeravtrykk også i kort som dokumenterer andre typer tillatelser eller rettigheter enn oppholdstillatelse, for eksempel grenseboerbevis utstedt til beboere i det russiske grenseområdet.

Beslutning om at det skal innhentes og lagres biometrisk personinformasjon som nevnt i første og annet ledd, treffes av Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda, Utenriksdepartementet, politiet eller utenriksstasjon.

Den som oppholdskortet er utstedt til, har rett til innsyn i personopplysninger som er innført i oppholdskortet, herunder den biometriske informasjonen, og kan kreve uriktig informasjon rettet eller slettet. Tilsvarende gjelder for den som har fått utstedt kort med registrert biometrisk personinformasjon etter annet ledd.

Biometrisk personinformasjon som er innhentet som nevnt i første eller annet ledd, skal slettes så snart som mulig etter at oppholdskortet er produsert eller søknaden om oppholdstillatelse er avslått.

Bestemmelsene om kassasjon og retting i lov 4. desember 1992 nr. 126 om arkiv § 9 bokstav c og d er ikke til hinder for sletting etter femte ledd.

Kongen kan gi nærmere regler i forskrift, herunder om tidspunktet for når fingeravtrykk og ansiktsfoto kan opptas.

Ny § 100 b skal lyde:

§ 100 b *Innhenting av biometrisk personinformasjon til kontroll av standardisert oppholdskort, jf. §§ 64 a og 100 a*

I forbindelse med kontroll etter §§ 15 eller 21, eller i forbindelse med behandlingen av en sak etter utlendingsloven, kan politiet, Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda, Utenriksdepartementet, utenriksstasjon eller andre med kontrollmyndighet etter lovens § 22 innhente biometrisk personinformasjon i form av ansiktsfoto og fingeravtrykk til kontroll av fremlagt oppholdskort eller kontroll av annet kort med registrert biometrisk personinformasjon etter § 100 a annet ledd. Utlendingen har plikt til å medvirke til opptak av slik biometrisk personinformasjon.

Bestemmelsen i § 100 femte ledd om opptak av fingeravtrykk og fotografi med tvang gjelder tilsvarende.

Biometrisk personinformasjon innhentet i henhold til første ledd skal slettes så snart som mulig etter at utlendingens identitet er verifisert mot oppholdskortet eller kort med registrert biometrisk personinformasjon etter § 100 a annet ledd.

Bestemmelsene om kassasjon og retting i lov 4. desember 1992 nr. 126 om arkiv § 9 bokstav c og d er ikke til hinder for sletting etter tredje ledd.

Kongen kan gi nærmere regler i forskrift.

§ 108 annet ledd bokstav a skal lyde:

- a) forsettlig eller uaktsomt overtrer de bestemmelsene som er angitt i det følgende, eller forbud, påbud eller vilkår gitt i medhold av disse bestemmelsene:
- § 7 første ledd
 - § 8 første ledd
 - § 9 første og fjerde ledd
 - § 14 første og annet ledd
 - § 16 første og tredje ledd
 - § 19 første og annet ledd
 - § 20 tredje ledd
 - § 21 første ledd
 - § 27 første ledd, jf. fjerde ledd
 - § 55 første og annet ledd
 - § 71 annet ledd
 - § 83 første og annet ledd
 - § 90 sjette ledd
 - § 93 første ledd annet punktum
 - § 100 b første ledd annet punktum
 - § 105 første ledd
 - § 124 første ledd

§ 108 tredje ledd skal lyde:

Med bot eller med fengsel inntil to år straffes den som:

- a) forsettlig eller grovt uaktsomt gjør bruk av en utlendings arbeidskraft når utlendingen ikke har nødvendig tillatelse etter loven,
- b) forsettlig eller grovt uaktsomt formidler arbeid eller bolig for en utlending, eller utferdiger eller formidler erklæringer, tilsagn eller dokumenter til bruk for en sak etter loven, når forholdet innebærer en utilbørlig utnyttelse av utlendingens situasjon,
- c) forsettlig ved falske forespeilinger eller liknende utilbørlig atferd forleder en utlending til å reise inn i riket med sikte på å bosette seg her,
- d) forsettlig overlater til en annen pass, reisebevis for flyktninger, annet reisedokument eller liknende dokument som kan bli brukt som reisedokument, *standardisert oppholdskort eller liknende kort*, når vedkommende vet eller bør forstå at det kan bli brukt av en utlending til å reise inn i riket eller til en annen stat.

§ 109 fjerde ledd skal lyde:

Kongen kan gi nærmere bestemmelser i forskrift om gjennomføring av bestemmelsene i dette kapitlet og om forholdet til lovens alminnelige bestemmelser, herunder for de tilfellene der en utlending som nevnt i første ledd, får oppholdstillatelse etter lovens alminnelige bestemmelser. *Kongen kan bestemme i forskrift at det skal innhentes og lagres biometrisk personinformasjon i form av ansiktsfoto og fingeravtrykk i kort som dokumenterer oppholdsrett i henhold til §§ 118 og 119. I slike tilfeller vil reglene i §§ 64 a, 100 a og 100 b gjelde tilsvarende så langt de passer.*

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen

kan sette i kraft de enkelte bestemmelser til forskjellig tid.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Til denne saken er det satt fram i alt tolv forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Morten Ørsal Johansen på vegne av Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 2–4, fra Geir Jørgen Bekkevold på vegne av Kristelig Folkeparti
- forslagene nr. 5–12, fra Trine Skei Grande på vegne av Venstre

Det voteres over forslag nr. 5, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en midlertidig forskrift som gir lengeværende barn og barnefamilier med endelig avslag mulighet for å få omgjort tidligere avslag. I forskriften skal det presiseres at barn anses for å ha særlig tilknytning til riket dersom de har oppholdt seg i Norge i mer enn tre år. Det samme gjelder foreldre uten arbeids- eller oppholdstillatelse med daglig omsorg for slikt barn.»

Kristelig Folkeparti har varslet at de støtter forslaget.

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 85 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.24.05)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 6, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille utsendingssaker av barn som har levd i Norge i mer enn tre år i bero inntil stortingsmeldingen om barn på flukt er behandlet.»

Kristelig Folkeparti har varslet at de støtter forslaget.

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 82 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.24.28)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 7, fra Venstre. Forslaget lyder:

«I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her skal § 38 tredje ledd tredje og fjerde punktum lyde:

Jo viktigere avgjørelsen er for barnet, desto mer skal det til for å la innvandringsregulerende hensyn få forrang. Et avslag på bakgrunn av innvandringsregulerende hensyn må være forsvarlig i et barnerettslig perspektiv.»

Kristelig Folkeparti har varslet at de støtter forslaget.

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 84 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.24.49)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 8, fra Venstre. Forslaget lyder:

«I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her skal § 38 annet ledd lyde:

For å avgjøre om det foreligger sterke menneskelige hensyn eller særlig tilknytning til riket skal det foretas en totalvurdering av saken. Det kan blant annet legges vekt på

a) om utlendingen er enslig mindreårig uten forsvarlig omsorg ved retur,

b) om det foreligger tvingende helsemessige forhold som gjør at utlendingen har behov for opphold i riket,

c) om det foreligger sosiale eller humanitære forhold ved retursituasjonen som gir grunnlag for å innvilge oppholdstillatelse,

d) om utlendingen har vært offer for menneskehandel, eller

e) utlendingens botid i riket.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 81 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.25.11)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 9, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen konkretisere hva som faller under begrepet «innvandringsregulerende hensyn».»

Høyre og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 69 mot 23 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.27.07)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 10, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at de som oppholder seg i landet ulovlig, skal få rett til helsehjelp utover akutthjelp når dette er nødvendig for å unngå alvorlige konsekvenser for personen selv eller andre.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 87 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.29.48)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 11, fra Venstre.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre forskrift om fastlegeordning i kommunene slik at alle barn som er bostatt i en norsk kommune får rett til å stå på liste hos fastlege.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 86 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.30.24)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 12, fra Venstre.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre rutiner for å kunne kontrollere at de som blir tvangsreturnert ikke blir utsatt for forfølgelse.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 85 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.30.47)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 2–4, fra Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre nødvendige endringer i asylpolitikken for å sikre mennesker som oppholder seg i Norge grunnleggende humanitære rettigheter, trygghet og forutsigbare liv.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge forholdene til rette for at papirløse innvandrere kan arbeide lovlig og betale skatt inntil kjent utreisdato.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en regulering for papirløse innvandrere.»

Venstre har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Kristelig Folkeparti ble med 87 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.33.47)

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:13 S (2011–2012) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om en regulering av papirløse innvandrere i Norge – vedlegges protokollen.

Presidenten: Det voteres alternativt mellom komiteens innstilling og forslag nr. 1 fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Dokument 8:13 S (2011–2012) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om en regulering av papirløse innvandrere i Norge – bifalles ikke.»

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 73 mot 19 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 19.35.24)

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Under debatten har Frank Bakke-Jensen satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å fremme forslag til endringer i lov 17. juni 1966 nr. 19 om forbud mot at utlendinger driver fiske m.v. i Norges territorialfarvann, som sørger for en likebehandling av norske borgeres rett og muligheter til å kunne ta seg arbeid på norske fiskefartøy. Dette skal skje uten at nasjonalitetskravet til fiskekvoter svekkes.»

Venstre har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 56 mot 36 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.36.01)

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:19 S (2011–2012) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Harald T. Nesvik, Per Roar Bredvold, Torgeir Trældal og Åge Starheim om endring av bostedskravet i fiskeriforbudsloven – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 7

Presidenten: Under debatten har Frank Bakke-Jensen satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre. Forslaget lyder:

«Dokument 8:26 S (2011–2012) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Harald T. Nesvik, Per Roar Bredvold, Torgeir Trældal, Arne Sortevik, Ketil Solvik-Olsen og Oskar J. Grimstad om utsettelse av forskrift om særskilte krav til akvakulturrelatert virksomhet i Hardangerfjorden – vedlegges protokollen.»

Det voteres alternativt mellom dette forslaget og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:26 S (2011–2012) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Harald T. Nesvik, Per Roar Bredvold, Torgeir Trældal, Arne Sortevik, Ketil Solvik-Olsen og Oskar J. Grimstad om utsettelse av forskrift om særskilte krav til akvakulturrelatert virksomhet i Hardangerfjorden – bifalles ikke.

Presidenten: Kristelig Folkeparti og Venstre har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble innstillingen bifalt med 54 mot 38 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 19.37.22)

Votering i sak nr. 8

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt fire forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Harald T. Nesvik på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti
 - forslag nr. 3, fra Harald T. Nesvik på vegne av Fremskrittspartiet
 - forslag nr. 4, fra Frank Bakke-Jensen på vegne av Høyre og Kristelig Folkeparti
- Forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet og forslag nr. 4, fra Høyre og Kristelig Folkeparti er under debatten gjort om til oversendelsesforslag.

Forslag nr. 3 lyder i endret form:

«Det henstilles til regjeringen å sørge for at kvotetaket for banklineflåten økes til 5.»

Forslag nr. 4 lyder i endret form:

«Det henstilles til regjering å utrede en økning av kvotetaket for banklineflåten til 5 kvoter, og komme tilbake til Stortinget med forslag til tiltak som kan øke lønnsomheten til denne flåtegruppen.»

Presidenten foreslår at disse forslagene oversendes regjeringen uten realitetsvotering. – Det anses vedtatt.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:33 S (2011–2012) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Frank Bakke-Jensen, Øyvind Halleraker, Bjørn Lødemel og Svein Flåtten om like struktureringsmuligheter for kystfiskefartøy over 15 meter – bifalles ikke.

Presidenten: Det voterer alternativt mellom komiteens innstilling og forslagene nr. 1 og 2, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti. Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for like struktureringsmuligheter for kystfiskefartøy over 15 meter senere i løpet av våren 2012. Ordningen skal legge 3 + 3-prinsippet til grunn.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en struktureringsordning også for den minste delen av fiskeflåten som i dag ikke har denne typen ordninger. Saken legges frem for Stortinget i løpet av våren 2012.»

Venstre har varslet at de vil støtte forslagene.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ble innstillingen bifalt med 51 mot 42 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 19.39.49)

Votering i sak nr. 9

Presidenten: Under debatten er det satt fram et forslag fra representanten Harald T. Nesvik på vegne av Fremskrittspartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme sak for Stortinget der leveringsforpliktelsene gjennomgås med sikte på å gi industri og flåte større fleksibilitet i utnyttelsen av fiskeråstoffet, for slik lettere å oppfylle formålet med forskrift om fartøy med torsketrållatillatelse. I saken bør det vurderes forslag som at industri kan leie ut deler av kvotene med leveringsforpliktelser til kystfartøy, samtidig som slumpfiskordningen utvides.»

Det voterer alternativt mellom dette forslaget og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:38 S (2011–2012) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Frank Bakke-Jensen, Ivar Kristiansen og Elisabeth Aspaker om økt tilgang til fersk fisk for norsk landindustri og forbrukere – vedlegges protokollen.

Presidenten: Venstre har varslet at de støtter forslaget.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble innstillingen bifalt med 55 mot 36 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 19.40.42)

Sak nr. 10 [19:40:56]

Referat

1. (197) Statsministerens kontor melder at
 1. lov om kommunale vass- og avløpsanlegg (Lovvedtak 35 (2011–2012))
 - er sanksjonert under 16. mars 2012
 - Enst.: Vedlegges protokollen.
 2. (198) Samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2008/104/EF om vikarbeid (vikarbyrådirektivet) (Prop. 69 S (2011–2012))
 - Enst.: Sendes arbeids- og sosialkomiteen, som foretter sitt utkast til innstilling for utenriks- og forsvarskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.
 3. (199) Endringer i klimakvoteloven (Prop. 68 L (2011–2012))
 - Enst.: Sendes energi- og miljøkomiteen.
 4. (200) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Ingebjørg Godskesen, Jan-Henrik Fredriksen, Arne Sortevik, Ketil Solvik-Olsen og Jørund Rytman om å innføre periodiseringsprinsippet i offentlig sektor (Dokument 8:73 S (2011–2012))
 5. (201) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Kenneth Svendsen, Christian Ty-

- bring-Gjedde og Jørund Rytman om tiltak for lavere priser på drivstoff (Dokument 8:74 S (2011–2012))
6. (202) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Kenneth Svendsen, Christian Tybring-Gjedde og Jørund Rytman om merverdiavgift på bygg (Dokument 8:75 S (2011–2012))
 7. (203) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Christian Tybring-Gjedde, Kenneth Svendsen og Jørund Rytman om fjerning av formuesskatten på formue som ikke er arbeidende kapital (Dokument 8:76 S (2011–2012))
 8. (204) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Christian Tybring-Gjedde, Kenneth Svendsen og Jørund Rytman om fjerning av formuesskatt på arbeidende kapital (Dokument 8:77 S (2011–2012))
Enst.: Nr. 4–8 sendes finanskomiteen.
 9. (205) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Arve Kambe, Eli Skoland, Svein Flåtten og Lars Myraune om å innføre et skjønn ved håndheving av regelbrudd ved skjemautfylling hvor det ikke foreligger noen personlig vinning (Dokument 8:70 S (2011–2012))
 10. (206) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Frode Kielland Asmyhr, Åse Michaelsen, Ulf Leirstein og Siv Aida Rui Skattem om forbud mot tiggning (Dokument 8:71 S (2011–2012))
 11. (207) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hanne Thürmer, Laila Dávøy og Kjell Ingolf Ropstad
om å sikre at alle former for syntetisk cannabinoider og syntetisk opioider automatisk faller inn under narkotikalovgivningen (Dokument 8:79 S (2011–2012))
Enst.: Nr. 9–11 sendes justiskomiteen.
 12. (208) Endringer i kirkeloven m.m. (Prop. 71 L (2011–2012))
Enst.: Sendes kirke-, utdannings- og forskningskomiteen.
 13. (209) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Michael Tetzschner, Trond Helleland, Ingjerd Schou og André Oktay Dahl om tiltak for økt boligbygging (Dokument 8:72 S (2011–2012))
Enst.: Sendes kommunal- og forvaltningskomiteen.
 14. (210) Endringer i deltakerloven, havressurslova og finnmarksloven (kystfiskutvalet) (Prop. 70 L (2011–2012))
 15. (211) Representantforslag fra stortingsrepresentant Ola Elvestuen om en kapitalreform for økt innovasjon og entreprenørskap (Dokument 8:78 S (2011–2012))
Enst.: Nr. 14 og 15 sendes næringskomiteen.
 16. (212) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Solveig Horne, Ib Thomsen og Øyvind Korsberg om å opprette en uavhengig tilsynsfunksjon for barnehagene (Dokument 8:64 S (2011–2012))
Enst.: Tas ikke under behandling jf. forretningsordren § 28 tredje ledd bokstav e, jf. § 47.
- Presidenten:** Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 19.42.
